

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 27. juuni 2018 Nr 26 (3036)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.15 €

Reostunud vesi häirib Kuusiku elanikke

Lk 6-7

Foto: SIIM SÖLMAN

HOLMES & MEYERS
Metsasöbralik ettevõtmine

Varem tellides,
küttepuu soodsam!
Telli 600 5323
5192 2723

Esmaspäevast on Rapla kesklinna liiklus ümber korraldatud

Lk 3

Raplamaa vallajuhid tahavad erisustega tasuta ühistransporti

Lk 4

Resident Andres Lasn: Maapiirkonna perearsti töö on vastutusrikas, põnev ja õpetlik

Lk 5

Merlin Suurna: Võin teatrit teha laval, aga elus ma ei pea seda õigeks

Lk 12 ja 13

Käsitöölane

Kaunid küüned panevad silmad särama

Lk 15-18

Juhtkiri

Joobes ühiskond

Aasta alguses võtsime rõõmuga teadmiseks, et 2017. aastal vähenes liiklusõnnetuste arv ja juba nimetasid poliitikud seda oma „sihipärase“ tegevuse tagajärjeks: kes kelkis sellega, et oli teede parendamisse panustanud; kes sellega, et oli aktsiise kergitades alkoholi tarbimist oma arust vähendanud; kes oli tulevaste juhtide koolitust keerulisemaks muutes justkui liikluskultuuri tõstnud.

Nüüd, nädalapäevad enne poolaasta lõppu ei pea me isegi statistilisi kokkuvõtteid ära ootama, selletagi selge: liiklusõnnetuste seis on Eestis taas katastroofiline. Ja keegi pole liiklusest rääkimas kohanud mõnda poliitikut, kes rusikaga vastu rinda taoks ja pasundaks: „Mina tegin, mina tegin!“ Istuvad teised hoopis kuskil varjus vaikselt, justkui oleks suu vett täis võetud. Teadagi, siis kui olukord hull, pole enam jututuju!

Ja olukord on hull. 2017. aastal hukkus teedel 48 inimest, käesoleva aasta esimese poolaasta kuud on toonud autoteedelt matused juba 29 perekonda. Lisaks veel sajad pered, kus püütakse suurte kulude ja vaimse pingega jalule panna liiklustraumadega sandistatud inimesi. Põhjenduseks on ettevaatlikult pakutud erakordselt kaunist kevadet, selles mõttes, et ilmad olid soojad, teed kuivad ja inimesed kaotasid aru. Selles kontekstis siin võib nõustuda siiski vaid selle viimase argumendiga. Jah, kogu rahvas ongi justkui mõistuse kaotanud.

Ei ole lihtsalt mõistuspärane, et kiiruseületamine (teisistõnu hullumeelne kihutamine) teedel on kõigi inimeste poolt aktsepteeritav ja piirkiiruse lähedal sõitvale autojuhile näitavad keskmist näppu nii noored kui ka vanad. Kuhu me kõik koos kiirustame, tuleks igalühel meist eraldi endalt küsida. Kas tõesti on Eestis lähedaste matmine muutunud uueks rahvuslikuks tavaks – elu on kiire, sugulasi külastada pole aega, matus ongi veel ainuke koht, kus nendega trehvatatakse, kes veel järele jäänud.

Liiklusehulluse üks kindel põhjus on muidugi teine rahvuslikku eripära iseloomustav tava. See on üksmeelne joomine mõistuse kaotuseni. Kui üks rahvas kelgib sellega, et käib isikliku autoga sadade kilomeetrite kauguselt napsi toomas ja tunneb uhkust selle üle, et iga jumala päev sõelub meie teedel keskmiste arvutuste järgi umbkaudu 4000 alkoholi juobes inimest, siis on see kõik kokku väga rasket diagnoosi väärt.

Jääb ainult küsida, kas on veel rohtu, mis avitaks? Tunnistagem, et meid päästavad ainult kaks asja. Esiteks see, kui me suhtume **igasse** piirkiiruse ületajasse üksmeelselt kui kurjategijasse, ja teiseks see, kui **iga** juobes rooli istunu teenib sellega ära meie kõigi ühise põlguse väga pikaks ajaks. Siis ehk jääme ellu.

Ajaleht 30 aastat tagasi

Pool aastat muinsuskaitse seltsi

Ühistöö 2. juulil 1988: „12. juunil möödus pool aastat Eesti muinsuskaitse seltsi asutamisest. Ümmarguselt 120 klubist, kohalikust seltsist, ringist, killast, killust, abikomiteest jm allüksusest ning ligi 6000 inimesest koosnev selts on tänaseks Eesti ühiskonnas kindla koha leidnud. Esimesed programmilised ettevõtmised on teoks saanud. 22. veebruaril väljakuulutatud ajaloolise pärimuse (mälestuste) suurokogumine edeneb jõudsalt – nii nagu vanavara kogumine Jakob Hurda ajal.

2. juunil leidis Tallinnas aset Eesti muinsuskaitse seltsi volikogu istung, mis võttis vastu deklaratsiooni

rahvusvärvide ja rahvuslipust. Selles nenditakse, et rahvuslik haritlaskond ja seejärel kogu rahvas võttis sinimustvalged värvid kasutusele demokraatlikul viisil. Seevastu põlu alla on need seatud ebademokraatlikult – jõhkra stalinliku rahvuspoliitika kaudu. Volikogus arutati ka Eesti maakondade ja valdade taastamist. „Rajoon“ on eestlase kõrvale ja keelele võõras sõna, „külanõukogu“ - maa-ala tähenduses! - aga lausa pent-sik. Maakondade ja valdade kaotamine polnud muud kui stalinism. EMSi volikogu lõi eritoimkonna maakondade, kihelkondade, valdade ja külade ennistamisvõimaluste selgitamiseks ning otsustas algatada selles asjas üldrahvaliku arutelu.”

Südamelt ära

Kainet jaani!

Katri Reinsalu

Nädalavahetusel tabati roolist 150 juobes juhti. Nende seas tuvastati ka kuus narkojuobes roolikeerajat. Eestlase joogi- ja jaanipäevalembust tundes ei tohiks sellised numbrid mind ju üllatada.

Pidustusi võetakse siinmail tõsiselt ja ka veel nädala esimesel tööpäeval tabas politsei roolist 59 juhti, kellel tuvastati alkoholi tarvitamise tundemärke. Kordan endale, et need numbrid ei tohiks mind šokeerida, sest eelnevate aastatega võrreldes midagi erakordset ei toimunud.

Jään aga paratamatult pikemalt mõtlema, et kolme päeva jooksul tabas politsei ligi 200 inimest, kes ennetuskampaaniatest hoolimata ikka oma kainuses kindel olemata langetasid otsuse liiklusesse suunduda. Ja see mõte hirmutab. Tuletan meelde, et need 200 on kõigest see osa juobes juhtidest, keda õnn seekord ei soosinud ja politseinikega kokku juhatas. Naiivne oleks arvata, et meie korrakaitsetel õnnestus kõik roolijoodikud kinni nabida. Tegelikult ei oska ilmselt keegi täpselt öel-

da, kui mitu pidulist enda ja teiste tervise ning turvalisuse ohtu seadis.

Ma olen üldiselt seda meelt, et iga inimene otsustab oma elu üle ise. Kui kangem kraam maitseb nii hästi, et sellest loobumine võimatuks osutub, on see iga inimese enda otsus.

Kui aga asi puudutab neid, kes end kaitsta ei oska või saa, muutub ka minu arvamus. Alaealised, kes juobes autose paigutatakse, ei saa tihtipeale ise oma otsuseid langetada. Täpselt samuti ei oska end purjus ja ettearvamat juhi eest kaitsta kaasliiklejad. Ühe inimese mõtlematu otsus seab ohtu terve hulga teiste heaolu.

Püüan tulutult mõista, mis teeb jaanipäevast osa meie

pudelite avamist ka kojusaaamisele mõtlema hakata. Ühe kaine autojuhiga kokkuleppe tegemine ei tundu võimatu missioon. Juhul, kui tõesti mitte keegi terve seltskonna peale ei soostu alkoholiklaasita jaanilõkke ees seisma, on asi lihtne. Autoga peole tulnud isikul tuleb vastu võtta „raske“ otsus jaanid kainena mööda saata.

Neid loo alguses mainitud numbreid vaadates on mõistagi selge, et päris nii lihtne see iga inimese jaoks ei ole. Tahetakse kõike ja korraga ning ratsionaalne mõtlemine jääb tahaplaanile. Kui kainet juhti ei ole, minnakse pigem purjus peaga liiklusesse, kui otsustatakse seekord jaanipäev rahulikumalt mööda saata. Justkui jaanipäev järgmine aasta enam ei tuleks. Justkui oleks selle tähistamine end silmini täis kaani-

Purjus ja ettearvamat juhi eest ei oska kaasliiklejad end kaitsta. Ühe inimese mõtlematu otsus seab ohtu terve hulga teiste heaolu.

inimeste jaoks justkui sajandi tippsündmuse, mida mitte mingil juhul vahele ei tohi jätta ega kuidagi vaiksemalt mööda saata. Aset leiab see iga aasta samal ajal ja peaks jätma pühendunud pidulisele piisavalt aega oma plaanid läbi mõelda. Kui minnakse kodust rohkem kui ühe karastava suveõhtuse jalutuskäigu kaugusele, tuleb juba enne

mata selle päeva rüvetamine. Minu jaanid möödusid ühegi tilga alkoholita. Neile, kes sellise „hullumeelse“ tembu ees hirmu tunnevad, võin julgustuseks kinnitada, et täitsa edukalt sai ka nii hakkama. Üllatavalt ei ärganudki ma järgmisel hommikul kahetsusvärinataga valesti peetud pühade pärast.

Proovige ka!

Päevapilt

Foto: AARE HINDREMÄE

Hetk maakaitsepäevalt Märjamaal. Relvahuvi vanust ei küsi.

Küsitlus

Kuhu reisite sel suvel?

Liisi, kiirabiõde: Kindlasti Saaremaale vanaema juurde. See on iga-aastane traditsioon. Välismaale ei lähe, puhkan Eestis!

Aavo, pensionär: Peipsi äärde, seal käime suvitamas. Eestist väljapoole ei käi.

Aet, müügijuht: Juba käidud. Käisime Rõngus ja Valgamaal. Meil on fantastiline suvi, kipume unustama ära oma Eestit.

Sirje, pensionär: Kabli randa, seal elab mu vend. Haapsalus ja Pärnus käime spaas suviti. Kõige parem on aga kodus oma aias.

Reelika, kodune ema: Lähen üle pika aja Hiiu- maale sõbrannale külla. Juba käisime ka Kuremaal. Eelmisel aastal käisime suvel välismaal, aga sel aastal ei lähe.

Tõnu, tööline: See aasta Eestist kaugemale ei lähe. Mõned kindlad kohad on, kus suviti käin, näiteks Lõuna-Eestis.

Küsis Stina Andok
Pildistas Siim Solman

Esmaspäevast on Rapla kesklinna liiklus ümber korraldatud

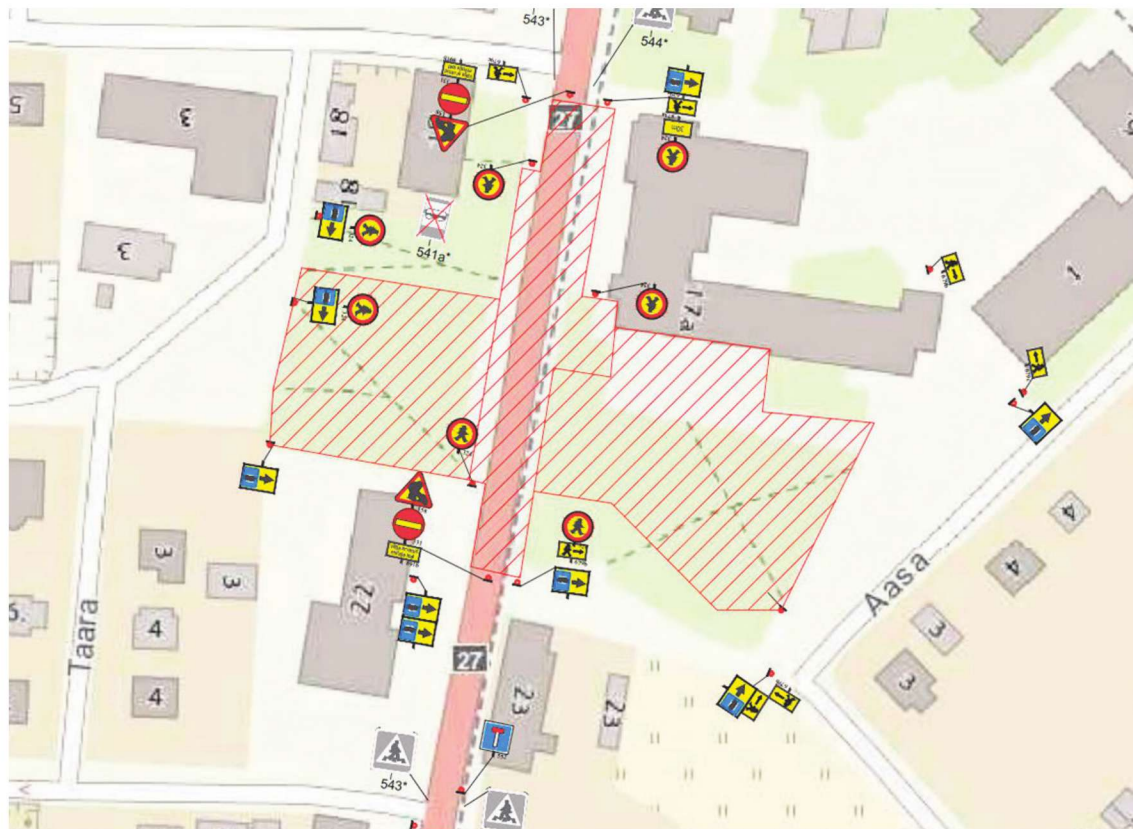
Katri Reinsalu

See, et Rapla keskväljaku ehitus toob endaga ühel hetkel kaasa vajaduse liiklus keskväljaku piires Tallinna maanteel sulgeda, on olnud teada juba mõnda aega. Nüüd ongi ehitustöödega märkamatuks sellesse etappi jõutud ning esmaspäevast suletakse ajutiselt umbes saja meetri pikkune lõik Rapla kultuurikeskusest kuni rajatava keskväljaku piirini.

Ametlik ümbersõit korraldatakse Välja tänava ja Viljandi maantee kaudu. Mõistagi peavad uue asukoha leidma ka keskväljaku ääres asuvad „Kesklinna“ bussipeatused. Need hakkavad paiknema Viljandi maantee alguses. Täpne asukoht oli teisipäevase seisuga veel veidi lahtine.

Mõningaste ebamugavustega tuleb arvestada ka jalakäijatel, kes Tallinna maantee äärseid kõnniteid ajutiselt kasutada ei saa.

Ehitustegevusest tulenevad ebamugavused kestavad umbes kuu aega, sest liiklus jääb esialgsete plaanide kohaselt suletuks kuni 3. augustini.

Liikluskorraldus Tallinna maanteel alates 2. juulist.

Märjamaa volikogu ei toetanud Hobulaiu puhkebaasi võõrandamist

Stina Andok

Volikogu ühe liikme ettepanek Märjamaa vallale kuuluv Hobulaiu puhkebaasi kompleks müüki panna volikogus toetust ei leidnud.

Märjamaa volikogu liige Ago Kirsipuu tegi ettepaneku müüa enampakkumisel Sauna ja Riksu kinnistud, millele asub Hobulaiu puhkebaas. Kirsipuu esitatud eelnõu seletuskirjas on öeldud, et puhkebaasi kompleks ei ole Märjamaa vallale vajalik ning sellise puhkebaasi pidamine ei ole kohaliku omavalitsuse ülesanne.

25. aprillil arutas seda teemat Märjamaa vallavalitsus oma istungil, mille tulemusel tehti ettepanek esitada volikogule baasi kasutegurid. 13. juunil toimunud majandus- ja eelarvekomisjoni istungil tõi volikogu liige Raivi Laaser asja arutades välja, et vallal on palju selliseid objekte, mis on tegelikult antud vallale üle pidamiseks, mitte müümiseks.

„Sellised on rahvamajad, koolimajad. See asutus on samasuguses staatuses. Me teame selle ajalugu, see on tulnud EPT-st kingitusena vallale,“ põhjendas ta komisjonis. Komisjoni liikmetest kuus hääletas eelnõu vastu ning üks poolt.

Volikogu istungil ei leidnud eelnõu samuti toetust. Teemat isegi ei arutatud. Kõik tol hetkel veel istungil viibinud kolmteist volikogu liiget hääletas eelnõu vastu.

Tammemäe laululava renoveerimise hange nurjus

Katri Reinsalu

Rapla vald kuulutas välja hanke alustamiseks Tammemäe laululava renoveerimistöödega, pakkumuste tähtaeg oli 18. juuni. Paraku ei andnud hange ootuspäraseid tulemusi.

Hanketulemusi arutati esmaspäevasel vallavalitsuse istungil. „Vallavalitsus otsustas eilsel istungil lõpetada hankemenetluse, kuna

esitatud pakkumus ületas hankelepingu eeldatavat maksumust ja eelarves selleks planeeritud vahendeid,“ selgitas teisipäeval, 26. juunil valla avalike suhete spetsialist Katrin Kruusimägi.

I etapi ehitustööde hange veel laululava ennast otseselt ei puuduta. See hõlmab katendite, haljastuse, laululavaku pinkide, graafilise seina, välisvalgustuse ning vee- ja kanalisatsioonitorustike pro-

jektseerimist. Optimistliku plaani kohaselt loodeti objekt juba 23. juulil ehitajale üle anda.

Järgmise sammuna korraldatakse uus hange. Vallavalitsus valmistab selleks vajalikud dokumendid ette järgmiseks istungiks. Kruusimägi selgitas, et hanke mahtu vähendatakse osas, mis ei halvenda objekti kvaliteeti. Näiteks asendatakse planeeritud lillepeenrad haljastusega.

Rapla ja Tallinna vahel jäi üks bussireis vähemaks

Siim Jõgis

Rapla ja Tallinna vahelisel bussiliinil muutus sõidugraafik, mis tähendab, et varasema viie korra asemel saab nüüd sõita Rapla bussijaamast Tallinnasse neli korda. Täpselt sama kehtib ka Tallinnast Rapla suunal väljuvate busside kohta.

Sõiduplaan liinil 872 Rapla – Kohila – Tallinn muutus alates 18. juunist. Uue plaani

kohaselt ei ole enam käigus väljumised Tallinnast Raplasse kell 12.15 ja Raplast Tallinnasse kell 14. Küll aga on endiselt käigus väljumised Rapla bussijaamast kell 6.30 (Mahlamäelt kell 6.28) ja kell 10 ning Tallinnast kell 8.30 ja 16.30. Liini 872 Rapla – Kohila – Tallinn teenindab MK Autobuss AS.

Ettevõtte esindaja Tair Teder selgitas kahe väljumise ärajätmist majanduslike kaalutlustega. „Tegemist on

kommertsliiniga, mille tasuvus sõltub ainult piletimüügist tekkivast tulust. Kuna suletud väljumiste piletitulu ei olnud enam piisav kulude katmiseks, olime sunnitud majanduslikel kaalutlustel need sulgema. Jälgime teiste liinide tasuvust edasi ning reageerime vastavalt. Samuti jälgime hoolega, milliseks kujuneb lõpuks 1. juulist kehtima hakkav uus ühistranspordikorraldus,“ rääkis Teder.

Fazer Food OÜ toimekas meeskonnas saab tööd

KOMPLEKTEERIJA

Jälgimäe tee 14, Tännasilmala tehnoпарк

Fazer Gruppi kuuluv Fazer Food OÜ on nüüdisaegne laia sortimendiga tootmisüksus, mis on orienteeritud suurköökide varustamisele töomahukate valmis- ja pooltoodetega. Ettevõtte eesmärk on pakkuda Fazer Grupi ettevõtetele ning valitud välisklientidele kvaliteetseid väike-seeriatooted, suurepäraselt tarnekindlust ja paindlikku klienditeenindust. Koostöös klientidega leiame alati sobivaimad tooted ja lahendused, jälgides muutuvaid trende maailmas.

TÖÖÜLESANDED

- Sügavkülmutatud valmistoodangu pakendamine
- Valmistoodangu aluste komplekteerimine ja kiletamine
- Väljastatava toote koguse, vastavuse, kvaliteedi ja temperatuuri kontrollimine
- Valmistoodangu väljastamine vedajale
- Valmistoodangu arvele võtmine
- Kastide valmistamine ja laohoidja-komplekteerija asendamine

NÕUDMISED KANDIDAADILE

- Täpne ja kohusetundlik
- Valmisolek teha tööd temp. +4..+6°C ja sügavkülmaos temp. -20°C
- Füüsiliselt tugev
- Eesti keele oskus kõnes ja kirjas
- Hea arvutikasutusoskus

KASUKS TULEB

- Tõstukijahi lubade olemasolu

OMALT POOLT PAKUME

- Töötajate bussi kasutamise võimalust
- Tööriideid ja toitlustamist kohapeal
- Meeldivat kollektiivi ja kaasaegset töökeskkonda
- Hüvitame täiendavalt 2 ja 3 haiguspäeva ning toetame sportlikku eluviisi
- Head põhipalka ja kvaliteedilist tasu

LISAINFORMATSIOON

Töökoht asub aadressil Jälgimäe tee 14, Jälgimäe küla, Saku vald. Töö toimib graafiku alusel, tööaeg 7:00 – 17:30.

Kandideerimiseks saada oma CV hiljemalt 3. juuliks e-posti aadressile personal@fazer.ee märksõna „komplekteerija“. Lisainfo telefonil 5918 2011.

At Fazer, we've been making the world taste good since 1891.

You are welcome to join the family.

Politseiteated

Kehtna vald

21. juunil sai politsei teate, et Eidapere alevikus Tiigi tänaval löi 29-aastane mees 22-aastast naist, kes sai viga. Samuti löi mees 19-aastast meest, kellele põhjustas füüsilist valu. 29-aastane mees peeti kahtlustatavana kinni.

Märjamaa vald

22. juunil sai politsei teate, et Märjamaa vallas varastati veoautolt bensiinimootoriga veepump ning auto kütusepaagist ligi 250 liitrit kütust. Kahju on kokku ligi 925 eurot.

24. juunil sai politsei teate, et Märjamaa vallas ründas 51-aastane mees oma 45-aastast elukaaslast. Politsei pidas mehe kahtlustatavana kinni.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Kadunud mees tuli ise koju

21. juunil kell 23.26 teatati häirekeskusele Rapla vallas Lõpemetsa külas kadunuks jäänud isikust. Kell 18 Vigala jõe lehe kummipaadiga sõitma läinud meest asusid päästjad otsima paadi, auto, ATV ja dronidega. Päästjad leidsid ankurdatud kummipaadi, kuid otsitavat ei leitud. Mehe otsingud jätkusid 22. juunil, kuni mees jõudis ise koju.

„Meil on hea meel, et see juhtum lahenes hästi. Kodust pikaks ajaks ära minnes tasub aga alati võtta endaga kaasa laetud mobiiltelefon ning kui on kahtlus, et lähedased võivad teie pika eemaloleku pärast muretsema hakata, tuleb leida võimalus endast teada anda. Siis ei pea ka kümned inimesed asjatult otsinguid läbi viima,“ rääkis Rapla politseijaoskonna väljuht Anti Šapkin.

Buss sõitis teelt välja

25. juunil kell 12.59 sai häirekeskus teate liiklusõnnetusest Rapla vallas Rõa külas. Juhil terviserikke tõtu teelt välja sõitnud bussil tekkis bensiinipaagi leke, mille päästjad peatasid ning likvideerisid sõidukil süttimisohu. Bussis reisijaid ei olnud ning keegi õnnetuses vigi ei saanud. Päästjad andsid juhi kiirabile üle.

Lääne päästkeskus

Kehtna ja Kaerepere vahele rajatakse reoveetrassi

Kes on sõitnud mööda maanteed Kehtna ja Rapla vahel, on küllap märganud, et tee ääres tehakse torutöid.

Siim Jõgis

Sinna rajatakse reoveetrassi, mis hakkab ühendama Kaerepere veevärki Kehtna Elamu OÜ hallatava reoveepuhastiga. See tähendab, et lähimas tulevikus hakkab kogu Kaerepere reovesi liikuma puhastamiseks Kehtnasse.

Tegemist on küllaltki kuluka ettevõtmisega, mis läheb maksma ligikaudu kaks miljonit eurot. Raha selleks tuleb SA-It Keskkonnainvesteeringute Keskus, Kehtna valla eelarvest ning Kehtna Elamu OÜ võetud laenust. Alternatiivse valikuna kaalus Kehtna vald ka Kaerepere kohaliku reoveejaama renoveerimist, kuid sellest variandist loobuti.

Kehtna valla ehitusspetsialist Hans-Jürgen Schumann selgitas, et korraliku torustiku rajamine Kaerepere ja Kehtna vahele ning reoveejaama renoveerimine oleksid läinud maksma ligikaudu sama palju. Reoveetrassi rajamiseks oli

Rajatav reoveetrass hakkab ühendama Kaerepere veevärki Kehtna Elamu OÜ hallatava reoveepuhastiga.

Foto: SIIM SOLMAN

kaks põhjendust – esiteks see, et Kehtna reoveejaamas oli piisavalt võimekust üle, et teenindada ka Kaerepere piirkonda. Teine põhjus seisneb selles, et kuigi kummagi

projekti väljaehitamine oleks läinud maksma enam-vähem samapalju, oleks teise reoveejaama käigushoidmine aastate lõikes ikkagi kallimaks läinud.

Kaerepere – Kehtna reoveetrassi väljaehitamist eelistasid ka Keskkonnainvesteeringute Keskuse spetsialistid. Praegu rajatakse seda kergliiklustee kõrvale ning trass peaks val-

mis saama 2018. aasta lõpuks. Tasub mainida, et seda rajatakse kinnisel meetodil, mis tähendab, et enne ei saa seda kasutama hakata, kui terve trass on valmis ehitatud.

Vallajuhi soovivad maakonnas näha erisustega tasuta ühistransporti

MTÜ Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus esitas teisipäeval, 26. juunil maanteeametile oma visiooni, milline peaks olema avalike bussiliinide korraldus Raplamaal. Juhul kui maanteeamet selle heaks kiidab, hakkab Raplamaal kehtima erisustega tasuta ühistransport.

Siim Jõgis

See tähendab, et tasuta saaksid avalikel liinidel sõita 0-19 ning 63+ vanuses inimesed ning puuetega isikud. Lehe trükkimineku ajaks polnud maanteeamet seda lõplikult heaks kiitnud ning seega päris faktina seda veel võtta ei saa.

MTÜ-It Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus maanteeametile läinud taotlus oli sõnastatud nii: „1. Kehtestada Harjumaa, Raplamaa ja Lääne-Virumaa territooriumil avalikel bussiliinidel 1. juulist 2018 tähtajatult piletihind 0 eurot kõigile sõitjatele, välja arva-

tud 20 aasta (kaasa arvatud) kuni 62 aasta (kaasa arvatud) vanused sõitjad, kellel puudub seaduse või seaduse alusel kehtestatud tasuta sõidu õigus. 2. Kehtestada Harjumaa, Raplamaa ja Lääne-Virumaa territooriumil avalikel bussiliinidel 1. juulist 2018 tähtajatult piletihind 0 eurot kõigile puudega isikutele, puuduva töövoimega või töövoimetuspensionärist 20 aasta (kaasa arvatud) kuni 62 aasta (kaasa arvatud) vanustele sõitjatele, kellel puudub seaduse või seaduse alusel kehtestatud tasuta sõidu õigus.“

Loogiliselt võttes on nüüd maanteeametil selle taotluse

kinnitamiseks või tagasilükkamiseks aega käesoleva nädala lõpuni, sest uus korraldus peaks hakkama kehtima juba alates 1. juulist. Ka Vello Jõgisoo sõnas, et tõenäoliselt laekub maanteeameti vastus käimasoleva nädala jooksul. Mis puudutab 0-hinnast erineva pileti hinnaga reisijaid, siis nende jaoks suurt midagi muutuda ei tohiks. Maanteeametile läinud taotluse kohaselt on minimaalne täispileti hind jätkuvalt 80 eurosent ning sõidukilomeetri tariif on 0,06 eurot kilomeetri kohta. Elektroonilise üksikpileti hind hakkaks vastavalt taotlusele olema 80 protsenti vastava sularaha eest ostetava üksikpileti hinnast.

Tasuta ühistranspordi teema tuli lauale ka neljapäeval, 21. juunil Kehtnas toimunud Raplamaa Omavalitsuste Liidu (ROL) täiskogul. Ka ROL-i ehk maakonna valdade juhtide esimene eelistus oli,

et kehtestataks erisustega tasuta ühistransport. Nende visiooni kohaselt oleks peaks hakkama kehtima juba alates 1. juulist. Ka Vello Jõgisoo sõnas, et tõenäoliselt laekub maanteeameti vastus käimasoleva nädala jooksul. Mis puudutab 0-hinnast erineva pileti hinnaga reisijaid, siis nende jaoks suurt midagi muutuda ei tohiks. Maanteeametile läinud taotluse kohaselt on minimaalne täispileti hind jätkuvalt 80 eurosent ning sõidukilomeetri tariif on 0,06 eurot kilomeetri kohta. Elektroonilise üksikpileti hind hakkaks vastavalt taotlusele olema 80 protsenti vastava sularaha eest ostetava üksikpileti hinnast.

Oluline on märkida, et kui vastavalt ROL-i ja MTÜ Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus taotlusele kehtestatakse erisustega tasuta ühistransport, tasub need erisused riik, mitte kohalikul omavalitsusel. Kõik laua ümber istunud vallavanemad rõhutasid, et selline variant, kus erisuste eest peavad hakkama maksma

vallad oma eelarvest, ei tule kõne allagi.

Samuti kerkis neljapäeval täiskogul päevakorda küsimus, kuidas see süsteem reaalselt toimima hakkab. Kuidas saab reisija oma tasuta sõiduõigust tõendada? Pikemas perspektiivis tulevad bussidesse validaatorid ning reisijad saavad isiklikud sõidukaardid. See süsteem sarnaneb sellega, mis toimib Tallinna ühistranspordis. Kuid päris selge on see, et alates 1. juulist see käiku ei lähe. Esialgu peavad reisijad oma tasuta sõiduõigust hakkama tõendama isikut tõendava dokumendi alusel.

Oluline on ka see, et Raplamaa ühistranspordis ei hakata tegema vahet kohalikel ja teistest maakondadest pärit inimestel. Ka mujalt maakondadest pärit reisijad saavad Raplamaa avalikke liine kasutada samadel tingimustel nagu kohalikul inimesed.

Maapiirkonna perearsti töö on vastutusrikas, põnev ja õpetlik

Aasta alguses andis perearst Eve Herodes märku, et soovib pensionile jääda ning oma nimistust loobuda. Järgmise kuu algusest seisab patsientide hea käekäigu eest teise aasta peremeditsiini resident Andres Lasn.

Katri Reinsalu

Seda küll ainult kaheks kuuks, sest pärast teda asuvad nimistu juures tööle perearstid dr Tatjana Sokolova ja dr Roman Lantov. Juuli keskpaigast augusti lõpuni on Lasni kõrval ka perearst dr Piret Innos.

Andres Lasn on aktiivne ja kõnekas tulevane perearst. Sellest räägib asjaolu, et ta on nii Eesti Perearstide Seltsi, Eesti Noorte Perearstide Seltsi kui ka Tallinna Perearstide Seltsi juhatuse liige. Vestlesime peagi tööd alustava noore peremeditsiini residentiga tema motivatsiooni ning esmatasandi arstiabi probleemidest.

Lasn tõdeb, et tema teekond arstiteaduse ja peremeditsiini ei ole olnud ehk kõige traditsioonilisem. Tavaliselt on arstiteaduskonda astujatel see plaan olnud juba pikka aega ning enamasti tulevad nad perekondadest, kus ka varem arstiametit on peetud. „Mina ei ole selline,“ ütleb Lasn naerdes. Mõte arstiteaduskonda proovida tekkis 12. klassi alguses. Muuhulgas oli laual ka Tallinna Tehnikaülikooli inseneriteaduskond.

Tartus avatud uste päeval käies jättis sealne õhkkond hea mulje ja nii saigi tehtud otsus Tartu ja arstiteaduse kasuks. „Tagantjärele väga õige otsus,“ kommenteerib Lasn.

Pikalt arstiks saamisest unistanud noored tudengid teavad enamasti juba üsna õppe alguses, millisele valdkonnale keskenduda soovivad. Lasn tõdeb, et ka sellega läks tal aega. Tema läbis sisuliselt terve teoreetilise osa päris täpselt otsustamata, millele keskenduda. Viiendal õppeaastal on tudengid haiglates laiali ja saavad pildi sellest, mida Eestis teha saab. Peremeditsiini tsüklisse jõudes tekkis Lasnil äratundmine. Perearst peab oskama sisuliselt kõike ja see sobis talle. Täna on ta teise aasta peremeditsiini resident.

Ees ootab veel üks aasta õppimist. Eelnenud kahe aasta jooksul on ta olnud ühe aasta nii linna- kui ka maapraksises ning teise aasta haiglates erinevaid erialasid tundma õppinud.

Miks on aga Lasn otsustanud praegu Raplasse tulla? Sellel on mitu põhjust. Ta tõdeb, et kuigi tema emapoolsed sugulased on Rapla lähedalt pärit, ei ole tal piirkonnaga tugevaid sidemeid. Pigem on teda motiveerinud soov

kasulik olla. „Teil on väärkas perearst, kes läheb pensionile. Ma tean, et septembrist on talle loodetavasti juba püsivad järglased leitud. Aga nüüd oli kahekuune paus, kus kedagi esialgu tulemas ei olnud,“ selgitab Lasn. Ta leiab, et inimesed ei tohi kuskil abita jääda ja olukord Raplas tundus tõsine. See oli ka põhjus, miks ta oma jah-sõna andis.

Samuti on see tema jaoks võimalus suuremale probleemile tähelepanu tõmmata. Selliseid kuulutus, kus perearstidele asendust otsitakse, on kogu Eestis veelgi. Probleem esmatasandi arstiabi tagamisega on tõsine. Lasn loodab panna veidi rohkem noori vähemalt kaaluma võimalust maapiirkonda arstiks tulla.

Maapiirkonna valukohad

Loomuliku jätkuna jõuame oma vestluses küsimuseni, miks siis noored arstid ei soostu Tallinnast ja Tartust kaugemale tulema. Seda enam, et Rapla puhul räägime ju maakonnakeskusest.

Suurem osa arstiteaduskonda astujatest tuleb Tallinnast ja Tartust, nendib Lasn, ja on teada, et inimesed lähevad suurema töökoostusega pärast hariduse omandamist tagasi sinna, kust nad pärit on. Kuna maapiirkondadest kuigi palju sisseastujaid ei ole, pole ka lõpetajate seas palju maapiirkonda naasjaid.

Keskmiselt võetakse peremeditsiini residentuuri vastu igal aastal 25 resident. Tema aastakäik oli veidi ebatavaline, sest vastu võeti 28 inimest. Loomulike kadude tõttu lõpetab igal aastal aga umbes 20 perearsti, kellest suurem osa jaguneb Tallinna ja Tartu vahel. Need, kes üle jäävad, võtavad tihtipeale vaba aasta või lähevad Soome kogemusi omandama. Seega on esmatasandil tekkinud probleem osalt ka õppes tulenev.

Lasn toob välja, et Eestis võetakse igal aastal vastu palju kitsaste erialade spetsialiste, kellele ei pruugi pikemas perspektiivis tööd olla. Ta tõstatab küsimuse, kas ei oleks mõistlikum nende arvelt hoopis rohkem perearste koolitada. Ka riik on mehe sõnul öelnud, et 50 perearsti aastaks aitaks probleemi leevendada.

Sotsiaalministeeriumi ja terviseametiga suheldes on Lasn aru saanud, et esmatasandi

Andres Lasn otsustas kaheks kuuks perearsti ametisse asuda missioonitundest, et Eve Herodese nimistu patsiendid abita ei jääks.

Foto: SIIM SOLMAN

tervishoiu probleemiga ollakse kursis. Ta tõdeb, et kuigi inimesed teevad oma tööd südamega, vajatakse selles valdkonnas suuremat muutust. Seni ei ole kuigi tõsiselt lahenduse otsimisega tegeletud, pigem on justkui esmatasandi probleemi lahendamiseks hakatud võimestama haiglatasandit. Ehk patsient peaks pigem haiglasse minema.

Peremeditsiini võlu on Lasni sõnul aga just nimelt kodulähedus ja arstiga tekkiv usalduslik suhe. Seega oleks riigi ülesanne mõelda, kuidas vältida peremeditsiini väljasuremist maapiirkonnas.

Teine külg on seotud maapiirkonna võimalustega. Põhjustena, miks perearstid maapiirkonda tööle ei tihka tulla, on välja toodud elukaaslase kesiseid

„Ma julgen väita, et linnas perearstina töötada on ääretult palju lihtsam kui maal. Aga selle arvelt ka kindlasti kohati igavam.“

tekkida olukord, kus kõigea korraga tegeleda ei jõua. Halvimal juhul kannatab teenuse kättesaadavus või kvaliteet, leebemal juhul jäävad raviarved esitamata. Seega oleks kohalikul omavalitsusel võimalik oma initsiatiivi üles näidata ja noort arsti praktilistes küsimustes toetada.

Maal on suurem vastutus

Küsin Lasnilt, kas perearsti töö on linnas ja maal sama. „Ma julgen väita, et linnas perearstina töötada on ääretult palju lihtsam kui maal. Aga selle arvelt ka kindlasti kohati igavam. Maal peab väga palju asju ise tegema,“ leiab ta.

Mida kaugemal on perearst haiglast, kuhu oma patsient suunata, seda rohkem tuleb tal ise ära teha. See on alustava arsti jaoks raske, kuid samas õpetlik ja põnev. Lasn usub, et lõpuks võidavad ka patsiendid, kes saavad oma probleemile kiirema ja kodulähedasema lahenduse.

Linnas seevastu on perearstil mugavam. Lasn ütleb, et see on koht, kus endalt küsida, milline inimene sa oled. Kas sa soovid arstina võimalikult mugavat olemist või teed sa oma tööd suurema eesmärgi nimel. Noor peremeditsiini resident ütleb, et üks põhjus, miks ta Raplasse soovib tulla, ongi just väljakutse, mida maapiirkonna perearsti töö endas hõlmab. See on suurepärane võimalus kogemuste omandamiseks.

Suurem vastutuskoorem toob aga esile veel ühe maapiirkonnadega seotud probleemi. Noore alustava arsti jaoks on äärmiselt oluline, et tal oleks olemas kolleegi tugi. See ei ole ainult patsiendi ohutuse seisukohalt vajalik, et noorel arstil oleks kelleltki nõu küsida. Arstil on ka iseenda jaoks oluline professionaalses mõttes end ventileerida. Maapiirkonnas ainukesena arstina töötades tekitab sellise võimaluse puudumine suure läbipõlemise ohu.

Lõpuks jõuame küsimuseni, kas maapiirkonna perearsti palk peaks kõige eelpool väljatoodu taustal kõrgem olema. Lasn ütleb, et palk üksi ei ole võluvits. Samas tõdeb ta, et populaarse arvamus kohaselt aitab kõrgem palk tõesti stimuleerida arste Tallinnast ja Tartust kaugemale vaatama. Kui kohalik omavalitsus ei suuda muude hüvede pakkumisel konkureerida, tuleks ilmselt kõrgemat palka kaaluda. Seda kasvõi näiteks nii, et perearsti toetatakse elukohaga.

võimalusi töö leidmisel, muret lasteaija- ja koolikohtade pärast ning probleeme elukoha leidmisel.

Kohalik omavalitsus saab siin potentsiaalsete arstidega koostööd tehes oma hüvesid välja pakkuda. Samuti saab omavalitsus aidata just lõpetanud arstil administratiivseid ülesandeid täita. Lasni sõnul on peremeditsiini õpe niimoodi üles ehitatud, et sellele väga palju tähelepanu ei pöörata, kuidas luua oma ettevõtte, sõlmida lepinguid ja keerulises meditsiinisüsteemis juriidiliselt orienteeruda. Aga just neid oskusi läheb noorel arstil esimesena vaja, kui ta tööle asub. Mõistagi eelistab kümme aastat koolis õppinud arst aga oma pädevust säilitada, mis eeldab rohkem arstina töötamist ja vähem administratiivsete ülesannete täitmist.

Maapiirkonnas on perearst tihtipeale veel täiesti üksi ja mõistetavalt võib üsna kergesti

Tiik, kuhu voolab reovesi, on kaetud rohelse vetikahiga.

Kuusiku kandi külaselts ja Kuusiku Altveski peremees Robert Borodin pöördusid Rapla valla poole probleemiga, et Kuusiku reoveepuhastist mõisapargi tiikidesse lastav vesi haiseb ning põhjustab Vigala jõe kinnikasvamist.

Haldi Ellam

Samas tekitab muret see, et Altveski juures oleva paisu ette kogunev muda, mida on sel aastal varasemast mitu korda rohkem, haiseb fekaalide järele.

„Vahetult mõisapargis asuvad puhastusseadme eelvoolu tiigid, kuhu on suunatud Kuusiku puhastusseadmete vesi, haisevad,“ ütles Ants Kuningas Kuusiku kandi külaseltsist.

Tiikide vesi ei haise iga päev. Kuninga sõnul haiseb vesi viimati jaanilaupäeva õhtupoolikul, pärast vihmasadusid. Haisu teket ei ole võimalik ennustada. Seda esineb aasta ringi, ka talvel. Kuningas seostab haisu teket ajaga, mil puhastusseadmetest tulevast torust reovett tiiki voolab, ning ta kahtlustab, et Euroopa Liidu abirahadega ehitatud veepuhastusseadmed ei tööta nii nagu vaja või on seal tegemist tehniliste riketega, mistõttu pääseb tiikidesse puhastamata vesi.

„See on keskkonna suhtes jöhker, et eurorahadega selline asi valmis ehitati. Puhastusseadmed ei tohiks jõe mõjutada,“ ütles Kuningas.

Jõgi kasvab kinni

Kohapeal olukorraga tutvudes selgub, et tiik on kaetud rohelse sametise vetikahiga, järgmine tiik enam tiiki ei meenuta ja tiigist vett jõkke juhtiv lai kraav on peaaegu kinni kasvanud. Samas, kõrval asuv tiik, kuhu reovesi ei voola, ei ole vetikahiga kaetud ja ka vesi paistab puhtam. „Viimane tiik on kinni kasvanud, mis näitab, et vesi on väga toitainerikas. Jõgi kasvab meeletult kinni,“ leidis Kuningas.

Kuninga sõnul ei ole probleem seotud tiikide seis-

Kuusiku mõisapargis asuv reoveepuhasti koos tiikidega.

Reostunud vesi häirib Kuusiku elanikke

korraga. „Siis peaks kogu aeg haisema,“ leidis ta. „See ei saa olla, et ühel hetkel on õhk puhas, teisel hetkel võtab hinge kinni!“

Ka ei usu Kuningas, et tiikide puhastus probleemi lahendaks. „Olen täheldanud haisu siis, kui torust pikemalt reovett tuleb,“ ütles ta. „Hais tekkis siis, kui veetase tõusis, see on miski muu. See ei ole muda, mis haiseb.“

Kuninga sõnul on peamine küsimus, kuidas asja lahendada. Samas leiab ta, et kiireid järeldusi teha ei saa ning probleemi lahendamiseks on vaja spetsialistide kaasamist.

Fekaalide järele haisvat muda Altveski juures seostab

ta aga mõne muu probleemiga. Kuulujutu tasemel on räägitud, et ju on keegi virtsapütti pesnud.

Muda kordades rohkem kui varem

Kuusiku Altveski omanik Robert Borodin rääkis, et Kuusiku veehoidla paisuesist mudast puhastades selgus, et muda oli varasemast oluliselt rohkem ning see haises fekaalide järele.

„Sel aastal on muda kogus paisu ees mitmekordistunud,“ sõnas ta. „Muda haiseb fekaalide järele, seda ei ole varem olnud. Puhastamise käigus

oli kohutav hais. Vesi ei haise, ladestunud muda haiseb. Võib-olla on see suvi vett vähe. Veevool pole nii kiire olnud, et setteid endaga kaasa võtta. Kuusiku veehoidla on esimene veetakistus – koht, kus vesi seisab.“

Ka Borodin kahtlustas, et Kuusiku veepuhasti ei tööta nii nagu vaja. „Külas on tõenäoliselt reostusallikas. Kahtlustan, kas Kuusiku veepuhastusjaam ikka töötab korralikult. Kust üldse võib see pärit olla?“

Kuigi reostuse küsimuses ei ole keegi seni keskkonnameti poole pöördunud, leidis Borodin, et riigi ja maaomnike võrdsest kohtlemisest

ei tasu rääkida. „Kas siis keskkonnainspeksioon ei kontrolli vee kvaliteeti?“ küsis ta. „Oleme Natura 2000 alas ja maaomanikuna tuleb iga liigutus keskkonnametiga kooskõlastada. Maaomanikult nõutakse kõike, vallalt mitte midagi.“

Lisaks tõi Borodin võrdluseks kalapääsu, mis Altveski paisu kõrvale kalade elutingimuste parendamiseks ehitati. „Silmakirjalik on raisata palju raha kalapääsu ehitamisele ja samal ajal reoveed jõkke suunata,“ leidis ta.

Rapla abivallavanem Meelis Mägi ütles, et vald on probleemist teadlik ning elanike pöördumise peale võeti tii-

kidest jõkke suubuva kraavi suudmest ja Altveski paisust veeproovid, mis olid korras.

„Eks seal settimine ja käärimine ja looduslik lagunemine toimub,“ arvas Mägi. „Seda monitoorib Rapla Vesi. Praegu ei ole infot, et keegi otseselt meelega reostaks. Reostusekahtluse korral tuleb keskkonnainspeksioonile teatada.“

AS-i Rapla Vesi juhataja Tarmo Ärmpalu sõnul võetakse Kuusiku reovee analüüse kord kvartalis ning analüüsi tulemused on vastanud nõuetele, heitveega probleeme pole esinenud ning puhastit käivad ettevõtte töötajad regulaarselt hooldamas.

Ärmpalu sõnul haisuvaba

Puhastit, mis on elupaigaks kaladele ning kus õitsevad isegi vesiroosid.

100 m. Kuusiku mõisapargi loodus- ja muinsuskaitseliste piirangute tõttu ei lubatud reoveepuhasti rajamise ajal kinnist territooriumi rajada, mistõttu on inimestel reoveepuhasti lähedusse ligipääs ning reoveepuhastusprotsessi lõhnad häirivad inimesi,“ selgitas Ärmpalu.

Küsimusele, miks ehitati puhasti Kuusiku mõisaparki, vastas ta: „Puhasti asukoha kohta ei oska kahjuks täpselt kommenteerida, kuna AS Rapla Vesi on täna opereerija ning varad ei kuulu meile.“

Tema sõnul ei saa reoveepuhasteid suvalise koha peale projekteerida, vaid ikkagi loogilisse kohta, kus reovesi kokku koguda või kus ta on varem kanalisatsiooni pidi kogutud, ära puhastada ja heitvesi juhtida suublasse. „Imselt reoveepuhasti asukohast läks oja või kraav jökke,“ järeldas ta.

Veel ennustas ta, et ilmade jahenedes olukord paraneb. „Sel aastal oli üle kuu aja kuum ja sajuta periood, mis võimendas puhasti piirkonnas lõhnaprobleeme, mis on iseloomulik kõigile biopuhastitele. Ilmade jahenedes olukord paraneb,“ ütles ta.

Ärmpalu sõnul on 2019. aastal plaanis reoveepuhasti kõrval oleva tiigi puhastamine. „Reoveepuhasti kõrval olev tiik on reoveepuhasti protsessi osa. Planeerisime tõesti tiigi puhastamise 2018. aastal, aga see lükkus edasi, kuna tuli üllatusena, et tiigist välja võetavat muda ei tohi pargi territooriumile ladustada ning peame planeerima ka muda transpordi,“ ütles ta.

Reovee tekitajad on Kuusiku inimesed

Jõe kinnikasvamises Ärmpalu reoveepuhastiga seost ei näe. „Jõe kinnikasvamist ei oska kuidagi kommenteerida ega seostada seda Kuusiku puhastiga,“ sõnas ta. „Reovee tekitajad on Kuusiku inimesed. Meie puhastame asula reovett vastavalt vee-erikasutusloas nõutud tasemeni. Praegu jääb mulje, nagu ilma reoveepuhastusest oleks jõe olukord parem. Kuusiku asula reovesi jõudis jökke ka enne puhasti rajamist 2008. aastal, äkki otsida jõe kinnikasvamise põhjuseid juba varasemast. Puhasti kindlasti olukorda jõe kinnikasvamise osas halvemaks ei teinud.“

Nii abivallavanem Mägi kui ka Ärmpalu leiavad, et veekogude kinnikasvamine on üle-eestiline probleem. „Jõgede kinnikasvamine on probleem kõigi Eesti jõgede puhul, ka Matsalu lahes ja Läänemeres üldisemalt,“ rääkis Ärmpalu. „Vastavalt tehtud uuringutele tuleb veekeskonda jõudvast fosforist, mis eutrofeerumist põhjustab, 15-20% punktreatusallikatest, ülejäänud on hajureostus (põllumajandus, maaparandus, vene ajal üleväetamine, mis aastakümneid leostub pinnasest välja ja jõuab veekeskonda).“

„Jõed kipuvad paratamatult täis kasvama terves Eestis, mitte ainult Kuusikul, eriti kui on madal veeseis,“ lisas Mägi.

Keskkonnaamet ei ole Kuusiku jõe veekvaliteeti kontrollinud ja neid pole ka teavitatud reostuskahtlusest. Viimati oli Kuusiku jõgi operatiivseires 2014. aastal, mil enamik seirenäitajaid olid head või väga head.

Jõe seisukord Kuusikul on kesine

Keskkonnaameti pressiesindaja Sille Aderi sõnul on AS-il Rapla Vesi kaks vee-erikasutusluba, millest ühes on kirjas Kuusiku asula heitvee väljalask, mis ettevõtte omaseire põhjal vastab vee-erikasutusloaga seatud nõuetele. Teine luba on Rapla linna ja Valtu asula puhasti heitvee väljalaskudele. Kõik mainitud heitveed suunatakse Vigala jökke.

Aderi sõnul tehti 2017. aastal operatiivseiret Vigala jões üleval- ja allpool Rapla linna. „Füüsikalise-keemiliste näitajate põhjal määrati Vigala jõgi sellel lõigul heasse ökoloogilisse veeklassi,“ sõnas ta. „Vigala jõgi jääb Kuusiku piirkonnas Vigala 2 vooluveekogumisse - Kuusiku jõe suubumisest kuni Velise jõe suubumiseni - ja selle kogumi ökoloogiline seisund on kesine kalastiku ja paisude tõttu.“

Aderi sõnul võib veekogude seisundit mõjutada ka pikk kuivaperiood, mil vette võib jääda vähem hapnikku.

Aderi sõnul tuleks reostuse või keskkonnarikkumise kahtluse korral pöörduda keskkonnainspeksiooni (KKI) kui järelevalveorgani poole, misjärel KKI inspektorid saavad vajadusel minna kohapeale olukorda kontrollima.

Järvakandis kasutati esmakordselt mobiilset gaasijaama

Eesti Gaas kasutas esmakordselt Eestis mobiilset gaasivarustuslahendust, O-I Production Estonia AS-i ehk Järvakandis asuvat klaasitehast varustati kolm päeva, 63 tunni jooksul veeldatud maagaasi ehk LNG-ga paakautodelt, kohale telliti ka spetsiaalne LNG aurustamistehnikaga varustatud haagisveok.

Hannes Hamburg

„Klaasitehasele on pidev gaasivarustus elulise tähtsusega. Kuna klaasi sulatatakse sulatusahjus, mis vajab pidevat kütmist ja püsivalt kõrget temperatuuri, kaasneksid katkestusega suured majanduslikud kahjud. Eesti Gaas tagas Eleringi plaanilise gaasikatkestuse ajal kindla ja ohutu tarne,“ märkis O-I Production Estonia AS-i juhatuse liige Kaido Turro.

AS-i Eesti Gaas juhatuse liikme Raul Kotovi kinnitusele toimis gaasivarustus ja kaasatud tehnoloogia tõrgeteta.

„Aurustamistehnika tellisime Poolast ning kuna see õigustas end hästi ja me soovime klientidele garanteerida gaasitarne ka lühemate ja ootamatute katkestuste ajal, kaalume LNG aurustamise seadme soetamist ka endale,“ sõnas Kotov.

Ajutine gaasivarustus Järvakandis korraldati gaasi ülekandevõrgu omaniku Eleringi plaaniliste remonditööde ajal toimunud katkestuse ajal. LNG tarne ülekandevõrgu toimus Järvakandi gaasijaotusjaamas, mis asub klaasitehasesest paari kilomeetri kaugusel. Kokku

tarniti nelja haagisveokiga spetsiaalsetes mahutites Klaipeda LNG terminalist 130 m³ LNG-d. Ülimadalal temperatuuril, -160-kraadine veeldatud olekus maagaas regasifitseeriti mobiilse aurustaja abil ning lasti gaasijaotusjaamas jaotusvõrku.

Järvakandis asuv O-I klaasitehas on üks Euroopa moodsaimatest, tehases töötas 160 inimest.

1903. aastal asutatud O-I tegutseb 21 riigis üle kogu maailma, kontsernil on üle 80 tehase ja ligi 26 000 töötajat. Järvakandi klaasitehase ostis O-I 1995. aastal.

Eesti Gaas tarnib klientidele maagaasi nii torugaasi, surumaagaasi (CNG) kui ka veeldatud maagaasi (LNG). Lisaks müüb ettevõtte elektrit nii kodu- kui ka äriklientidele ning arendab erinevaid energiatootmislahendusi. Eesti Gaasil on 48 000 klienti ja 220 töötajat.

Kohila Viner OÜ on Latvias Finieris tüarettevõtte. Latvias Finieris on üks Euroopa juhtivatest vineeritootjatest. Kohila Viner OÜ on kasepuidust spooni ja vineeri valmistav puidutöötlemise ettevõtte. Lõpp-tooteks on kõrgekvaliteediline, erinevate pinnakategooriaga vineer, mille peamised kasutusvaldkonnad on ehitus, transporditööstus, laevaehtus ja mööblitööstus.

Otsime oma meeskonda

TÖSTUKIJUHTI

Peamised tööülesanded

- Toodangu ja materjalide peale- ja mahalaadimine töstukiga;
- Kauba vastuvõtmine ja väljastamine;
- Vajadusel saatedokumentide kontrollimine.

Sinult ootame

- Töstukiga töötamise oskust;
- Kohusetundlikkust, ausust, korrektsust.

Omalt poolt pakume

- Bussitransporti;
- Sooja, puhast ja valget töökeskkonda 2016. aastal valminud tootmishoones;
- Võimalust kasutada massaaži, taastusravi või endale sobivat sportimisviisi ettevõtte kulul;
- Võimalust kasutada ettevõtte poolt pakutavat kohapealset toitlustust (lõuna osaliselt kompenseeritud, öisel ajal supp tasuta);
- Võimalust kasutada ettevõtte koostööpartnerite poolt pakutavaid soodustusi;
- Võimalust puhata alati kaks nädalat suvel ning ühe nädala jõulude ajal (ülejäänud aja osas on võimalik ise valida);
- Töögraafikut 3 töö, 3 vaba (päevased ja öised vahetused, vahetuse pikkus 12h). Tööpäeva algus vastavalt, kas 8:00 (päevane) või 20:00 (öine).

KOHILA VINEER

Kandideerimiseks saada oma CV personal@kohilavineer.ee. Täiendav info tel. +37256 888517 Anu Õun

reoveepuhastamist ei eksisteeri ning Kuusikul on probleem see, et muinsuskaitseliste nõuete tõttu ei saa piirata inimeste juurdepääsu reoveepuhastile.

„Kõikide puhastite juures on mõnevõrra haisuprobleem, suvel võib probleem olla suurem. Haisuvaba reoveepuhastust pole kahjuks olemas,“ leidis ta. „Probleem on pigem puhasti asukohas ja inimeste ligipääsemises puhastile.“

Üldjuhul reoveepuhastid projekteeritakse ja rajatakse aiaga piiratud alale, kuna reovee puhastusprotsess ise ei ole juba haisuvaba. Vastavalt nõuetele peaks Kuusiku reoveepuhasti kuja olema

Rapla uus bussijaam?

Neeme Sihv

Rapla vallas hoitakse igaks juhaks kätt pulsil ning mõtiskledes kaalutakse bussijaamale uut asukohta. Loomulik, sest kinnistu omanik võib ühel hetkel soovida uute arendustega tegelema hakata.

See aga tähendab, et nüüd oleme põhimõttelise valiku ees - kas viia bussijaam üle raudteejaama või mitte!?

Ja valik saab olla ainult üks, muidugi tuleb see sinna viia! Kahjuks pole netist leida infot selle kohta, milliseid asukohti on lisaks kaalutud, aga sahinatega järgi Karmani esist jm. Loomulikult peabki mingi peatuskoht alles jääma, kuid bussijaam kui selline peab asuma raudteejaamas. Võib-olla peaks siin n-ö teise lõpp-peatuse kontekstis vaatama juba praegusest bussijaamast kaugemale, Uusküla suunas? Seda juhul, kui keskuses ei leita piisavalt ruumi. Kuid ka sel juhul jääks Rapla keskuses peatumiskohad alles, lihtsalt bussid ei pea seal seisma ega varakult väljumist alustama, vaja on aga kohta, kus bussid saavad mõnda aega ka seista.

Põhilisem argument ongi see, et maakonnaliinid peavad olema

seotud nii palju kui võimalik rongiaegadega ja seda olenemata sõidusuunast. Bussijaama kolimine raudteejaama tähendab siis, et kõik avalikud liinid läbivad nii raudteejaama kui ka Rapla keskust. Olgu siis Mahlamäe kaudu või mitte, kõik sõltub siin juba konkreetsetest asjaoludest. Ja mõlema peatuse (lisaks siis vahepealsed, mis vajalikud, sest täna ja homme vajame liine, mis toovad inimese otse sihtkoha lähedale või alustavad kodu jm kohtade lähedalt) lisamine kõikidele liinidele on täiesti võimalik ja mõeldav. Vaid Kuusiku ja Raikküla suuna puhul tuleb otsustada, kas buss saab esmalt raudteejaama või peatub enne Rapla keskuses ja siis suundub raudteejaama. Keskuses on aga kindlasti sobivaid kohti, kus bussid lühiajaliselt saavad peatuda.

Kas aga jätkata vaikselt mõtisklemist või haarata härjal sarvist? Kuna Harjumaa ÜTK tänava veel keskendub sisseelamisele, kuid suuremate muudatustega võivad hakata tegutsema järgmisest aastast, siis ongi just täna viimane aeg asi tõsiselt käsile võtta. Vajadus maakonnaliinide sobitamiseks rongidega on juba aastaid õhus ja Rapla MV sellega praktiliselt ei tegele ning siit lähtuvalt tuleb "otsad kokku viia" ja tegeledagi kogu süsteemi kaasajastamisega.

Rapla vald liitus ka Harjumaa

ÜTK-ga ning üheks põhjuseks oli seegi, et nüüd ei pea vald enam tasuma bussijaamaga seotud kulusid, seda teeb ÜTK. Miks aga üldse peaks maksumaksja maksma kahe jaama ülalpidamise eest? Plussiks on veel asjaolu, et raudteejaamas on olemas toimiv ja korralik ooteruum ning ka söögikoht, lisaks saab ühte kohta kogu ühistranspordi info. Nii ju täna ei näe raudteejaamas bussijaama busside sõiduplaani ja vastupidi. Üksiti saab paigaldada ka rohkem infokraane, mis näitaks reaajas liinidele on täiesti võimalik ja mõeldav. Vaid Kuusiku ja Raikküla suuna puhul tuleb otsustada, kas buss saab esmalt raudteejaama või peatub enne Rapla keskuses ja siis suundub raudteejaama. Keskuses on aga kindlasti sobivaid kohti, kus bussid lühiajaliselt saavad peatuda.

On olnud arvamus (vist ka vallavalitsuse poolt teemale lahendusi otsides), et bussid ei mahuks raudteejaama ära. Tegelikuses aga ei pea bussid oma seisuaegadel ju seisma tingimata seal, vaid selleks saab leida muu koha läheduses. Ühe võimaluse puhul saaks need seista Hansaliinide "depoos", mille kaugus raudteejaamast on ca kilomeeter ja jaama saabumine ning seal seismine oleks lühiaegne. Vaid need bussid, mis saavad raudteejaama liinilt, peavad valdavalt saabuma enne mingi rongi saabumist-väljumist ja

ootama sellelt ka reisijad ära.

Nii võib teatud kellaegadel juhtuda, et linnaliini kui sellise järele kaob vajadus. Pigem saab siin selle asemel kasutada liini Alu - Rapla jaam ning loomulikult ka kõiki maakonnaliini, mis selliselt seal peatuvad. Olulisim selle kõige juures ongi see, et kõikidel reisijatel tekib võimalus otse bussidelt rongidele ja vastupidi ümber istuda, mitte ei pea seda tegema linnaliini abil, mis tähendab ebamugavust ning ajakadu.

Kurb on muidugi see, et Raplamaal ei mindud kaasa eelastatud ühistranspordiga, mis 1. juulist suurel osal Eestimaal toimima hakkab. See koos liinide optimeerimisega ja muude lahendustega võiks anda suuremat lootust, et maakonnaliinide kadumise aeg on möödas ja olukord hakkab muutuma paremuse poole. Seda enam, et lisaraha liinide tihendamiseks on olemas.

Kindlasti on "mittemahtumine" mõnes mõttes otsitud probleem, sest busside ringlust saab alati ümber korraldada nii, et bussid peatuvad jaamas lühemal aega. Näiteks tuleb Harjumaa ÜTK-l väga tõsiselt kaaluda selliseid variante, kus kõik bussid ei peagi liini alustama-lõpetama Raplas. Nii võib osaliselt ühitada erinevaid suundi ehk busse, rakendades näiteks bussiliini Raikküla - Rapla jaam - Kohila, Kaiu -

Rapla jaam - Kuusiku, Kodila - Rapla jaam - Kehtna vm. Praegune keskusekeskne süsteem ei ole kõige otstarbekam, sest keskendub lühemate liinide puhul "natuke sõitmisele ja siis jälle natuke seismisele".

Omaette teema on vähestes kommertsliinidega, aga bussipeatuse olemasolul keskuses saavad need ka seal peatuda. Muidugi juhul, kui nad rongidelt reisijaid juurde ei soovi...

Bussipeatuse nimena peaks jääma Rapla jaam, mis viitab igale reisijale, et tegu on standardse nimetusega kogu Eestis puhkudel, kui bussid peatuvad raudteejaama juures. Ning iga jaama läbiva liini kirjelduses (nii portaalides kui ka bussidel oleval tahvil/ekraanil jm) peab olema Rapla jaam ka märgitud.

Seni on maakonnaliinide busside ja rongide sidumine Raplas olnud väga viletsal tasemel, praegu on aga unikaalne võimalus minna tulevikuteed. Sedasama, mis paljudes riikides on küll juba ammu läbitud ja täiesti elementaarne! Kui bussijaama asukohaks valitakse aga mingi teine koht, on see andestamatu viga. Tahaks väga loota, et siin võidab talupojamõistus ja lõpuks ometi juhtub Eestis esimest korda väga pika aja jooksul, et tulemuseks on asi, mis eeskujuks teistele Eesti linnadele ja keskustele, ka väikesematele.

Omastehooldajate murekoorem peab vähenema

Heljo Pikhof,

Riigikogu liige, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna aseesimees

Liialt kaua oleme veeretanud kui kuuma kartulit pihus küsimust, kuidas toetada hooldusvajadusega inimesi ja nende pereliikmeid. Ilma sisulisi lahendusi ellu viimata süveneb niigi terav omastehoolduse probleem veelgi, sest koos ühiskonna vananemisega suureneb ka hooldust vajavate inimeste arv.

Tundub, et jää on siiski murdumas. Üha rohkem jõuab see valus teema meediasse, üha rohkem on neid poliitiku, kel on tahet asjaga süvitsi tegeleda. Tänavu märtsis arutas väärrika vananemise ja hoolduskindlustuse küsimust Riigikogu, millele eelnes eri ettepanekute sõelumine ja analüüs

sotsiaalkomisjonis.

Eestis elab kümneid ja kümneid tuhandeid inimesi, kes peavad korraldama oma lähedase pikaajalist hooldust. Kui suletud uste taga on (vana) inimene, kes omal käel toime ei tule ja vajab pidevalt järelevalvet ja hoolitsust, tähendab see ka abistajale suurt koormust ja pingeid, sageli läbipõlemist. Ja pahatihti koduõhku, mis on süütundest paks. Eakas inimene tunneb süüd, et on lapsele koormaks kaelas, laps - vahel ka ise kehva tervisega - tunneb jälle süümepiinu, et ei suuda oma ema või isa heaks teha nõnda palju, nagu süda käsiks või arstid-õed-põetajad oskaksid.

Aga hooldekodusse ei leia kohta või siis ei suudeta selle eest tasuda. Enamiku eakate pension pole piisav, et maksta hooldekodus elamise eest. Kui ka perel napib raha, peab keegi lähedastest töölt ära tulema. Meil on hinnanguliselt umbes 13 000 inimest, kes on omaste hooldamisega sedavõrd hõivatud, et ei saa tööl käia. (Tõsi, on ka neid, kellel see on teadlik valik, et olla oma kalli inimesega tema eluõhtul koos.)

Nii ongi Eestis jäänud hoolduskoormus suuresti perede kanda. Seadusetäht annab küll õiguse omavalitsuselt tuge küsida, ent enamasti piirdub abi nõustamisega. Ometi ei tohiks ühes arenenud riigis sõltuda see, kas inimene saab talle vajalikku hooldust, vaid tema enda, laste ja lastelaste majanduslikust seisust.

Nagu juba öeldud, lahenduste leidmist enam edasi lükata ei saa. Esiteks tuleb panna sujuvalt suhtlema tervishoiusüsteem ja sotsiaaltoetuste vahel. Praegu on kahjuks sageli nii, et üks käsi ei tea, mida teine teeb. Pärast haiglaravi võib inimene vajada hooldamist, kuid sellest ei anta kellelegi teada ja ta jääb abituna koju. Liiga suur on surve kallitele meditsiiniteenustele, mida teinekord ei vajatagi ja mille üks põhjus on tööik, et rahastamiskorra erinevuse tõttu on siin omaosalus väiksem. Asju saab otstarbekamalt korraldada.

Riigil koos kohalike omavalitsustega tuleb tagada vajalikud meditsiini- ja hoolekandeteenused, et eakad inimesed saaksid võimalikult kaua iseseisvalt

hakkama. Kui vähegi kannatab, ei taha ju keegi oma kodust ära minna. Esmajoones tuleb panustada kõikisugu koduteenuste, sealhulgas õendusabi arendamisse. Seda enam, et ka ühiskonnale on nii odavam. Norralaste kogemus ütleb, et hooldekodus elamine maksab umbes viis korda ning (pikaravi) haiglas viibimine seitse korda rohkem kui kodune hooldus.

Hooldusteenuste kättesaadavus ja tasu suurus on aga Eesti eri piirkondades üpris isesugune. Tasuks ehk kehtestada kogu riigis ühtsed standardid lisaks neile kümnekonnale, mis on praegu omavalitsustele kohustuslikud. Näiteks Tartus saab kasutada sotsiaaltranspordi ja tellida koju sooja toitu, nõutada isiklikku abistajat, häirenupu paigaldamist ja kodu kohendamise toetust, kui tavatoimetamine raskeks läheb. Vanemaealiste hulgas on populaarsed päevakeskused, kus nii mõnigi tegevus on hoolekande nägu. Psüühiliste erivajadustega inimestele on saadaval nii koduhooldus kui ka päevahoiuteenus koos toit-

lustamisega. On aga üheselt selge, et loetletud sammudest ei piisa. Tõsiselt üleval olnud hoolduskindlustuse loomise plaan laideti asjatundjate poolt maha, kuna Eestis on nagunii rängad tööjoomaksud. Ka Maailmapank ei soovitanud seda teed minna.

Teisalt on Eestis avaliku sektori rahastus pikaajalisele hooldusele kordades väiksem kui OECD või Euroopa Liidu riikides keskmiselt. Meil kulutab riik selleks eri allikate põhjal 0,2-0,6 protsenti SKT-st, Leedu seevastu 1,4, Soome 2,4 ja Rootsi 3,6 protsenti. Hädasti on vaja poliitilist otsust, et leida raha juurde eakate sotsiaalse kaitse jaoks.

Läbimurde tooks siin see, kui riik arendaks välja tervikliku hoolduse süsteemi, mis võimaldaks keskmise pensioni eest hooldekodus elada. See tähendab, et riigil tuleb võtta oluline osa inimese hooldekodu kuludest enda kanda. Kahtlemata on see kallis lahendus, aga meil ei ole hoolekandesüsteemi reformimisest lihtsalt pääsu. Iga päev, mis antud elada, on väärtus. Ja meie teha on, et see oleks elatud väärilt.

On aeg uuendada lehetellimust!

RAPLAMAASõnumid

3 kuud 23.65 €
6 kuud 46.85 €
12 kuud 86.80 €
Otsekorraldus 7.50

Tellida saab:

- tel 489 2130
- e-post: kuulutused@sonumid.ee
- www.sonumid.ee
- Raplamaa Sõnumite toimetusest: Viljandi mnt 6, Rapla (teisel korrusel)

Liitlaste esindus varustusega.

Foto: AARE HINDREMÄE

Vabatahtlike näidisevõitlus pahalasega.

Maakaitsepäeval osalesid ka NATO võitlejad

Rõõmsad kaitseliitlased paraadmarsil.

Foto: AARE HINDREMÄE

Kodus on nii palju teha, kas ikka tasub minna, vahendas üks seekordsel maakaitsepäeval kohatud naine oma abikaasa sõnu. Kuna sündmus oli koduukse all, jäi tema sõna peale.

Reet Saar

Kohal olles nauditi juba vaba aega ja ümbritsevat melu. Aga päev viis kokku ka tuttavatega, kes ütlesid, et käivad alati maakaitsepäeval, ükskõik kus Raplammaa kandis see ka ei toimu.

Maakaitsepäeva sündmused rullusid seekord lahti Märjamaal, kus kõike plaanitud toetas päikseline päev. Alati on vabaõhuüritustest parem osa saada kuiva ilmaga kui vihmaladina saatel, kuigi ega ka siis midagi plaanitud ära ei jäeta.

Kaitseliidu Jõgeva malev hakkas eelmisel aastal panema tähiseid Vabadusristi

kavaleride haudadele. Rapla malev noppis hea mõtte üles ja 23. juunil pandi tähis välja Märjamaa ja Vahastu kalmistul.

Mitukümmend osavõtjat kogunes Märjamaa kalmistul Vabadusristi kavaleri Mihkel Vaarmanni haua juurde. Kohalik kirikuõpetaja Illimar Toomet pühis mälestustähise. Ta kutsus palvetama kõigi nende eest, kes on Eesti eest väljas eri ametites, olgu siis kodumaal või välisriigis. Vallavanem Villu Karu ütles, et võidupühal oleme mõtteis nendega, kes meile oma riigi välja võitlesid. Ta lisas, et sündides inimene ei tea, misugune saab olema ta elutee.

Mäletama jäädakse neid, kes pole elanud ainult endale.

Järgmiseks koguneti kirikuvärvava-monumendi juures, mille seintel on mälestusplaadid Vabadussõjas langenute nimedega. Tavapäraselt pannakse just nende ette oluliste tähtpäevade ajal pärjad. Päevakohase sõnavõtuga esines Märjamaa vallavolikogu aseesimees Meelis Välis.

Pealtvaatajate hulgas olid ka Raplammaa motoklubi liikmed, kes oma embleemistatud nahkjakkidega hästi silma hakkasid. Neil oli parasjagu käsil ringsõit Raplammaal asuvate Vabadussõja mälestussammaste juurde, et avaldada lugupidamist langenutele.

Foto: AARE HINDREMÄE

Foto: AARE HINDREMÄE

Võidutule toojad Meelis Oidsalu, Dagne Oidsalu, Rasmus-Cristopher Kukk ja Kaie Kensap-Kukk.

Foto: AARE HINDREMÄE

Väike tüdruk liitlaste kiivri all.

Foto: AARE HINDREMÄE

Naiskodukaitsjad pakkusid tummist hernesuppi.

Foto: KALEV KIVISTE

Relv käes päriselt ja kujutluses.

Eesti sajanda aastapäevaga seoses korraldasid motoklubid selliseid tuure kogu Eestis.

Tseremoonia eriti pidulik osa oli Kaitseliidu uute liikmete pühaku töötuse andmine. Vande andsid kolm naiskodukaitsjat, koguni seitseteist kodutütart ja kümme noorkotkast. Järelkasvu nii arvukas osavõtt hakkas sel päeval meeldivalt silma. Selle eest tänas rahvas Kaitseliidu noorteorganisatsioonide liikmeid päeva lõpul sooja aplausiga.

Maakaitsepäeva põhisündmused viidi läbi Märjamaa alevi keskväljakul ja selle lähimbruses. Siin sai, nagu sellistel üritustel tavaks, uudistada relvi, tehnikat ja varustust ning märki lasta. Lastele olid töötoad. Naiskodukaitseloteriiga koguti raha laste seikluspäeva korraldamiseks augustikuus. Infotelkides jagasid teavet ja õpetusi Kaitseliit, politsei- ja piirivalveamet ning päästeamet.

Lisaks näidati kastitait toidu- ja muud vajalikku kraami, mis peaks meie kodudes olema, et üle elada aeg, kui juhtumisi elekter pikemaks ajaks ära läheb. Samuti sai proovida tule kustutamist vahtkustutiga.

Noortekeskuse juures oli lastele üles seatud takistusrada ja jalgratta vigursõidurada.

Välisööklast pakuti tummist hernesuppi ja kinosaalis jooksid filmid Kaitseliidu varasematest üritustest. Ära jäi vaid kavas olnud soomukisõit.

Esmakordselt olid maakaitsepäeval kohal ka liitlasvägede esindajad – Briti ja Taani sõdurid. Nemadki tutvustasid oma sõidukeid, varustust ja relvi. Uudistajaid oli palju, tehti ühispile ja aeti omavalhe sõbralikult juttu.

Näitlikud õppetunnid keskväljakul

Aeg-ajalt kutsuti rahvas jälle „keskpõrandale kokku“, et midagi õpetlikku näidata. Politseinikud demonstreerisid kaitsvas kummiülikonnas olnud agressiivse pahalase kinnipidamist, kui ta politsei korraldustele ei allunud. Seejärel oli kahel vabatahtlikul samuti võimalus proovida, mida tähendab ühe minuti jooksul kumminuiaga tegutseda. „See oli raskem, kui arvasin,“ kõlas ühe päästja kui treenitud mehe kokkuvõte.

Päästjad näitasid, kuidas korteritulekahju vahuainega kustutatakse, et mitte maja veega läbi leotada.

Maakaitsepäeva kindel osa on näidislahing. Seekord korraldati varitsus kõrgele luureohvitserile, kes tuli kas ise kinni võtta või temalt dokumendid kätte saada. Publik

kogunes tee äärde vaatamängu jälgima. Varitsus on juba välja pandud, aga asjatundmatu silm ei oska seda märgata, kõlas selgitus. Varitsuse juurde käibki ootamine, tuli uus selgitus, kui ikka veel miskit ei toimunud. Lõpuks pööras rahvamaja ette kaks autot. Äkki keeras eespool liikunud džiiibile ette tee servas seisnud auto, sealt hüppasid mehed välja, kõlasid valjud käsklused ja läks lahti kõva paugutamine. „Kindral“ rebiti autost välja ja veoautost hakkas tossu tõusma. Mõne minuti pärast hüppas varitsus oma autosse ja kihutas kummide vilinal minema. Operatsioon oli edukalt lõppenud.

Pärast kella 14 ütles päevajuht, et võidutuli on juba Märjamaa lähedal. Kaitseliitlased läksid sellele vastu, et siis ühises rongkäigus keskväljakule marssida. Võidutule toojad olid seekord valitud perekondlikku liini pidi, sest sageli on Kaitseliidus sama pere liikmed. Tõrvikut kandis Mehis Oidsalu, kodutütred esindas Dagne Oidsalu, naiskodukaitsjaid Kaie Kensap-Kukk ja noorkotkaid Rasmus-Cristopher Kukk.

Kaitseliidu Rapla maleva pealik major Meelis Pernits ütles oma päevakohases kõnes, et võidupüha on meie kõigi ühist võitu tähistav päev. Tema sõnul on täna

õige aeg mõelda ka sellele, mis teeb meist õige eestlase. Selleks ei pea tegema suuri tegusid, vaid armastama oma peret, kaasinimesi ning olema valmis kaitsma oma riiki.

Enne võidutule jagamist andsid päeva korraldajad ja isamaaliste organisatsioonide esindajad üle arvukalt tänu-

kirju ja tunnustusi erinevate panuste eest. Tuld olid vastu võtmas Raplamaa nelja valla juhid. Märjamaa vallavanem Villu Karu ütles oma sõnavõtte, et tänased omavalitsused on riigi käekäigu kujundajad ja igaüks neist peab seisma oma kandi eest. Igapäevatöö kõrval on oluline ka rahva-

kultuur. Ta soovis, et kestaks ühtsustunne, mis on tuntav tänasel pidupäeval. „Elagem rahus ja hooligem üksteisest,“ ütles Villu Karu. Seejärel süütas ta tõrvikud, millega astusid ette Kehtna, Kohila ja Rapla vallavanem. Neljas tuli jäi Märjamaale ja sellest süüdati öhtul jaanilõke.

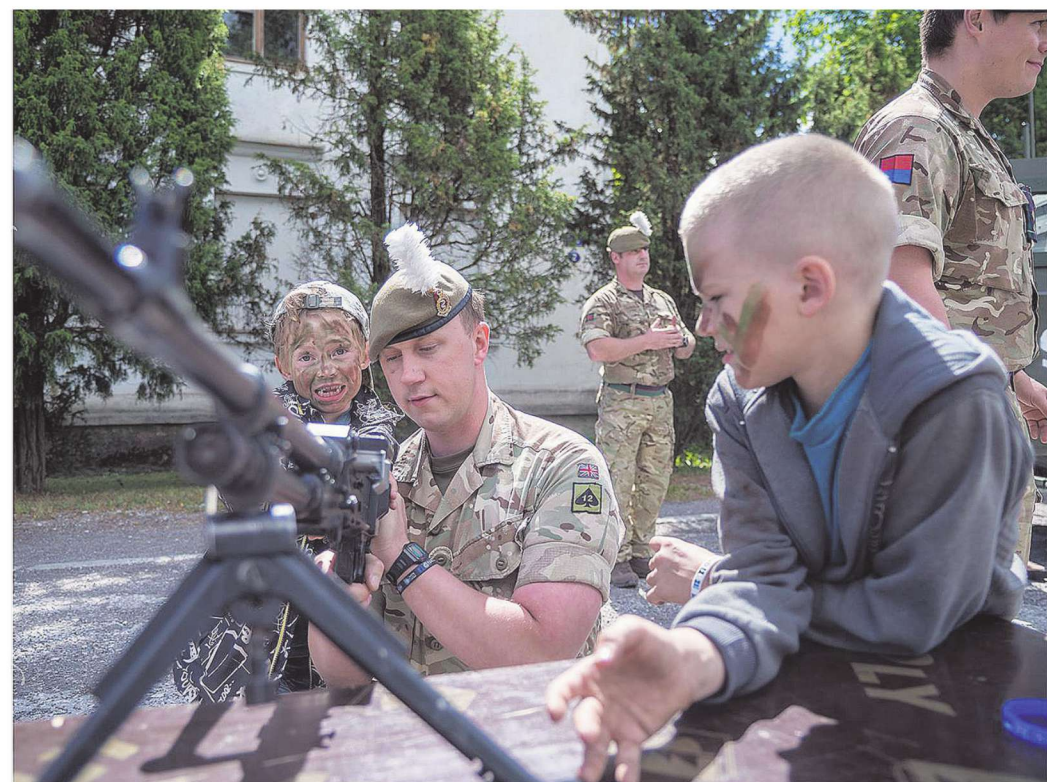

Foto: KALEV KIVISTE

Näomaalingutega poisid liitlaste varustust uurimas.

Merlin Suurna:

Võin teatrit teha laval, aga elus ma ei pea seda õigeks

Merlin Suurna on teist perioodi Märjamaa valvolikogu liige ning on selle aja jooksul tõestanud end julge sõnavõtjana, kes ei pelga küsimusi esitada ja kui vaja, siis ka konflikti sattuda.

Stina Andok

Merlin Suurna on kahtlemata silmapaistev isiksus ka ilma volikogu liikme tiitliga ning põhjusi tema tegemistest kirjutamiseks oleks leidnud varemgi. Viimasel ajal aga on süvenenud tunne, et tema aktiivse istungitel osalemise toel on Märjamaa volikogusse teatav eluvaim sisse süstitud, mis nõuab lähemat inspekteerimist.

Märjamaa volikogu istungitel tekib väga sageli sisuline arutelu, küsitakse palju küsimusi. Sina oled üks neist, kes ikka küsib erinevate päevakorrapunktide kohta. Millest see tuleb?

Kui sa võtad ennast kodaniku ja ajakirjanikuna, kumba sa ise eelistad? Pigem sa ilmselt tahaksid teada, mida inimesed mõtleavad. Muidugi saab iga valija ise seda oma mandaadi saanud volikogu liikme käest küsida, aga kõikidel inimestel ei ole võimalik keset päeva volikogu istungit kuulama tulla. Tegelikuses võiks olla võimalik läbi istungi mõista, kuidas otsusteni jõuti. Minu jaoks on läbipaistvus ja läbimõeldus olulised. Üks võimalus seda tagada on laiapõhjalised arutelud.

Eelnõud lähevad spetsiaalsetesse komisjonidesse arutamisele. Volikogu liikmete osakaal komisjonides ei ole ülearu suur ning enamasti osaleb volikogu liige ühes valdkonnakomisjonis. Kas ja kui palju nad huvituvad sellest, kuidas teistes komisjonides otsusteni jõuti ja kuidas nendega valitsus arvestas, ma ei tea. Seetõttu on hea volikogus ühist arutelu tõstatada.

Kas selline põhjalikkus ja teatav nõudlikkus volikogu liikme töös tuleneb ka sinu põhitööst juristina?

Kohe kindlasti. Ma olen peaaegu viieteist aastat riigiametnik

olnud, olen politsei- ja piirivalveametis jurist. Algusaastatel olen olnud kohtus käija, olen kaitsnud riigi huvisid niisugusel moel, hiljem osalenud eelnõude väljatöötamisel. Juristina ma ei saa lubada endale lahmimist, pean kaaluma poolt ja vastu argumente. Ühelt poolt on see mul veres ja teisalt on see kindlasti minu erialavaliku ja tööga seotud. See käib minuga kaasas, kas tahad või ei taha, see on kuskil minu sees.

Mida volikogu liikme töö sinu jaoks tähendab?

Minu jaoks on see suur vastutus. Ma olen nüüd teist perioodi. Kui võrdlen esimese perioodiga, tõusis hääle arv vaat et kahekordselt. Tundsin, et mul tekkis palju suurem vastutus rohkemate inimeste ees. Minu jaoks on see kohustus ja kui ma midagi endale võtan, siis ma täidan seda pühendumusega. Pigem ma vahel mõtlen teiste volikogu liikmete peale, et mis asjus te siin olete, kas teile on kõik selge, aga ma ei lähe seda küsima, see on igaühe enda asi ja igaühe enda tunnetus, kuidas tema näeb seda rolli.

Juristina ma mõistan, et mul on õigused selle kohaga seoses, aga ka kohustused ning vastutus. Kui ma kätt tõstan, siis ma ei tõsta seda lihtsalt niisama, vaid ma mõtlen selle läbi ja pean olema võimeline teistele inimestele pärast oma otsust põhjendama. Olen seda ikka öelnud, et minu poole võib pöörduda, mina olen oma valijate hääletoru. Ma ei esinda volikogus oma isiklikke ambitsioone, minu eesmärk on vaadata asju laiemalt ja oma valija huve kaitsta.

Sa esindad oma kodupiirkonda, Valgu küla?

Ikka, ma enam-vähem aiman, kust mu hääled on tulnud. Ma elan seal, ma hoolin ja tean, millised on kohalike elanike ootused. Valgu on minu jaoks oluliselt privaatsem kui Märjamaa. Seal tekib väikese kogukonna tunnetus, tead inimesi lähemalt. Just nimelt siis, kui on vaja midagi ära teha, haagivad inimesed kiiremini külge ja asjad saavad ka tehtud.

Pärit olen tegelikult ikkagi Märjamaalt. Olen seal üles kasvanud ja keskhariduse omandanud. Märjamaa vald on minu

Kui lapsed olid veel väikesed ja väga lähedalt sõltuvuses, käis kohusetundlik volikogu liige Merlin istungitel vajadusel koos lapsega. Pilt on tehtud möödunud aastal ühel erakorralisel Märjamaa volikogu istungil.

Foto: SIIM SOLMAN

jaoks kogu aeg tähtis olnud. Ülikooli ajal elasin Tallinnas, aga ma tulin tagasi. Teised on ikka imestanud, miks sa sõidad Tallinnasse tööle, miks sa ei ela seal, aga mulle meeldib maal elada. Tegelikult Tallinna vahet sõitmine on omamoodi päeva sisseelamine ja päevapingete mahalaadimine.

Kust see sisend tuli, et üldse volikogusse kandideerida?

Ma tegelikult ise sinna ei läinud. Mind kutsuti, keegi märkas mind. Mul on oma seisukohad ja arvamused, mida ma ei karda välja öelda. Ma vastutan oma sõnade eest. Mulle ei meeldi valeamine ja vassimine, õiglustunne on kõrgendatud. Juba kooliajal osalesin väitlusklubi ja õpilasmavalitsuse tegevuses. See on mul pigem nagu loomuo mane.

Ma ei läinud kohe esimese kutse peale. Ma ei olnud liiga palju kursis sellega, mida töö omavalitsuses endast kujutab. Mõtlesin, mida ma ära saan teha ja kas see ei ole nagu tuuleveskitega võitlemine. Seal on tublid ja kogunud inimesed, mis siis muutub, kui mina sinna lähen. Alguses volikogus olles oligi sellist tunnet, et see on tuuleveskitega võitlemine. Lihtsam oleks käega rehmata ja kodus

olla. Ega ta kerge töö ei ole, kui sa oled selline inimene, kes teeb täie tõsidusega seda. Aga nagu öeldakse, kivi sisse võib ka lõpuks süvis kuluda, mõni asi võtab aega.

Kui mind kutsuti, öeldi, et võta nii, et kui sina ei lähe, uued inimesed ei tule, siis asjad jäävadki ühtviisi, keegi otsustab meie eest. Kas me tahame ise sõna sekka öelda või laseme teistel teha ja siis viriseme. Kui tahad, et midagi muutuks, pead olema valmis raskeks tööks, aga see on võimalik. Peab olema valmis ka vajadusel olema eestvedaja.

Mulle tundub, et sa oled seda tüüpi inimene, kes ei pelga konflikte.

Jah, eks on ebamugav rääkida ebamugavatel teemadel või teha ebapopulaarseid otsuseid. Julgus oma mõtteid välja öelda on oluline. Ma ei näe põhjust, miks minna istungile kohale ja lihtsalt istuda viis tundi. Lõppväljund on istung, seal saame veel läbi arutada, enne kui lõplikud otsused teeme. Kui tekiavad sisulised või juriidilised ebakõlad, ettepanekutega ei ole arvestatud, siis kuidas ma saan pimesi usaldada ja mitte küsida. Kui juba on mingisugu-

sed sellised asjaolud ja hetked ilmenud, siis seda enam ma hakkam kahtlema, kas asjad on läbi mõeldud.

Mida sa näed praeguse volikogu koosseisu peamiste kitsaskohtadena?

Kiirustamine ja pinnapealsus on laiem probleem ühiskonnas. Teinekord tasub aja võtmine end ära. Isegi kui sa tead, et sul on kiire. Võib-olla sa ei pea mingist tähtajast kinni, hiljem kiirustamise tõttu tekkinud puuduste likvideerimine võib olla kordi keerulisem. Parem on võtta aega kohe, et tähtsate küsimustega põhjalikult tegeleda, mitte lihtsalt öelda, et meil on kiire. Ja kas ikka on, kui jah, miks? See aeg on möödas, kus õpetaja klassi ees ütles ja lapsed noogutasid. Ühiskond vajab dialoogi. Asjad mitte ainult ei pea olema, vaid ka näima õiged ja õiglased. Sellised kitsaskohad tulevad sageli esile.

Üks väga hea artikkel viimasest ajast on Ülle Madise kirjutatud. Tal on väga õiged mõtted selle kohta, et robotametnikke ei ole vaja ja et riiki ei tohi juhida nagu aktsiaseltsi. Kuidagi vähemaks on jäänud seda, et tahetakse teha päriselt oma tööd hästi. Üldse, et mingisuguseid väärtusi rohkem luua, selleks

on vaja valitsemismudeli muutust, mõttemaailm peab muutuma. See on sügavam probleem. Kas ja kui palju meil sellega Märjamaal probleeme on, jäägu igäühe enda otsustada. Päriskorras sellega ilmselt ei ole. Tajun, et kriitikat võetakse liiga tundlikult ja ettepanekutesse suhtutakse tõrjuvalt. Õnneks on ka erandeid.

Oled sa tajunud mingisuguseid muutusi oma volikogus töötatud aastate jooksul?

Nagu ma ütlesin, asjad võtavad pigem aega. Esimesed aastad läksid kohanemise peale. Palju aega oli seda mõtet, et võitlen tuuleveskitega ja mõtlesin, kas üldse enam kandideerin. Vähehaaval aga midagi ikka on muutunud. Konkreetsemaid näiteid toomata, kasvõi läbi selle, et olen saanud ehk tagasihoidlikemate inimeste mõtteid volikoguni tuua. Tunnen, et Valgu kogukond on tugevamaks muutunud, samas ma tegelikult esindan kogu Märjamaa piirkonda.

Ma tahaks loota, et mu küsimused istungitel ei ole tüütud, vaid panevad ka kedagi mõtlema. Nõudlikkust ja kaasarääkimist on ka teiste volikogu liikmete poolt võrreldes eelmise valimisperioodiga rohkem. Võibolla on mõned teemad jõudnud minu toel sinna, kuhu nad muidu poleks jõudnudki. Olen proovinud parimal moel esindada oma valijaid.

Pereema, jurist, volikogu liige – need on kõik vastutusrikkad ametikohad. Kuidas sa jõuad?

Ma tutvun materjalidega, esitan küsimusi ja teen ettepanekuid, aga tegelikult ma ei tunne, et see, kuidas ma töötan volikogus, on midagi erakordset. Mitte ainult kohalik omavalitsus, vaid ka kõrgemal tasandil, peaks teenima rahvast, mitte vastupidi. Rahvas ei ole omavalitsuse käiguhoidmiseks. See nõuab rohkemat, kui vaid et pean oma ametijuhendist kinni. Isiklikud ambitsioonid peaksid täiesti kõrvale jääma.

Kui lapsed olid väikesed ja väga lähedalt sõltuvuses, siis käisin istungitel koos lapsega. Mida iseseisvamaks laps sai, seda enam toetusin teistele. Kui ta muutub häälekamaks, siis on raskem endal ja teistel kuulda ning keskenduda, aga kõik on võimalik, kui tahta.

Kuidas sa pingeid maandad?

Minu jaoks on kirglik teema teater. Viimaste aastatega on harrastusnäitleja teatritegemised mul soiku jäänud, kuna lapsed on väikesed. Kui ma midagi teen, siis pühendumusega, see käib ka teatri kohta. Kooliajast peale juba tegelen sellega. Ma olen kunagi isegi teatrikooli proovinud, Viljandisse ja lavakasse. See on hästi tõsine elu osa olnud.

Mina võin teatrit teha laval, aga elus ma ei pea seda õigeks. Maske kanname me kuskil mujal. Sa võid ju kuigi kaua inimestele udu ajada, aga publikut ei tohi petta ja valijat ei tohi petta, sest pärast sa ei taasta seda usaldust. See on oluline teema minu jaoks.

Töö on muidu hästi tõsine, pead olema asjalik, aga teatrimaailm on põnev, saab sukelduda erinevatesse rollidesse ja proovida olla see, kes sa tavaliselt ei ole, elada ennast välja. Hea võimalus argipäevast põgeneda.

„Kui tahad, et midagi muutuks, pead olema valmis raskeks tööks, aga see on võimalik,“ usub Merlin.

Kirjakast

AitähAitähAitäh

Aivi Meister,
tagurdamises mittemeister

Seda aitäh-nupukest ajendas kirjutama eelkõige tänutunne abivalmis inimeste ees ja teiseks on võimalus õonestada kanda kinnitanud väljendit „inimene on inimesele hunt“. Ega ikka ei ole küll!

Ja tõestus on järgmine. 15. juunil olin autoga teel Riisiperre, et külla minna heale tuttavale. Ma ei armasta eriti võõraid teid ja näiteks Tallinna-Pärnu maantee ületaminegi oli paras katsumus, sest minu rahuliku sõidustiili jaoks on see suisa kiirtee mõõtu. Aga viperusteta ma Riisiperre teele siiski lipsasin, ilm oli ilus, tee mõnus ja lausa lust oli vurada.

Ühel hetkel märkasin tahavaatepeeglist, et miski lapik ese lebab keset teed. Peast käis läbi mõte, et äkki on keegi midagi kaotanud – mul endal oli kunagi juhus, kui rahakott tagaspoilerile unustatuna maandus sõiduteele, kust siis üks tore pere selle üles korjas ja kõige täiega mulle tagasi toimetas.

Mõtlesin, et saan saatuse tahtel ehk kellelegi omapoolse heateo teha. Tagurdasin siis rahulikult, kohe väga rahulikult, ja kui ühel hetkel olin autos täiesti viltu, ei saanudki esmalt aru, mis juhtus. Kui välja olin roninud, siis sain küll – mu armas neljarattaline sõbrake kõõlus sügava kraavi perval ja ühest nõksust piisanuks üle katuse lendamiseks. Ma ei jõudnud veel õieti ahastama hakata, kui peatus auto, kus ema pojaga, kes asjalikult arutama hakkasid, kuis kõige mõistlikum tegutseda.

Jäi seisma ka järgmine masin, kust väljus paljasjalgne inglise keelt kõnelev meeskodanik, kõiis varmalt näpus. Mul oli kõige suurem mure oma autonina pärast, mis nii tihkelt vastu maad, et mäest üles tõmmates ei oleks see ühte tükki jäänud. Seisma jäi kolmaski masin, mille meesjuht ka seda meelt, et tuleb ikka proovida tõmmata. Et omalt poolt päästa veel mis päästa annab, koukisin ühe üsna suure kivi auto nina eest maast välja, sest see oleks halastamatut lõhkumistööd teinud.

Ja juba oligi kõiis kinnitatud. Kõisisin, et mis mina nüüd tegema pean. Viimasena appi tulnu vaatas minu nutust olekut ja ütles: „Teeme nii, et teie vaatate lihtsalt pealt.“ Edasi käis kõik kähku – too paljasjalgne rüütel istus minu auto rooli, viimati liitunu „päästeautosse“, mina hoidsin põidlaid nii kõvasti pihus, et kartsin põidlaluude murdumist. Ja enne kui veel üldse midagi mõelda jõudsin, oli – vupsti – mu nunnu kõige nelja ratta ja terve nospliga maanteel. See tundub siiani täiesti uskumatu, et ta pääses ainsagi kriimuta.

Ülearu traagiline see lugu ju muidugi ei paista, aga minu jaoks ikka oli vägagi. Siinkohal tahangi tänada Liina Porkonit, kelle käest taipasin meiliaadressi küsida, sestap tean ta nime. Ta ei pidanud paljaks mind, õnnetukest, ka lohutuseks kallistada sõnade saatel, et „kõigil võib juhtuda“. Mõistagi tänan tema tarmukat poega samuti. Kõisisin meili ka tollelt võõramaalaselt, kes kirjutas selle oma käega, aga ma kuidagi ei suuda välja lugeda, kellega tegu. Kuna aadress lõpeb .lv-ga, siis on ilmselt tegemist toreda lätlasega. Kolmas mees hüppas pärast päästeaktsiooni nii kiiresti oma masinasse, et ma ei jõudnud tema käest kahjuks üldse midagi küsida. Täna ka neid mõlemaid.

Südamas on väga-väga soe tunne. Ja laulan lõpetuseks tänutäheks Sõpruse Puiestee laulu „Ma olen õnnelik, et inimesed on nii ilusad ja head“. Ahjaa - see teepeal maas olnud lapik asi oli toekas tükk kasetohtu.

Raplamaa laulu- ja tantsupidu läks maksma ligi 42 000 eurot

Raplamaa laulu- ja tantsupidu peeti pühapäeval, 10. juunil. Nüüd on sellest möödunud mitu nädalat ning peost saab teha kokkuvõtteid ka arvudes.

Siim Jõgis

Neljapäeval, 21. juunil toimunud Raplamaa Omavalitsuste Liidu (ROL) täiskogu istungil loodi numbrid kokku – kui palju oli tantsijaid, millised olid põhilised tulud ja kulud ning kui palju pidu kokku maksma läks.

Kokkuvõtvõlt võib öelda, et 2018. aasta laulu- ja tantsupeo kogumaksumus oli 41 826 eurot. Peo ettevalmistamine algas 2017. aasta alguses, kui kuulutati välja ideekavandi konkurss. Juba toona otsustati, et „Eesti Vabariik 100“ puhul tehakse üks suur maakonnapiidu, kus saavad kokku nii mudilased, lapsed kui ka memmed-taadid, võimlejad, pillimängijad ning tähistatakse koos Nurmijärviga „EV 100“ ja „Soome 100“.

Täpsustatud andmetel esines tänavusel peol 2468 taidlejat. Pealtvaatajate arvu on keerulisem öelda, sest pileteid ei müüdnud, kuid terve Tammemägi oli igal juhul rahvast täis. Võrdluseks võib

tuua, et 2016. aastal maksis Raplamaa laulu- ja tantsupidu 31 427 eurot. Sellele lisandus memme-taadi suvepidu, mis läks maksma 5000 eurot. Tänavu peeti need kaks sündmust koos.

Raplamaa Omavalitsuste Liidu tegevdirektor Silvi Ojamuru ütles, et üldjoontes on korraldajad peoga rahul. „Kokkuvõtted tehakse LTP komisjonis, et mis läks hästi, mis halvasti ja kuidas järgmisel peol paremini saaks,“ sõnas Ojamuru.

Neljapäeval ROL-i täiskogul pakkus Märjamaa vallavanem Villu Karu välja, et järgmisel peol võiks pealtvaatajatel küsida piletiraha. Suurt poolehoidu see mõte ei leidnud. Pigem tundus kohalviibijatele sümpaatsem see, et üles võiks seada kastid ning pealtvaatajatel oleks võimalus anda oma rahaline panus vabatahtlikult. Sellekohast otsust siiski ei langetatud. Esialgu jäi kõik arutelu tasandile.

Tänavuse peo rahastamine

KULKA Raplamaa ekspertgrupp 10 000 eurot + 800 eurot (2017. aastal laulupeo stsenaariumi idee)
Kohaliku omaalgatuse programm 2000 eurot
Rahvakultuuri Arenduskeskus 500 eurot
Raplamaa Partnerluskogu vastavalt ROL-i ja Partnerluskogu kokkuleppele 12 210 eurot
Raplamaa omavalitsused Raplamaa Omavalitsuste Liidu kaudu – 17 262 eurot

Suuremad kulud

Lavad, tribüünid, helivõimendus 10 750 eurot
Loominguline toimikond (peo üldjuhud Vahur Soonerberg, Riho Pohla, Thea Paluoja, liigijuhid, tantsuseaded, lauluseaded, saateansambel jt, kokku 18-20 inimest) 12 803 eurot
Teised kulud – eelproovide ruumide rent, kunstiline kujundus, turvateenus, teesulud, käimlate ja mööbli rent, esmaabi, peo jäädvustamine, toitlustamine, reklaamikulud, Eesti Autorite Ühing, tänapidu. Silvi Ojamuru lisas, et see nimekirja ei ole täielik.

Volikogu otsustas asutada sihtasutuse Märjamaa Spordikeskus

Eelmisel nädalal, 19. juunil toimunud Märjamaa vallavolikogu istungil kujunes üheks olulisemaks punktiks SA Märjamaa Spordikeskus asutamine. Positiivne otsus küll tehti, kuid selleni viis tunde väldanud arutelu.

Stina Andok

Sihtasutuse asutamise eelnõud tutvustanud vallavanem Villu Karu selgitas, et praegu koordineerib ühinemiseelset Märjamaa valla territooriumil sporditegevust MTÜ Märjamaa Spordiklubi ning omavalitsusele kuuluvate spordiobjektide haldamine on hajutatud MTÜ ja erinevate valla allasutuste vahel. Karu tõdes, et ühiskondlikel

alustel valla spordi elu juhtimine ei ole parim viis sporti edendada. Sihtasutuse kaudu hakatakse edaspidi juhtima valla spordi elu, hallatakse ja arendatakse spordiobjekte ja -rajatisi ning rajatakse ka uusi.

Peamine põhjus, miks sihtasutuse loomine just praegu vallavolikogu lauale jõudis, on see, et kehtivas Märjamaa valla investeringute kavas on üheks eesmärgiks uue Märjamaa spordihoone rajamine. Eelnõu seletuskirjas seisab: „Praegune praktika spordihoone ehituse ettevalmistamisel on tõestanud, et rahaliste vahendite optimaalsemaks kasutamiseks on otstarbekas omavalitsusel seda ehitada ja tulevast majandustegevust korraldada läbi sihtasutuse. Viimast väidet toetab ka Maksu- ja Tolliameti vastus Märjamaa vallavalitsuse vastavasisulisel järelepärimisele.“

Enne eelnõu ja SA põhimääruse volikogu ette toomist

tutvustas vallavanem seda ka majandus- ja eelarvekomisjonis 13. juunil. Protokollist nähtub, et komisjoni liikmed toetasid enamuses sihtasutuse loomist, erandina ei andnud oma toetavat häält volikogu liige Harri Jõgisalu. Ka volikogu liikmete seas ei leidnud eelnõu kohest ja üksmeelset toetust, vaid tõstatati mitmeid küsimusi ning tähelepanu juhiti mõningatele puudujääkidele sihtasutuse põhimääruses.

Peamiseks arutelupunktiks sai sihtasutuse nõukogu ja juhatuse koosseisu määramine. Villu Karu tutvustatud eelnõus oli ettepanek määrata SA nõukogu liikmeteks Lea Laurits, Martin Petjärv ja Ülo Olm ning juhatuse liikmeks Andres Elmik. Sealjuures oli Elmik öelnud protokollis kohaselt majandus- ja eelarvekomisjonis, et SA juhatuse liikmena oleks ta valmis oma senisest Märjamaa gümnaasiumi direktori ametikohast loobuma, kui uue spordihoone

ne ehitustegevus on alguse saanud.

Mitmed volikogu liikmed tõid välja, et niivõrd mastaapselt investeringu, nagu seda on spordihoone rajamine, samuti edasise spordi elu koordineerimise juures peaksid töötama oma ala spetsialistid, kes võiksid kandideerida konkursi korras, et anda neile võimalus on tegevuskava tutvustada.

Hinnanguliselt arutleti sihtasutuse asutamise erinevate asjaolude üle koos vaheajaga kokku paar tundi. Tulemuseks oli see, et sihtasutuse kolmeliikmelise nõukogu koosseisu ja juhatuse liikmeks määratigi vallavanema esitletud eelnõus välja toodud isikud, kuid nende volitused kehtivad esialgu üksnes selle aasta lõpuni ehk kuni 31.12.2018. Selleks ajaks tuleb läbi viia konkurss nii juhatuse kui ka nõukogu liikmete kohtadele.

Hääletusega kinnitati ka sihtasutuse põhikiri. Sihtasutuse asutamise poolt hääletas neliteist volikogu liiget.

Käsitööaiane

Toimetaja Katri Reinsalu
e-post: katri@sonumid.ee

Nr. 6/65
Juuni 2018

Katri Reinsalu

Inimene on oma loomult edev ja aastatuhandete jooksul otsinud võimalusi enese kaunistamiseks.

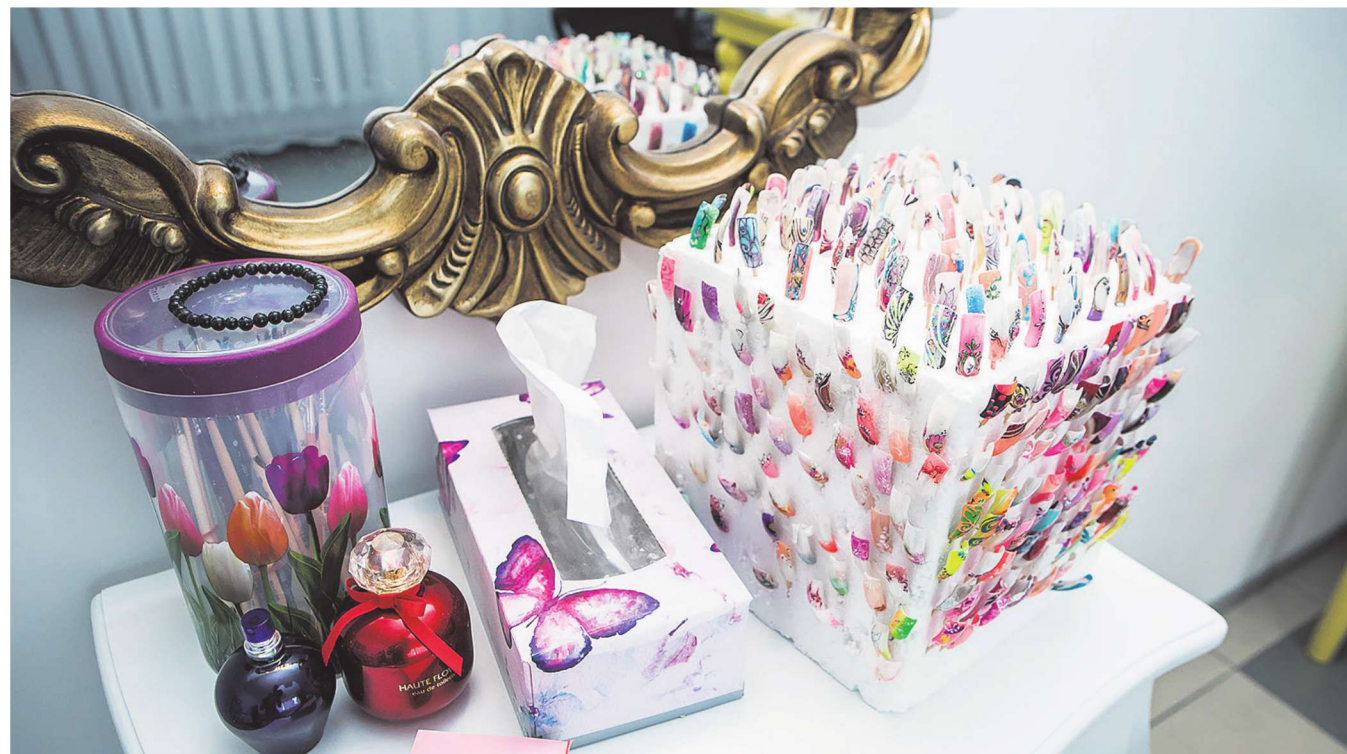
Ei ole ehk kuigi üllatav, et ka küünete kaunistamise ajalukku piiludes saab kiiresti selgeks, et tegemist on ühe iidse kombega.

Erinevad allikad ei ole ühel meelel, kellele anda au küünete kaunistamise algatamise eest. Kõige tõenäolisemalt tekkis see komme enam-vähem samal ajal maailma eri paikades. Ühe teooria järgi on kõige vanemad küünete kaunistajad indiaalased, kes juba 5000 aastat e.Kr oma näpuotsad hennaga ära värvisid. Sarnasest tehnikast on umbes samast ajast märke ka Egiptuses. Enese kaunistamine oli viis oma sotsiaalset staatust ja ihaldusväärsust demonstreerida. Alama klassi naiste küüned olid pigem pastelsed või naturaalses toonides. Kõrgema klassi naiste omad aga tumedamates ja erksates toonides.

Umbes 3200 aastat e.Kr tunti küünete kaunistamist ka Babüloonia. Seal oli see aga veidi üllatavalt hoopis meeste pärusmaa. Tollased babüloonia sõdalased võisid enne lahingusse minekut kulutada tunde iluprotseduuridele. Erinevate protseduuride hulka kuulus ka küünete looduslike pulbritega toonimine. Seda mõistagi selleks, et eristada ülikuid lihtrahvast. Esimesed kandididid musti küüsi ning teised rohelisi.

Staatuse märk

Tänapäeva küüne kunsti valguses võib öelda, et esimene veidi keerukam küünete toonimise viis on ligi 5000 aastat vana. Juba 3000 aastat e.Kr võtsid hiinlased kasutusele esimese nii-öelda laki, millega oma küünetele tooni anda. See algeline lakk koosnes akaatsiapuude tüvevigastustest välja imbuvast vaigust ehk kummiaraabikust, želatiinist, mesilasvahast, taimsetest värvainetest ja munavalgest. Soovitud tooni andsid segule orhideede või rooside purustatud kroonlehed. Olenevalt kasutatavast

Küüne kunsti kiire areng ja erinevate vahendite rohkus tähendab, et küünete kaunistamisele seab täna piirid ainult fantaasia. Nende konkreetsete küünenäidiste autorist on pikemalt juttu Käsitöölase viimasel küljel.

Foto: SIIM SOLMAN

Küünete kaunistamine on muutunud staatuse märgist eneseväljendusviisiks

lillest valmis segu roosast punaseni.

Paraku polnud tollase loodusliku segu küünetele kandmine nii kiire ja lihtne kui tänapäeval. Kauni roosaka tooni saamiseks tuli segu küünetele kanda tundideks ja teinekord ka lausa terveks ööks.

600 aastat e.Kr, Zhou dünastia ajal lisas Hiina kõrgem klass sellele lihtsale segule juba kulla- või hõbedatolmu oma staatuse näitamiseks.

Lisaks küünete kaunistamisele leidsid hiinlased peagi veel ühe viisi, kuidas oma küünete abil staatust näidata. Mingi dünastia on ilumaailmas tuntud oma ülipikkade küüntega. See oli kõrgema klassi esindajate jaoks suurepärane viis välja näidata, et nemad tööd ei tee. Oma pikkade küünete kaitsmiseks kasutati kulla ja kalliskividega kaunistatud küünekaitsmeid. Küünete kahjustamise ja murdumise vältimiseks aitasid teenrid kõikvõimalikke ülesandeid täita.

Oma hullumeelsete küünete poolest on tuntud ka 19. sajandil Hiinat valitsenud keisrinna Cixi. Ta on mitmetele fotodele jäädvustatud oma 15

cm pikkuste uhkete küünekaitsmetega, mis pikki küüsi murdumise eest hoidsid.

Küüne kunsti sünd

Seni mainitud näited küünete kaunistamisest on enamasti hõlmanud vaid nende toonimist. Sajanditeks jäi ka see primitiivne tehnika võrdlemisi tagaplaanile. Säravam hetk küüne kunsti ajaloos jääb 19. sajandisse, sest just sellest ajast leiame esimesi märke tänapäevase küüne kunsti tekkimisest. Selle eest saab au ja kuulsuse inkade impeerium, kus küünete kaunistamiseks maaliti neile keerukaid pilte kotkastest.

Järgmine oluline tähis nüüdisaegse maniküüri arengus tuli 19. sajandi alguses, kui dr Sitts võttis kasutusele apelsinipuust tehtud peenikese terava otsaga pulga. Seni oli kasutatud küünete piiramiseks ja neile kuju andmiseks hapet, metallpulka ja kääre. Apelsinipuust pulgake oli aga samm tänapäevase maniküüri poole. Sellega sai puhastada küünealuseid ning õrnalt küünele kasvanud nahka tagasi lükata. Sajandi lõpuks oli sama perekond andnud välja igast sotsiaalsest klas-

sist naisele mõeldud küünehooldussarja, mis lõpuks ka Ameerika Ühendriikide salongidesse jõudis.

Peagi pärast seda, 1907. aastal leiutati esimene tänapäevane küünelakk. Esialgu oli see värvitu, kuid kiiresti lisandusid juba ka toonitud alternatiivid. Silmatorkavalt punased küüned kirjeldavad 20-ndate naist. Moodi tuli nii-öelda poolkuu maniküür, kus küüne põhjal on poolkuu kujuline ala, mis on põhitoonist erinevat värvi.

Järgmine kümnend tutvustas naistele esimesi kunstküüsi. Nende autor oli 1934. aastal hambaarst Maxwell Lappe, kes arendas need välja oma klientidele, kellel oli halb komme küüsi närida. 1955. aastal astus Lappe ametivend Frederick Slack kogemata järgmise sammu kunstküünete maailmas. Püüdes katkest küünt akrüüliliga parandada, leiutas ta juhuslikult akrüülküüsed.

60-ndad ja 70-ndad jäid ajalukku pigem tagasihoidlikumate ja naturaalsemate toonidega. Tollased kuulsused eelistasid õrnu roosasid toone. Aastal 1976 rajas Jeff Pink prantsuse maniküüri, mis kogus kiiresti populaar-

sust ning on tegelikult tänase päevani kasutusel.

Naturaalne välimus võidutses kõigest lühikest aega, sest hullumeelsed 80-ndad tõid tagasi küünete värvimise trendi. Kasutusele võeti neonkollased ja fuksiaroosad küünelakid. Järgmine kümnend hindas taas veidi rahulikumaid toone.

Üldiselt võib aga öelda, et alates sajandivahetusest ei ole naised enam tagasi vaadanud. Küüne kunsti on muutunud üha populaarsemaks ning tehnikad ja vahendid küünete kaunistamiseks aina mitmekesisemaks. Vahendid on kiirelt arenenud ning võimaldavad tänapäeval kõigest saja aasta taguse ajaga võrreldes detailseid kaunistusi küünetele luua. Küüned muutusid mõneti justkui aksessuaariks ning said osaks üldisest väljanägemisest. Tekkis võimalus end küünete abil väljendada.

Allikad:

<https://fashion-history.lovetoknow.com/alphabetical-index-fashion-clot-hing-history/history-nail-art>
<https://www.refinery29.com/the-illustrated-history-of-nail-art>
https://en.wikipedia.org/wiki/Nail_art

Käsitöö kolib küünetele

Mõnikord lihtsalt tuleb isu Käsitöölase järjekordset teemat välja mõeldes kõik tavapärane kõrvale jätta. Sel korral turgatas pähe nii paljude naiste küüsi kaunistav keerukas disain. Valmivad need ju küünetehnikute hoolsa pilgu all ja kindla käe abil. Imepeenikeste pintslitega maalitud lilled ja muud kujundid on kahtlemata käsitöö. Vilunud ja hea küünetehnik on aastaid koolitustel käinud ja loendamatu tunde harjutanud.

Sel korral piilumegi küüne kunsti kirjusse maailma. Avaloos uurin ajalugu ning tõden, et küünete kaunistamine ei ole üldsegi mitte tänapäevane avastus. Seda on tehtud aastatuhandeid vahenditega, mis parasjagu võtta oli.

Järgmistel külgedel tutvustan teile aga kaht meie maakonna küünetehnikut. Elurõõmus Kristjaana Kuusk võtab kliente vastu Kehtnas. Oma lemmikuteks peab ta lilli, pitsi ja ornamente, mille ta oskuslikult käsitsi otse küünele maalib.

Ebe Rahuoja pesitseb aga Raplas ning jääb meelde pigem oma veidi hullumeelse maitse ja värvikirevate küüntega. Ta ise nendib naerdes, et tema juures igavaid ja tavalisi asju ei tehta.

Mõlemad naised paistavad aga silma sellega, et nad ilmselgelt naudivad oma tööd ning ütlevad kui ühest suust, et küüne kunsti põnevas maailmas on alati uusi tehnikaid, mis avastamist vajavad. Tuleb ka minul tõdeda, et küüne kunsti maailm on keeruline ja võimalusterohke. Loodetavasti suutsin anda vähemalt põgusa ülevaate, mida ühe küünetehniku töö endas hõlmab.

Käsitöölase toimetaja
Katri Reinsalu

Katri Reinsalu

Kristjaana Kuusk on küünetehnik, kes maalib küüntele keerukaid ja detailseid kaunistusi. Imekaunite küünete kõrval paistab ta silma ka oma rõõmsameelsuse ja jutukusega.

Kristjaana on noor naine, kes ilmselgelt naudib seda, mida teeb. Kohalike ja ka kaugema kandi naiste küünete eest kannab ta hoolt Kehtnas asuvas ilutoas. Kohtun temaga just seal ja uurin, mida läheb küünete kaunistamiseks tarvis ning kust tulevad ideed.

Huvi ise proovida

Kristjaana ütleb, et ei pea end teistest kuigi palju loominguks inimeseks. Naljatades räägib ta, et kunstitudes ei olnud võimalik midagi alla viie saada, kuid oma kunstilisi saavutusi ta kuigi silmapaistavaks ei pea. See ongi tema sõnul üks suurimaid vae-arusaamu küünetehnikute kohta, et kaunite küünete saavutamiseks läheb vaja väga rikkalikku fantaasiat. Pigem on naine seda meelt, et kõik on harjutamise ja õppimise küsimus.

Huvi kaunite küünete vastu tekkis tal juba teismeliseeas. 14-aastaselt lasi Kristjaana endale esimesed geelküüned paigaldada. Selle töö võttis ette tema sõbranna, kes ei olnud tegelikult küünetehnik. Sõbrannat kõrvalt jälgides tekkis mõne aja pärast mõte juba ise kätt proovida.

Küünekunst on üks selliseid valdkondi, kus alustamiseks tasub pigem koolitusele minna, mitte ise kodus katsetama hakata. Kristjaana selgitab, et algtõdesid teadmata on lihtsalt väga keeruline kvaliteetset tulemust saada. Baasteadmiste omandamiseks pöörduski Kristjaana teadja koolitaja poole.

Esimese hooga hakkas Kristjaana iseendale küüsi tegema. Ta nendib naerdes, et see võttis tal terve päeva, aga tulemus oli kena. Seda märkasid ka tema lähedased. Järgmiseks „kliendiks“ oli juba ema ja seejärel šokolaadikarbiga ukse taha tulnud sõbrannad. Tagantjärele meenutades olid tollased kaunistused pigem lihtsad.

Süües kasvab teatavasti isu ja tänaseks väljuvad Kristjaana stuudiost juba väga keerukate käsitsi maalitud küüntega rahulolevad kliendid. Naine tõdeb ka ise, et küünekunsti maailm areneb väga kiiresti ja see eeldab enda pidevat täiendamist. Täna on Kristjaanal ette näidata tervelt 15 koolituse tunnistused. Kaks uut on juba järgmisesse kuusse planeeritud.

Kristjaana ütleb, et kõige olulisem on muidugi harju-

Valiku lihtsustamiseks on Kristjaana oma klientidele erinevaid näidiseid ette valmistanud, mille seast inspiratsiooni ammutada.

Fotod: SIIM SOLMAN

Kristjaana Kuuse silmad panevad särama kaunid küüned

Tippide peal saab küünetehnik oma oskusi lihvida ning samas ka oskusi demonstreerida.

tamine, sest kaheksatunnine koolitus on kõigest algus. Pärast uue tehnika algtõdede omandamist tuleb neid kinnistama asuda. Nii tulebki ta alati pärast koolitust koju ja asub kas paberil või hoopis spetsiaalsel küünekujuisel vormil ehk tipil uusi võtteid rakendama.

Kõige olulisem on ettevalmistus

Kindlus võõraste inimeste küünete kaunistamiseks tuli aga aastatega. „Ma olen hästi enesekriitiline inimene. Kui ma tean, et see ei pruugi saja protsendiliselt välja tulla, siis ma ei tee,“ räägib Kristjaana. Täna on küünekunstist saanud Kristjaana põhitöö, mis talle väga meeldib. Muudmoodi poleks ilmselt võimalik, sest tööpäevad kipuvad teinekord öötundidesse venima.

Asume siis asja kallale. Uurin Kristjaana käest, kuidas üks küünekunstnik oma tööd

teeb. Nagu sisuliselt iga muu käelise tegevuse juures, on üks kõige olulisemaid etappe ettevalmistus.

Küüned tuleb viilida ühepikkuseks ning lõigata küünenahad. Küüne enda pind poleeritakse õrnalt karedaks ning puhastatakse vahendiga, mis eemaldab kogu võimaliku rasu ja tolmu. Küüned kaetakse kinnitiga.

Enamasti tuleb küünekunstnikul küüs ka pikemaks ehitada. Varem kasutati selleks küüne külge liimitavaid plastist tippe. Kristjaana selgitab, et need on tänaseks minevik. Küüs ehitatakse üles geelist. Pikkuse andmiseks kasutab Kristjaana hiljem eemaldatavaid šabloone. Nii saavutatakse loomulikum ja küünesõbralikum tulemus.

Esimesele geelikihile järgneb ka teine ja paksem kiht. Kogu protsess hõlmab omajagu viilimist, et küüs saaks täpselt soovitud kuju ja kauni ühtlase väljanägemise.

Alles seejärel kantakse peale värvikiht ning küünetehnik saab hakata tegelema küünete kaunistamisega. Tulemuse kinnitamiseks kantakse veel viimase kihina peale lakk.

Kristjaana vuristab mulle kogu protsessi kirjelduse ühe hingetõmbega ette. Tegelikult võtab iga etapi läbimine muidugi aega. Naine tõdeb, et kõige tüütum on tema jaoks ettevalmistus ehk küünele õige kuju andmine. Samal ajal tuleb tal aga tõdeda, et see on kõige olulisem osa kauni lõpptulemuse saavutamiseks.

Esimest korda end Kristjaana hoole alla andes tuleks varuda vähemalt kolm tundi. Kuna küüntel on komme kasvada, ei piisa ainult ühest külastusest kauni küünekomplekti nimel kauaks. Kristjaana ütleb, et hoolduses käiakse enamasti iga kolme-nelja nädala tagant. On loomulikult ka neid, kes käivad harvemini, aga eks see olegi lõpuks enda tunnetuse küsimus.

Hooldus ise võtab umbes kaks tundi. Kristjaana ütleb, et tal on ka selliseid kliente, kelle ülipikad küüned lähevad eritöö alla ja juba ainuüksi hooldus võtab ligi neli tundi. Üldiselt ei tehta keerukat disaini kõigi kümne küüne peale. Kui aga satub selline klient, kes just seda soovib, võib ka hoolduse kestus üsna pikale venida.

Teinekord ikka räägitakse, et küüned vajavad aeg-ajalt puhkust. Kristjaana ütleb selle peale, et tema isiklikult selleks vajadust ei näe. Oma küüsi pole ta kaheksa aastat puhata lasknud ja probleemi sellest pole tekkinud. Samas sõltub see palju inimese eripäradest. On kliente, kelle küünel geel ei taha ühel hetkel enam

hästi püsida ja siis on mõistlik paarikuune paus jätta.

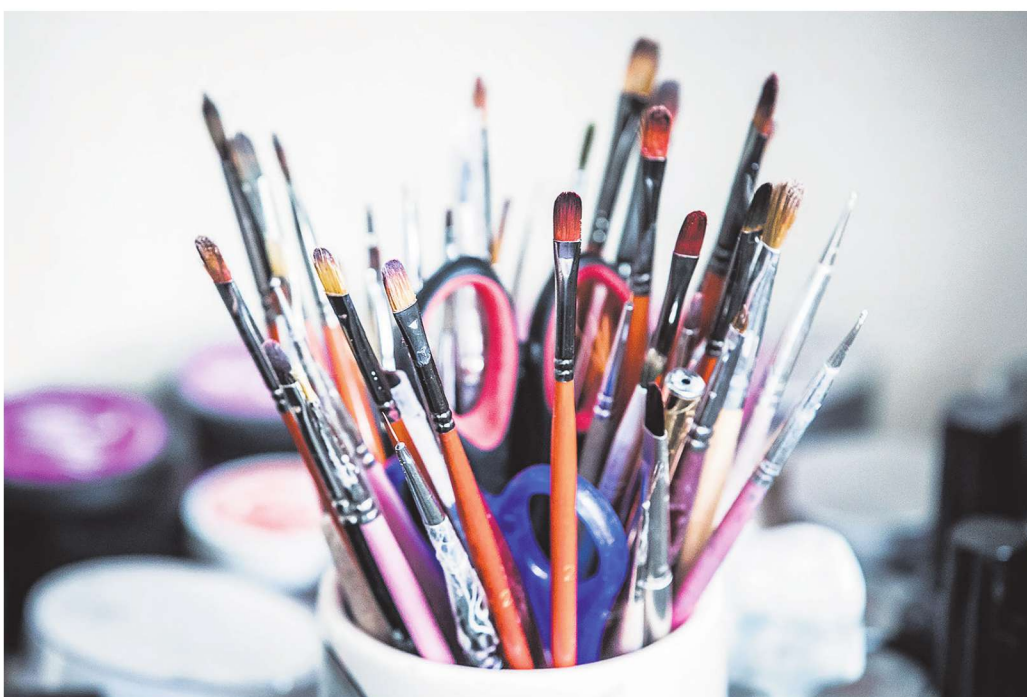
Kvaliteetse tulemuse toovad kvaliteetsed vahendid

Lõpuks jõuame kõige põnevama osani küünetehniku tööst. Selleks on mõistagi küünete kaunistamine. Uurin, milliseid vahendeid selle jaoks täpsemalt tarvis läheb. Pungil riuleid vaadates on selge, et valikuid ja erinevaid tehnikaid selles maailmas on rohkem, kui kokku jõuab lugeda.

Kristjaana kliendid saavad valida 189 värvi vahel. Naerdes lisab ta, et sellest hoolimata satub tema juurde naisi, kes ka selle valiku hulgast endale õiget ei leia. Kindlasti läheb tarvis pintsleid maalingute tegemiseks. Häid pintsleid on keeruline leida ja seda enam tuleb olemasolevaid hoolega hoida. Kristjaana nendib, et tal on ka tervelt kaheksa aastat vana teibitud pints, mis on nii hea, et ei raatsi seda kuidagi pensionile saata. Hea pints on naturaalse karvaga. Enamasti poest valmistoodet ei saa ja igal küünetehnikul tuleb soovitud kuju saamiseks pintsli ise kärpida. Seda teevad tihti peale ka koolitajad, kelle juures Kristjaana käib, ja nii kasutab ta neilt soetatud vahendeid.

Kokkuvõtvalt läheb kvaliteetse tulemuse saavutamiseks vaja ka kvaliteetseid vahendeid, alustades geelist, millega küüs üles ehitatakse, ja lõpetades värvide ning pintslitega, millega kaunistused tehakse.

Veel üks hindamatu osa kaunist lõpptulemusest on kindel käsi. Kristjaana leiab,

Küünetehniku üks olulisemaid töövahendeid on kvaliteetne pints, mille abil fantaasia ellu kutsutakse.

et ka see tuleb harjutamisega. Naine räägib naerdes, et teinekord on päev nii tihe, et söömiseks ei jää mahti. Siis võib küll ka kogunud küünetehnikul hakata käsi värisema ja enne uue kliendi vastuvõtmist tuleb kindlasti söögipaus teha.

Veel üks seade, mida küünetehnikul vaja läheb, on LED/UV-lamp. Geellakk erineb poelettidel pakutavast küünelakist näiteks selle poolest, et see kivistub ainult spetsiaalse lambi all. See omakorda tähendab, et lõpptulemus on tavalisest poelakist märksa vastupidavam. Teisalt jälle ei saa geellakki küüne pealt maha nii lihtsa vaevaga kui nii-öelda tavalist küünelakki. Enamasti eemaldatakse geellakk viilimise teel.

Kaunistuste disaini valikul

on võimalusi sama palju kui inimesi, kes neid välja suudavad mõelda. Kristjaanale endale meeldib kõige enam lilli, ornamente ja pitsi maalida. Kaunistused maalitakse otse küünele ja loomulikult käsitsi.

Üks tema jaoks keerulisemaid tehnikaid on olnud *one stroke* lilled. Pintsli peale tuleb hajutada kaks värvi ning seejärel ühe pintsli tõmbega lille kroonleht küünele maalida. Tehnika on keeruline ja nõuab kannatust. Kristjaana meenutab, et esimeselt koolitusest tuli ta üsna muserdatud meeolus tagasi, sest päeva jooksul ei tahtnud tehnika üldse õnnestuda. Hilisema harjutamise käigus hakkas see juba välja tulema ja täna on see üks tema lemmikviise lilli küüntele maalida. Juulis ootab ees sellesama tehnika

teise taseme koolitus.

Õige tehnika tundmine aitab vaid poolele teele, sest küünetehnik peab suutma selle visuaalselt kauniks ja teravilikuks disainiks vormida. Mõnikord on töö lihtsam, sest klient tuleb juba koos pildiga küüntest, mida ta soovib. Sajaprotsendiliselt pole võimalik ühtegi pilti järele teha, sest igal küünetehnikul on oma käekiri ja käsitsi tehtud kaunistused tulevad iga kord veidi isemoodi välja. Täpselt samuti ei saa Kristjaana ka enda varasemaid töid identselt kopeerida.

Enamasti jätvavad aga kliendid küünetehnikule vabad käed ja paluvad lihtsalt midagi ilusat teha. Seda, kust ideed kaunistuste tegemiseks tulevad, Kristjaana täpselt välja tuua ei oskagi. Mõnikord aitab

kliendiga vestlemine. Teinekord hakkavad need lihtsalt kuskil ta peas hargnema ja jõuavad lõpptulemuseni. Mõnikord näeb ta kellegi riietel huvitavat mustrit, mida püüab pärast järele joonistada. Ja kui miski muu ei aita, haarab Kristjaana viimase võimalusena telefoni ning otsib internetist mõne idee, mida edasi arendama hakata.

On selge, et kaunis küünekomplekt nõuab küünetehnikult omajagu pingutust ja vaeva. Üldjoontes on varasemate alternatiividega võrreldes tulemus aina vastupidavam. Sellest hoolimata saab ka küünete omanik kena tulemuse säilitamisele veidi kaasa aidata.

Kristjaana sõnul on üks tema koolitaja rääkinud, et geelküünete suurim vaenlane on nõudepesuvahend Fairy. See pidavat geeli hapraks muutma. Kristjaana ütleb, et osa tema kliente on seda teooriat testinud. Tulemused on aga vastuolulised, osa näeb erinevust, teised mitte. Nagu ka muudes asjades, sõltub siinkohal palju inimese küünete eripäradest.

Küsin veel lõpetuseks, miks Kristjaanale küünetehniku amet meeldib. Ta mõtleb veidike ja ütleb, et peamiselt meeldib talle inimestega suhelda. Tema laua taga naljalt vaikus ei valitse. Kliendid kurdavad oma muresid ja küsivad nõu.

Ta naudib ka naiste kaunistamist ja head tunnet, kui klient pärast tagasisidet annab, et jäi tulemusega rahule ega suuda oma küünete imetlemist jätta. Lõpuks tõdeb Kristjaana, et talle on sattunud head kliendid, kelle küünete eest hooldamine talle tõesti väga meeldib.

Stiilinäiteid Kristjaana tehtud töödest. Kauni küünekomplekti saavutamine eeldab parasjagu teadmisi ja omajagu kannatlikkust.

Katri Reinsalu

Tosin aastat tagasi otsustas Ebe Rahuoja oma senise ameti maha panna ning küünekunsti maailma sukelduda. Tema väikeses, aga natuke hullumeelses ilutoas igavaid ja tavalisi asju ei tehta.

Kohtume Ebega just seal, kus küünekunst teoks saab. Ebe ilutuba asub Raplas esmapilgul veidi ootamatus paigas, sest vahetu naaber on koduelektronika töökoda RütM. Uksest sisse astudes ootab ees aga hoopis teine atmosfäär. Telerid ja muu elektronika läheb sootuks meelest, sest kirjud seinad kutsuvad ennast imetlema ja suunavad mõtet hoopis eksotilisematele radadele. Ebe ütleb, et on ise parasjagu hullumeelne ja nii sättis ta ka oma töökeskkonna just selliseks.

Värvikirevad ja natuke hullumeelsed küüned

„Minu juures igavaid asju ei ole,“ ütleb naine naerdes. Kirev on nii Ebe loodud interjäär kui ka tema tehtud töö. Naine selgitab, et lõpuks valib iga klient küünetehniku selle järgi, mis talle sobib. Enda reklaamimisele Ebe väga palju energiat ei ole suunanud, sest ustavaid kliente, kes tema ehk veidi hullumeelset maitset hinnata oskavad, on piisavalt.

Kui me aga tagasi algusesse lähme, selgub, et hariduselt on Ebe hoopis psühholoog. Naljatades ütleb ta, et ka küünetehnikul läheb psühholoogi teadmisi vaja. Kliendid vajavad tihtipeale suunamist ja julgustamist oma turvatsoonist välja tulemiseks.

Umbes 12 aastat tagasi tundis Ebe, et on omadega kinni jooksnud. Ta ei soovinud enam kellegi alluv olla ning tahtis oma asja ajada. Väljavaliuks osutus küüntemaailm. Ebe leidis, et paar päeva teise küünetehniku töö jälgimist ei anna piisavalt põhjalikke teadmisi selle töö tegemiseks. Seetõttu käis ta aastakese teise töö kõrvalt koolis ning sai süvateadmised nii erinevatest tehnikatest kui ka hügieeninõuetest. Ta toob välja, et austusest kliendi vastu on just hügieeninõuete täitmine üks küünetehniku olulisemaid kohustusi. Ilmselt keegi meist ei tahaks küüntehoolduse käigus mõnd seenhaigust saada.

Pärast kooli lõpetamist õeldi Ebele, et Raplas tegutseb parasjagu 13 küünetehnikut. Oli mõtlemise koht, kuidas kõigist neist eristuda. Ebe otsustas panustada sellesse, mis kliendile kõige olulisem ehk küünede disaini. Nii saabki tema juurest tagasihoidliku roosa asemel suurema tõenäosusega värvikirevad ja

Ebe Rahuoja salongi sisse astudes satub klient justkui teise, natuke eksotilisemas maailma, kus hall argipäev selja taha jäetakse.

Fotod: SIIM SOLMAN

Igavaid ja tavalisi küüsi Ebe Rahuoja salongis ei tehta

silmapaistvad küüned.

Oma töö üheks suuremaks plussiks peabki Ebe võimalust näha, kuidas naised oma mugavustsoonist välja tulevad. Tal on piisavalt kogemust kliendiga, kes on esimestel viisidel äärmiselt tagasihoidlik ja otsustab ainult traditsiooniliste kaunistuste kasuks. „Mulle tohutult meeldib, kui ta ühel hetkel ütleb, et tead, täna teeme sinised,“ räägib Ebe. Selleni jõudmine eeldab küünetehnikult oskuslikku suunamist ja julgustamist.

Valikute rohkus

Kaunistamisele seab piirid ainult fantaasia. Ebe tahab kummutada arusaama, et küünetehnik õpib teatud tehnikad selgeks ning saab siis oma liistude juurde jääda. Tegelikult tuleb pidevalt uusi tehnikaid juurde ja seeläbi ka vahendeid, millega neid teostada.

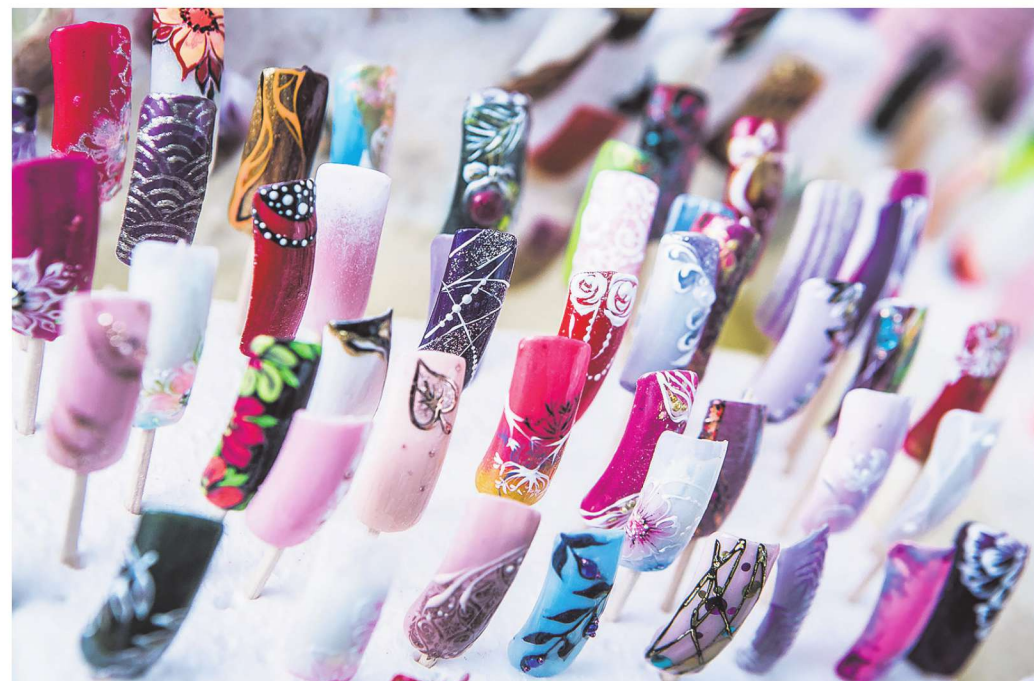
Ebe ise usub, et just vahendite ja valikute rohkus on üks tema tugevusi. Tema valikus on ligi 300 geelvärv. Sealt peaks tõesti iga klient endale sobiva leidma. Lisaks sellele kuuluvad küünetehni-

ku arsenalil kõikvõimalikud muud dekoratiivsed vahendid Swarovski kristallidest läigete, pulbrite ja küünetele vajutatavate paberiteni. Värvide on aastatega edevamaks läinud, aga disain seevastu pigem minimalistlikumaks.

Enam ei soovi kliendid kõigile kümnele küünele silmapaistvat kaunistust.

Üle kümne aasta pikkuse kogemuse juures peab Ebe oma lemmikuks aga pastat, millega küünetele 3D-efektiga kaunistusi vormida.

Just nagu moemaailmas saab ka küünete puhul rääkida trendidest. Ebe sõnul on ainuke erinevus see, et moemaailmas naastakse tihtipeale vanade unustatud lemmikute juurde, aga küünete maailm tagasi ei vaata. Alati tuleb

Ebe värve ei pelga ja julgustab alati oma kliente kastist väljapoole mõtlema ning julgemaid värve katsetama.

midagi uut peale. See on ka põhjus, miks Ebe usinasti koolitustel osaleb ja uusi vahendeid soetab.

Kui uurin, millise tehnikaga Ebe järgmisena sõbraks tahaks saada, toob ta välja *one stroke* lilled ehk ühe pintsli-tõmbega maalitavad lilled. Vahendid on juba soetatud, kuid kursusele ta seni veel jõudnud ei ole.

Inspiratsioon igapäevaelust

Uurin Ebelt, kust ta oma värvikirevate disainide jaoks inspiratsiooni ammutab. Ta vastab, et mõtted tulevad väga juhuslikult. Mõnikord näeb ta mõnd huvitavat mustrit riideesemel, teinekord jääb silma põnev tapeet kellegi koduseinal. Ideid, mida edasi arendada, tuleb kõikjalt igapäevaelust. Venelased on küünemaailma kõige säravamad tegelased ja nii hoiab Ebe nende töödel silma peal ning ammutab sealt inspiratsiooni.

Ka Ebe enda mentor on venelanna. Temalt on naine õppinud, et kunagi ei tasu alustatud pooleli jätta. Kuigi küünetehnik peab enamasti juba enne alustamist teadma, millise tulemuseni ta jõuda tahab, tekib ikka teinekord töö käigus tunne, et asi ei tule päris õigesti välja. Venelannast mentor soovib ka natuke kehvakesele näidisele ikka paar kivikest juurde panna või mõni kiht sädelust lisada. Üllatavalt võib sellest midagi huvitavat sündida. Töö nurkaviskamine on alati kõige lihtsam lahendus.

Ebe salongis on rohkelt erinevaid näidiseid tema oskustest ning võimalustest küüsi kaunistada. Naine selgitab, et kaks korda aastas annab ta enda kollektsiooni välja. Üks on kevadsuvine, teine sügiskalvine. Seda teeb ta enamasti pärast messi, kust on rohkelt uusi tarvikuid soetanud. Oma kollektsiooni loomine on ühelt poolt suurepärane võimalus uusi oskusi harjutada ning katsetada, mis omavahel hästi kokku sobib. Teisalt on see muidugi hea visuaalne spikker tema klientidele, kes sealt oma valiku teha saavad.

Tundub, et küünetehnikud on ühed õnnelikud inimesed, kes saavad teha seda, mis neile rahuloleva naeratuse näole toob. Ebe on lisaks küüne-kunstile oma sõnutsi proovinud ära sisuliselt kõik muud käsitöölised peale õmblemise. Ta lisab kohe, et küüne-kunstiga tutvuse tegemise eeldus ei ole kindlasti eelnev huvi käsitöö vastu. Kõik on õpitav. Üldiselt on aga küüne-kunst ja käsitöö laiemalt Ebe jaoks üks viis aja maha võtmiseks. Ta tunnistab, et ei ole ehk kõige rahulikum inimene. Milligi kallal kannatlikult nokitsemine lihtsalt sunnib elu rahulikumalt võtma. Olgu selleks nokitsemiseks parasjagu kellegi küüned, mõni pooleliolev kudumistöö või maalimine.

Juba mõnda aega on huvilistel olnud võimalik osa saada Metalooduse loodusretkedest Raplamaa rabades koos matkajuhi Romet Vainoga. Kuna jalutuskäigud ja rabad mulle meeldivad, aga räätsadel ja ööhakul matkamise kogemus puudus, otsustasin retke ise kaasa teha.

Stina Andok

Kohaliku matkajuhi Romet Vaino pakutud loodusretked jagunevad laias laastus kaheks: plaanilised retked, kuhu kõik võivad end registreerida ja milleni jõutakse enamasti sotsiaalmeedia (Facebooki) vahendusel, ning personaalsed loodusretked, mille aja ja grupi saab ise vastavalt oma soovidele kokku leppida. Meie sattusime juhuslikult osalema plaanilisel retkel 20. juunil, mille algusaja ja paiga pakkus Romet ise välja. Sel korral sai kohtumispäigaks Paluküla lähedal alguse saav Palasi raba ning algusajaks leppisime 20.15.

Kuna alustame oma teekonda Raplast, hüppame matkajuhi autosse, et ühiselt rännaku alguspunkti jõuda. See annab meile hea võimaluse matkajuhiga pisut lähemalt tutvustada. Selgub, et Romet on looduse ja matkamiseni jõudnud pooljuhuslikult ja tunnetuslikult. Ta tõdeb, et reeglina viibivad inimesed looduses sagedamini lapsepõlves ja mida vanemaks saavad, seda vähem, aga temal on olnud pigem vastupidi. Aja jooksul aina süvenenud huvi looduses viibimise vastu on viinud selleni, et hobikorras mööda Raplamaa rabasid rännanud noormees on otsustanud hobist tasapidi kujundada elukutse.

Samas nentis eelmisel aastal avalike matkadega alustanud Romet, et üksnes matkade läbiviimisega ta tegelda ei tahaks ning ta otsib pidevalt juurde enda huviga sobituvaid tegevusi. Rometil on ka vaikne idee kirjutada raamat. Idee ja ülesehitus on tal enda sõnutsi peas juba valmis, vaja on veel leida sobiv aeg selle kirja panemiseks. Lisaks maailma lahti mõtestamisele, kirjutamisele ja matkamisele, teeb Romet oma rännakutest ka kauneid fotosid. Meiega matkama minnes tal aga kaamerat kaasas ei olnud, seega tuleb siinse artikli lugejatel leppida minu fotojäädvustustega.

Väga palju mitte midagi

Lähene me tasapisi juba tuttavlikule Paluküla kandile ning jään ootama, kus siin täpsemalt raba alguse saab, kui ühtäkki jääme näiliselt täiesti suvalisel teelõigul metsa äärde seisma. Tundub, et oleme päralt jõudnud. Väljume autost ja hingame sisse suveõhku värsket lõhna. Kuskilt ei paista raba, on tavapärase rohelus. Üsna pea jääb meie juurde seisma teine auto ja kolmaski. Avatud grupiga võisid liituda kõik soovijad, kokku võtab Romet ühe grupina matkale kaasa kümme inimest. Meiega liitub sel korral hinnanguliselt kolmekümneaastaste seitsmeliikmeline seltskond Tallinnast, jääb mulje, et kamp töökaaslasti.

Kui kõik olid kenasti kohal ja valmis, jagas Romet igaühele räätsad. Need võtsime esialgu näpu vahele

Raba on kummaline paik. Kuigi seal justkui ei ole midagi, siis ometi ei olnud mitte kuidagi piisavalt aega, et kõike seda sõnulseletamatut sisse ahmida.

Foto: STINA ANDOK

Sõnulseletamatut miskit öises rabas nautimas

ja asusime teele läbi metsa. Vahel harva olen ikka ilma rajata metsa sukeldunud, kuid enamasti selleks, et koerale järele minna, mitte oma lõbuks, aga nüüd saime seda kõik praktiseerida. Lehed näos, oksad paindumas, lamavatest puudest üle, kenasti hanereas me siis läksime, kui ühtäkki kostis üks kõlav „Ai!” ja siis veel teine ja kolmaski. Minu ees liikuvaid neidusid oli tabanud miski valusööst. Järgnesin neile ettevaatlikult, ise samal ajal juureldes, mis neile haiget võis teha.

Kui olin sama piirkonna valusööstuta läbinud, selgus, et oli siiski põhjust ettevaatlik olla – ühed sumisejad olid endale sinna pesa teinud ning meie jalutasime nii lähedalt mööda, et neil tekkis vajadus end kaitsta. Kiire lohutus, et inimesed

maksavad apiteraapia eest rahagi, mida nemad tasuta praegu said, ja retk võis jätkuda.

Mõne minutiga end metsast välja surunud, jõudsimegi millegi lävele, mis meenus juba raba. Silmapiir tundub olematu, kõikjal üksnes madalad ja kõverad männid valgete udututtide vahel paistmas. Lagendikule jõudes tervitas meid kohe ka parvede kaupa sääski, kes rabelesid suures näljas nii silma kui ka suhu, kui me parasjagu omale räätsasid jalga püüdsime. Õnneks niipea kui jõudsim mõned kümned meetrid raba keskme poole liikuda, sääseparved hajusid. Romet selgitas, et sääskedele rabades ei meeldi.

Tegeliku rännaku alguspunktiks võiks lugeda just seda hetke, mil tuli astuda esimene samm räätsadel. Peab

tõdema, et see oli isegi pisut lihtsam, kui olin ette kujutanud. Kohemaid ninali ei kukkunud ning näis, et ülemäärane väsitav see ka ei ole. Samal ajal kui linnarahvas reipal sammul otsemaid osutatud suunas liikuma asus, jäime koos kaaslasega pigem silmad maas ja õhus uudistama kui edasi liikuma. Raba on selles mõttes kummaline paik. Seal justkui ei ole midagi. Taimeliike paistab kesiselt, loomi suurt ei liigu, mõni üksik mari ehk piilub, aga ometi ei olnud mitte kuidagi piisavalt aega, et kõike seda sõnulseletamatut sisse ahmida.

Kuigi loomad rabas ei pesitse, jäävad rabad metsloomade teele ning seetõttu võib mõningaid jälgi pehmel pinnasel märgata. Meie tabasime põdrajäljed ning triivisime nendega ühte takti mõnda aega, kuni need

silmist kadusid. Rometi sõnul on ta kohanud karujälgi, mis olid uudis-tavalt tema varasemates jälgedes. Kord avastab inimene, siis jälle loom. Ei tea, kas vetruv ja justkui hingav rabamaastik ka meie samme möödab ja vastu nuusutab, et mis inimloom see mu pinnasel praegu tammub.

Argielust väljalülitumine

Sel retkel meil ei olnud kindlat sihtpunkti ning eesmärk oli eelkõige lülituda välja muust maailmast. Selle on, muide, Romet toonud välja ka oma kodulehel retkede tutvustuse juures kui ühe peamise eesmärgi, miks loodusesse tulla. Jalutamise vahepeal peatusime aeg-ajalt, et puhata ja rohkem hetkes viibida ja Romet rääkis meile rabadest. Ta rääkis näiteks, et paljude jaoks on rabad müstilised ja pigem õudsed paigad, mida saadavad legendid uppuvatest inimestest, kuid meenus meile, et raba on vanem kui mets ja seega peaks olema kodusem ning omasem.

Romet rääkis ka soode ja rabade kujunemisest, mis on rabajärv ja mis on laugas. Ta julgustas meid kuulutama seda, mis on kosta, ja hingama sügavalt sisse sealseid lõhnu, et aidata kaugeneda oma argimuredest, et tõeline lõõgastumine ja enesesse vaatamine saaks alata.

Romet ise on vilunud üksinda rabas viibija ja on silmitsi seisnud ka ärevate hetkedega iseenda seltsis keest pilkast talvepimedust. Ei paista, et see teda kuidagi heidutanud oleks, pigem õhkub temast enesekindlat rahulikkust ja soojust, mis tekitab tundmuse, et ta on jõudnud milleni, mille poole tasub püüelda. Selles mõttes võib talle tänulik olla, et ta ka teistega jaksab seda jagada. Mõni teine ehk hoiaks sellised saladused üksnes endale.

Pärast umbkaudu kahte tundi rabarännakuid peatusime, Romet keetis piparmünditeed ja lasime kergel vihmasabinal end kasta. Selle ajaga olime läbinud paar-kolm kilomeetrit, kuigi jalad ütlesid, et seda oli rohkem. Suvise õhtu helges hämaruses mättal istudes oli tunne, et võiks ööseks jääda küll. Ei ühtki sääske, üksnes sookurgede järone laul, pardipojakeste pladin järveveel ja taamal valgete luikede tants.

Tagasirännak tsivilisatsiooni poole kulges juba üsna tempokalt, kuna matkalistel oli põue pugunud kerge rammestus ja küllastus kogetust. Võib-olla aitas kaasa ka jätkuv vihmasabin või vihmast justkui jõudu saanud sääsed. Igatahes tee tagasi kulges juba kiiremaid samme tehes, mina oma kaaslasega jageledes ülejäänud grupile järele jõudmisega. Veel selle juuniku sügavaimas hämaruses kuskil südaöö paiku õnnestus meil läbi metsa sahmides kohata üksikut jaaniussi roheluses helendamas, mis jättis õrna ja veelgi positiivsema templi kogu rännakule.

Peab ütleva, et see jutt, mis Romet on oma kodulehel kirjutanud loodusretkede juurde ja kus ta kutsub inimesi üles rännakuid rabades ette võtma pigem väiksemates seltskondades, peab paika. Kuigi retk rabas oli igas mõttes igasuguseid ootusi ületav, oleks kogemus olnud tõenäoliselt täiuslikum, kui retkele tulnud seltskond oleks olnud ühel lainel ja ühiselt meelestatud. Oli selge, et mina oma kaaslasega ja linnaseltskond olid retkele tulnud eri eesmärkidel ja küllap on saanud kogemusedki erinevad.

Kaks filmi isast

12. juunil esilinastusid Rapla Vesiroosi gümnaasiumi aktusel filmid teemal "RVG 30", üks neist oli operaator Madis Reimundi film oma isast Jaan Reimundist, kes on ühtlasi Vesiroosi kooli direktor.

Maris Adoma

Lisaks direktori kohustuste täitmisele, kõnede pidamisele ja aabitsa jagamisele näidatakse Jaani ka teistest külgedest. Teda võib filmis näha nii oma kolleegidega tantsimas, naermas kui ka koduaias askeldamas. Tervet filmikogumikku on võimalik näha sügisel.

Küsimustele vastab Madis Reimund.

Kuidas ja millal tekkis sul idee teha oma isast film?

Ligi kaks aastat tagasi pani Kersti Saadlo kokku tuumiku, kes võiksid teha filmi Rapla Vesiroosi gümnaasiumi eri tahkudest. Teatavasti gümnaasiumiosa kadus ja need filmid on justkui mälestus/

Jaan Reimund.

Kaader filmist

meenutus sellest. Minule pakuti kohe teha film Vesiroosi näost ja vedurist - direktorist, kes pealegi on ka minu isa.

Milline oli Jaani reaktsioon, kui ta kuulis, et soovid temast filmi teha?

Kuna pakkumine oli ootamatu, isa alguses väga eufooriline selle üle just ei olnud, sest kes tahaks sellist lisatähelepanu. Alalhoidlikkus on voorus. Tegelikult keegi midagi vastu

tahtmist ei teinud ja mida aeg edasi, seda rohkem harjus ta kaameraga ja seetõttu oli ka vastuvõtlikum.

Kirjeldage mõne sõnaga filmi tegemise protsessi.

Nagu olen ka öelnud, on dokumentaalfilmi, eriti just portreefilmi, sisse kodeeritud piiride kompamine, nende ületamine, peategelastele kriitiliselt lähedale jõudmine jne. Hea dokumentalistina

tahaksid ju kaamera käima panna seal, kus tavainimene selle sulgeks, et saada midagi intrigeerivat, eripärast, inimese hetki, mida ta muidu ei ava. Lähedase inimesena seda "kuulutada" jällegi ei taha, seega oli pidev südame ja mõistuse olelusvõitlus.

Kui protsessist rääkida, siis filmi sisuline pool oli pidevas muutumises, film sünnibki mitu korda: kõigepealt paberil, siis võtete käigus, siis montaa-

žilual ja lõpuks vaataja peas. Filmimiseks valisin välja mõned olulisemad pidepunktid: kooli sünnipäev, 1. september, "tavoline koolipäev", midagi ka kooliväliselt, lisaks spontaansed külaskäigud.

Mis oli selle filmi eesmärk, mida soovisid selle filmiga öelda-näidata?

Filmi eesmärk oli näidata seda direktorit, keda mina terve oma elu tundnud olen, ehk avada natuke isa mõtteid, mis muidu jäävad ainult sise-misteks mõteteks.

Milliseid raskusi tuli filmi tegemise ajal ette või sujus kõik plaanipäraselt?

Kuna olen väga spontaanne inimene ja üritan uute olukordadega kohe hakkama saada, siis ühtegi raskust sel teel väga ei mäleta. Pigem oli raske näha isa kõrvaltvaatajana, filmitegijana - neutraalselt pinnalt, et ei oleks eelhäälestust. See on vajalik, et film saaks filmiks, kus oleks oma sisu, telg ja vorm, mitte ei jääks "koduvideoks".

Kuidas kirjeldaksid Jaani direktorina ja kuidas isana, väljaspool tööd? Kas pigem kaks täiesti erinevat isiksust või mitte?

Ma ei ole kunagi teda võtnud kui direktorit, küll aga olen näinud teda direktorina. Kooliajal oli mõnelgi sõbral meile külla tulla kummaline, kui kodus võttis teda vastu direktor. Kuna ta teeb seda, mida armastab ja tahab, on tal need kaks külge omavahel paljuski läbi põimunud. Ma arvan, et paljud teavad teda kui lõbusat, lahkett ja tasa-kaalukat inimest, kelle oskus on võtta õpilasi ja õpetajaid võrdsest, suhelda kolleegide ja õpilastega ausalt ja vahetult, hinnata ja näha neis isiksust.

Niisamuti isana on ta mõistlik, juhib ja suunab vaikselt ja teadlikult, lastes lastel kombatada ja kogeda eelkõige enne ise, seistes kõrvalt toetava isikuna. Nüüd on ta ka kahe tüdruku vanaisa, kes tõttab appi igal kutsel ning ilus on näha tema rõõmu ja taaskasvamist koos nendega.

Jaan ütles filmis, et kui ta ei oleks direktor, oleks ta võib-olla hoopis loodushoovidega giid, sest talle meeldib loodus ja inimesetega suhtlemine. Mida sa sellest mõttest arvad? Kas sa kujutaksid oma isa ette ka teise ameti peal või sobib talle kõige rohkem direktori amet?

Segakoor August07 andis ühiskontserdi Washingtoni kooriga

20. juunil andsid Rapla Maarja-Magdaleena kirikus ühiskontserdi Eastern Washington University Symphonic Choir ehk Washingtoni sümfooniakoor (USA) ja Rapla segakoor August07.

Maris Adoma

Kiriku esimesed pingiread olid rahvast täis ja inimesi oli ka tagumistes pinkides, seega kontserdil publikust puudu ei jäänud. Enamjaolt kuulus publiku hulka vanem põlvkond, kuid võis silmata ka mõnda nooremat inimest.

Rapla segakoori August07 repertuaari kuulusid klassikaline eesti koorimuusika, kirikumuusika, Veljo Tormise ning Pärt Uusbergi rahvalaulude tõlgendused. Pärt Uusbergi loomingust lauldi tema aranjeeritud rahvalaule nagu

Esinevad Eastern Washington University Symphonic Choir'i naised.

Foto: SIIM SOLMAN

"Laula, kuni elad" ja "Veere, päike" ja ka "Mulda pandud seemnetera", mille muusika autor on Pärt Uusberg ja sõnade autor Ly Ehin. Esitati ka Veljo Tormise laulude tsükli ning Kadri Hundi loomingust "Mu mano tulge, latse".

Ameerika Ühendriikide Washingtoni sümfooniakoori esitatud laulud jagunesid nelja kategooriasse: vanem ameerika koorimuusika, ameerika kaasaegne koorimuusika, ameerika spirituaalid ja muusika, mis on inspireeritud teistest žanritest. Oma esitust ei alustatud aga tavapäraselt, seistes kohe publiku ees, vaid kooriliikmed jaotasid end kahele poole pinke, osa liikmeid seisis vasakul pool pinkide kõrval reas ja osa paremal pool ning ühel ajal lauldi ja liiguti publiku ette. Esitati näiteks Thomas Dorsey loomingust "Precious Lord", Horace Everetti ja Aaron Coplandi "The Promise of Living" ja veel erinevaid Ameerika koorilaule. Kaugelt tulnud

külalised esitasid ka ühe eestikeelse koorilaulu.

Segakoor August07, mille dirigent on Urve Uusberg, on asutatud 2007. aasta augustis Raplas. Koori esimene iseseisev kontsert oli aga 2008. aasta suvel. Seega tähistas August07 käesoleva kontserdiga oma 10. tegutsemisaastat. Siiaamaani on koor andnud kontserte peamiselt Eestis, kuid nad on käinud esinemas ka Norras, Lätis, Soomes, Hispaanias ja Islandil.

Eastern Washingtoni ülikooli (EWU) koor tuleb Ameerika Ühendriikidest Washingtoni osariigi linnast nimega Spokane ja on osariigi idaosa juhtivaid kontsertkoore. Koori dirigent on Kristina Ploeger, kes on ka EWU kooriosakonna juhataja, kooridirigeerimise õppejõud ja muusikapedagoog.

Oma esimesel ringreisil Eestis külastas EWU koor lisaks Raplale ka Tallinnat, kus anti ühiskontsert segakooriga Noorus, ja Tartut, kus esineti koos Tartu Noortekooriga.

See, kes olen mina täna, on paljuski tänu isale. Tema hakkas mind juba väiksesena vedama metsa ja matkale, andis esimese fotokaamera Zenit-E kätte ja õpetas pildistama. Ideaalne pinnas oli loodud, et edasi minna. Ja täna, režissööri-opeaatorina, teen ise seda tööd, mida tahan ja armastan.

Nagu ta isegi ütles, on ta läbi viinud erinevaid matkasid ja see sobib talle väga hästi. Seda näitab ka ta igasuvine missioon – leida Eesti kaardi pealt mingi avastamata järv ja seda külastada. See on tal vähemalt 25 aastat siiani minu mälu järgi iga aasta õnnestunud. Nagu elu, nii muutub ka inimene pidevalt, seega ideaalselt sobivat töökohta on raske hinnata. Usun, et see, mida ta teeb, on õige asi. Kui töö muutub kohustuseks, tuleb midagi muuta. Kuna ta on ka kirglik aednik, on tal samuti selles suunas kõik teed valla.

Oma isast Jaan Metsalust on teinud filmi kultuuriklubi BAAS loomingu juht Maili Metsalu. Filmis sammub Maili isa vaikselt Vesiroosi kooli poole, meenutades mälestusi Vesiroosi koolist (Jaan Metsalu oli RVG lastevanemate komitees/hoolekodus aastail 1988-2009 - toim).

Küsimustele vastab Maili Metsalu.

Kuidas ja millal tuli idee teha film Vesiroosi mäles-

tustest?

Vesiroosi 30 aasta juubeli tähistamise ja gümnaasiumiosa lõpu märkimise jaoks loodavate filmide idee tekkis RVG huvijuhil Kersti Saadl. Ta kutsus kokku vilistlased, kes filmide tegemisest huvitatud võiksid olla. Nii kui sellest pakkumisest kuulsin, teadsin kohe, et soovin filmi teha oma isast Jaan Metsalust, kes on olnud 21 aastat Vesiroosi lastevanemate komitee/hoolekogu juht ning kes on olnud kogu hingega meie kooli toetamas.

Mäletan, et lapsepõlves tundus ta mulle kui kooli parim sõber. Isa on sündinud ja kasvanud RVG lähedal ning veetnud osa oma lapsepõlvest Saviaukude vahel. Hiljem rajas ta ka oma uue kodu samasse piirkonda ning on oma silmaga näinud nii kooli kerkimist kui ka arenemist erinevates ajajätkudes. Tundus nii ajaloolises kui ka hingelises plaanis oluline jäädvustada kooli rajad ja lood tema mälestuste kaudu just filmis. Hiljem on ta lisaks sisulisele koolitöö toetamisele esitanud aktuste ajal hoolekogu juhina kümneid ja kümneid tervituskõnesid õpilastele, milles oli tunda tõelist hoolt õpilaste ja kooli hea käekäigu vastu.

Seega on ta ka paljude õpilaste mälestustes osaline ning loodan, et ka vaatajatel on põnev näha kooli ümbruse teraviklikkust mälestuste võtmes.

Kirjelda filmi tegemise protsessi mõne sõnaga. Kas esines ka probleeme ja ras-

Operaator Ott Tiigirand filmib Jaan Metsalu.

Foto: ERAKOGU

kusi?

See on mu esimene film. Olen õppinud teatrit ning lavastanud mitmeid lavateoseid, kuid filmiga puutusin esimest korda sellises vormis kokku. Olen väga tänulik oma klassisvennale Ott Tiigirannale, kes oli valmis tulema mulle operaatoriks ja lahendas hulga tehnilisi probleeme.

Tegelikult filmisime esimese materjali veebruaris, vahetult enne kooli juubelit. Ilm oli nendes kaadrites karge, lumine ja ilus. Praeguses filmis

näeme aga hoopis kevadiselt rohelist maastikku, sest esimese filmi materjali kandnud mälukaart purunes ootamatult ja õnnetul kombel. Selline asi juhtus mu elus esimest korda, kuigi kaardid on mul pidevalt kasutuses ning tundus uskumatu, et juhused kõik täpselt nii mängisid ja materjal pärast kaadriekspertiisi siiski kadunud oli. Olen aga õppinud vaatama asju positiivsest küljest ning usaldan elu juhuseid. Seega ju see film tahtis kevadine ja helge tulla.

Uued võtted olid mais ning film sai lõpuks valmis.

Miks valisid oma isa just mälestuste ettekandja rolli?

Kogu see film on loodud just tema mälestustele tuginedes. Jaan on väga hea jutuvestja ning ega teda kaamera tagant väga juhendada ei tulnudki, ta sai just õige essentsi probleemideta kätte ning edastas kogu kooli arenguloo nii muhedalt ja positiivselt, nagu ma lootsin.

Kuidas reageeris sinu isa

sellele, et soovisid teda oma filmi kutsuda?

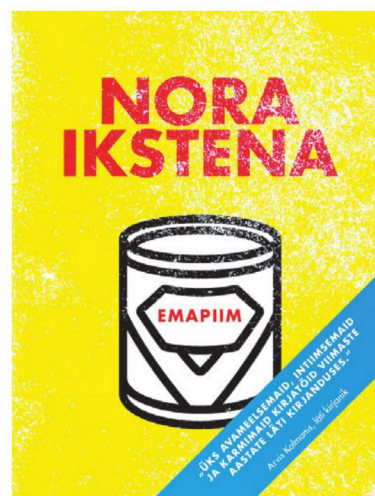
Meie isa Jaan on väga avatud loomuga ning talle on alati meeldinud noortega koos tegutseda ja luua. Filmitegemise ideele reageeris ta positiivselt üllatusega ning oli hea meelel valmis kaasa tegema. Meie peres on koduvideote tegemise traditsioon kaua aega olnud ning seega on meil ilmselt ka vähem kaamerapelgust, kui ehk teistel seda ette tuleb. Jaan mõjub kaamera ees väga orgaaniliselt ning tal on ka väga hea kõlav hääl.

Sinu isa mainis filmis, et mingil ajal tekkis Vesiroosi koolis selline võimalus, et kui 12 last avaldavad soovi mingisuguse valdkonnaga süvitsi tegeleda, oli koolil kohustus leida grupile õpetaja või juhendaja. Kas sa mäletad, millega sina soovisid tegeleda ja kuidas sulle see valdkond lõpuks meeldis?

Mulle tohutult meeldis erinevates ringides käia. Kooli saviringis käisin mingi aja ning see väga meeldis mulle. Samuti tuli kooli minu õpingute ajal kitarriõpetaja Sven Reitel, sest õppida soovijaid oli piisavalt palju. Sealts arenes ka bändiruumis tegutsemine ning see on minu edasisi erialavalikuid väga otseselt ja tugevalt mõjutanud. Ja muidugi Keskkonnaklubi! Sealts matkad on mälestustesse väga positiivselt jälje jätnud. Ja kooli noortekoor loodi sel ajal, kui meie muusikasõpradest seltskond õppis.

Lugemissoovitus

Nora Ikstena "Emapiim"

Aili Erm

Käesoleva aasta juunikuus saab Rapla valla raamatukogudes läbi kirjaniku Nora Ikstena romaan "Emapiim", mis paljuski põhineb autori elulool ja on saavutanud Lätis tähelepanuväärse menu.

Nora Ikstena (s 1969) on läti filoloog ja romaanikirjanik, kes on end täiendanud inglise keele ja kirjanduse erialal Missouri ülikoolis. Ta on töötanud pikka aega ka ajakirjanikuna. Kirjanikutele asudes kirjutas ta algul novelle, andes välja mitu kogumikku. Esimene romaan "Elu pühitsus" ilmus 1998. aastal ja sai lugejaskonnas kohe suure tunnustuse osaliseks. Eestis esitleti teost 2003. aastal Ita Saksa tõlkes ja see võeti ka siin soojalt vastu.

Eesti keeles on ilmunud ka teine Ikstena romaan "Neitsi õpetus" Kalev Kalkuni tõlkes. Tema looming on laialdaselt levinud Lääne-Euroopas tänu tõlkimisele saksa, sloveeni, prantsuse, aga ka inglise, soome ja vene keelde.

Põhjalikult lahkab ta oma loomingus üldinimlikke teemasid, nagu elu ja armastus, saatuse ja surm, laste ja vanemate vahelised suhted. Kirjanik mõtiskleb ka tulevikuteemadel ja selle üle, milliseks kujuneb kirjandus 21. sajandil.

Erilist tähelepanu pöörab Ikstena korrektsele keelekasutusele ja viimistletud stiilile.

Nora Ikstena viimane romaan "Emapiim" Margus Konnula ja Ilze Tälberga vahendusel eesti keelde käsitleb vanaema, ema ja tütre keerulist elukäiku okupeeritud Lätis, nõukogude ühiskonnas, kus kehtis kaksikmoraal.

"Vaatamata kogu sellele absurdile jätkas ema sihikindlalt minu suunamist ausa ja ustava noore Nõukogude kodaniku sirgetele rööbastele. Ja minus hakkas sama sihikindlalt juurduma vihavaen kogu selle silmakirjaliku topeltekstentsi vastu, milles inimesed olid sunnitud mängima kahte rolli. Neil tuli kanda lippu mai- ja novembridemonstratsioonidel, ülistades Punaarmeed, seda maailmas kõige tugevamat, ja ülistades revolutsiooni ja kommunismi, oma kodu köögis aga loputasid nad selle kõige klaasikesega alla, lüües risti ette ja oodates Inglise armeed, mis saabub Bolderā kaudu ja vabastab Läti

Vene saapa alt."

See on emaarmastuse puuduses üles kasvanud tütre ja režiimi poolt ahistatud andeka, ginekoloošina töötava ning eluraskustega võitleva ema keeruline lugu. Vanaema püüab leevendada tekkinud kitsaskohti, kuid jääb temagi alla valitseva korra tekitatud olukordadele.

Romaanis on tunda lootusetust välja pääseda nõukogude süsteemist, aga samas ka lootust Läti vabanemisele. See kõik on läbi põimunud emaarmastuse, inimsaatus ja vabaduse küsimustega. Kuigi ema on sunnitud elule alla vanduma, lõpeb romaan optimistlikult, sest televiisoris näidatakse pilti Berliini müüri lõhkumisest. See annab julgust uskuda, et Läti saab vabaks.

Romaan "Emapiim" on väärt lugemisvara, milles võib julgelt tõmmata paralleele eestlaste mineviku vabaduspüüdlustega.

Luulelõuna Peeter Teppo loominguga

Age Tekku,
Rapla keskraamatukogu kultuuri-
korralduse spetsialist

Peeter Teppo on Raplast pärit puutöömeister ja kunstnik, kellel ilmus 2016. a lõpus luulekogu „12 kurbust“. Ly Ehini sõnul meenutavad Peeter Teppo luuletused talle esmalugemisel Uku Masingu ja pikemal süvenemisel türgi poeedi Yunus Emre loomingut. Kindlasti on tegemist väga küpse inimese pihimusliku luulega.

Kolmapäeval, 4. juulil kell 13 kuuleb Rapla keskraamatukogus luulelõuna väikest valikut nimetatud luulekogust. Luuletusi loevad Juuru harrastusteatri näitlejad, kellel on mõne aasta tagune kogemus luuleteatri tegemisest. Näitlejaid juhendab Terje Kaur. Luulelõuna seob tervikuks Ly Ehini asjatundlike kommentaaridega. Kuulamas on ka autor.

Juristi nõuanne

Tööriideid ja isikukaitsevahendeid tuleb kanda sõltumata ilmast

Lugeja küsib: Töötan niitjana ja tööandja nõuab, et kannaksin praegu suvel soojal ajal kõiki ettenähtud tööriideid ja kaitsevahendeid. Selliselt on aga jube palav töötada. Kas ma pean ikka suvel sooja ja päikselise ilmaga kogu varustust kandma?

Vastab töökeskkonna konsultant Mari-Liis Ivask: Isikukaitsevahendite kandmise vajadus ei sõltu aastajast ega ilmast. Isikukaitsevahendite eesmärk on kaitsta töötaja elu ja tervist tööga seotud ohtude eest. Näiteks kaitsevad kõrvaklapid töötajat müra kahjuliku mõju eest, visiir kaitseb aga töötaja nägu. Ka tööriietel on oma eesmärk. Kui töö on määriv, tuleb tööandjal anda töötajale tööriietus. Tööriietuse valiku

puhul tuleb tööandjal arvestada nii riie mugavusega kui ka nende kasutusoludega, sh erinevate aastaaegadelega.

Näiteks on teeäärte trimmerdamisel tähtis, et töötajal oleks autojuhtide tähelepanu tõmbamiseks kas korralik helkurvest või signaalriided. Niitmisel on oluline, et kasutataks pikki riideid, sest need kaitsevad nii päikese kahjuliku mõju eest kui ka vähendavad ohtu kokkupuuteks puukide ja karuputkega. Li-

saks tööriietusele tuleb kanda ka kinniseid jalanõusid, mis kaitsevad jalgu (turvajalanõud).

Seega tuleb tööriideid ja isikukaitsevahendeid kanda igal juhul, kui see on nõutud. Kui töötaja tunneb, et olemasolevad tööriided ei ole soojale ilmastikule vastavad, tuleb töötajal sellest teavitada tööandjat. Tööandja peab arvestama töötajalt saadud infoga ja otsima üheskoos töötajaga paremaid variante. Palavuse korral on kindlasti abiks lisapuhkepausid. Nimelt tuleks palavatel päevadel keha jahutamiseks teha töös tavapärasest enam puhkepause ja juua rohkelt vett. Sellega tuleb arvestada nii tööandjal töö- ja puhkeaja korraldamisel kui ka töötajal oma töö tegemisel.

Hinnavõrdlus

Foto: INTERNET

Empanadas

Stina Andok

Nagu juba tavaks on saanud, jätkame jalgpallilainel. Sel korral kiikame Argentiina jalgpallurite lapsepõlvkodusse ja hingame sisse sealt tõusvaid aroome.

Lihapirukad ei ole meile siin võõrad. Kui palju neid kodudes tehakse, on raske öelda, aga toidupoest kaovad need saialettidele küll. Selgub, et ka argentiinlased on juba sajandeid lihataidisega pirukaid ehk empanadasid valmistanud ja süüa armastanud.

Empanada tähendab argentiinlastele väga tuttavat lihataidisega küpsetist, mille nimi viitab millegi taignasse mähkimisele. Traditsiooniliselt valmistatakse empanadasid selliselt, et taigen mähitakse lihale ümber. Kuna empanadasid tuntakse lisaks Argentiinale paljudes teisteski piirkondades, varieeruvad retseptid vastavalt piirkondadele. Enamasti kasutatakse nende puhul veise- või kanalaha, aga on teada ka näiteks kalaga retsepte.

Liha segatakse reeglina läbi mõningate lisanditega, mis samuti varieeruvad laias valikus. On teada, et esimene empanadade retsept ilmus ühes hispaania kokaraama-

tus. Kataloonia piirkonnas 1520. aastal ilmunud kokaraamat, mille autor oli Robert de Nola, kirjeldab aga jällegi just kalataidisega pirukaid.

Argentiinas serveeritakse empanadasid tava kohaselt pidustustel eelroana või suupistena. Kui nüüd mõelda, et kõikjal toimuvad suured jalgpallipidustused, on igati asjakohane kutsuda näiteks külla paar sõpra ja pakkuda neile meeleoluka mängu vaatamise kõrvale värsked empanadasid. Kuigi eestlane on harjunud pirukaid sööma ilma lisanditeta, serveeritakse neid pirukaid sageli ka väikese kastmega, mille sisse neid saab torgata, või näiteks värskes salatiga, mis aitaks tasakaalustada piruka rammusust.

Vaja läheb:

Taigna: 500 g nisujahu, 1 tl soola, 125 g sulatatud võid, 1 lahtiklopitud muna, 2 dl sooja vett.

Täidis: 1 sl õli, 300 g kana- (või veise)hakkliha, 4 hakitud sibulat, 1 sl paprikapulbrit, 1 tl tsillipulbrit, 2 sl kontsentreeritud tomatipastat, 0,5 tl jahvatatud vürtsköömneid, 50 g väikeseid seemneteta rosinaid, 2 keedetud muna, 50 g kivideta rohelisi oliive.

Tee nii: Sega jahu ja sool suures kausis. Lisa sulavõi ja pool toorest muna (rohkem pole selles retseptis vaja). Sega ja lisa vähehaaval nii palju sooja vett, et saad sitke taigna. Sõtku hoolega 5-10 minutit, kuni taigen on sile ja ühtlane. Seejärel lase sel 15-30 minutit seista.

Valmista täidis: kuumuta õli suurel pannil, pruunista selles hakkliha, sibul ja paprika. Lisa tsilli, tomatipüree, vürtsköömned, rosinad, hakitud keedumunad ja tükeldatud rohelised oliivid. Hauta viis minutit, seejärel maitsesta ja lase jahtuda.

Rulli taigen õhukeseks 3 mm paksuseks plaadiks ning lõika taignast 24 ratast läbimõõduga umbes 12 cm. Jaota täidis ratastele. Murra taignatükid üle täidise kokku poolkuudeks (võid eelnevalt taignaservi veidi niisutada) ja suru poolkuu servad tugevasti kokku. Pintselda pirukad pealt vähese õliga ja küpseta ahjus kuldseks. Serveeri soojalt meelepärase kastme või salatiga.

Retsept: www.nami-nami.ee

Rapla Talupoest leiab Valgamaa sibulaid hinnaga 1,80 eurot kg ja Saaremaa täistera nisujahu hinnaga 1,30 eurot kg.

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 26.06.2018

Töopakumise nimetus	Asukoht	Tööandja	Kandid. tähtaeg
Seadistaja	Rapla linn	Solbritt AS	14.07.2018
Transporttööline	Rapla linn	Solbritt AS	30.06.2018
Klienditeenindaja	Rapla linn	INCASSOR OÜ	25.07.2018
Teenindaja Rapla Selveris	Rapla linn	Selver AS	06.07.2018
Puhastusteenindaja	Rapla linn	Selver AS	30.06.2018
Eripedagoog	Rapla linn	Rapla Vallavalitsus	20.07.2018
Rahvusvaheliste vedude autojuht	Rapla linn	RMW AS	30.06.2018
Värvamehaanik	Rapla linn	RMW AS	23.07.2018
Turvatöötaja	Rapla linn	Skarabeus Julgestusteenistus OÜ	20.07.2018
Karjak	Karitsa küla	Kaiu LT OÜ	05.07.2018
Komplekteerija	Kalevi küla	Saarioinen Eesti OÜ	08.07.2018
Suveabiline	Kalevi küla	Saarioinen Eesti OÜ	08.07.2018
Tootmistööline	Kalevi küla	Saarioinen Eesti OÜ	08.07.2018
Sotsiaaltööspetsialist	Kaiu alevik	Rapla Vallavalitsus	05.07.2018
Traktorist	Kaiu alevik	Kaiu LT OÜ	30.06.2018
Sotsiaaltööspsialist	Kabala küla	Rapla Vallavalitsus	05.07.2018
Elektrik-operaator	Jalase küla	Rewere Invest OÜ	30.06.2018
Müüja-klienditeenindaja	Alu alevik	RRLektus AS	29.06.2018
Müüja-klienditeenindaja	Varbola küla	RRLektus AS	29.06.2018
Puhastusteenindaja, koristaja	Tolli küla	KUUDA HOOLDEKODU OÜ	07.07.2018
Kivilõikamise, viimistluse operaator	Riidaku küla	Gildemann OÜ	30.06.2018
Koristaja	Märjamaa alev	ViaStop Invest OÜ	30.06.2018
Köögi abitööline	Märjamaa alev	ViaStop Invest OÜ	30.06.2018
Turvatöötaja	Märjamaa alev	Skarabeus Julgestusteenistus OÜ	20.07.2018
Hooldustehnik	Märjamaa alev	AGRILAND OÜ	30.06.2018
Piimaautojuht	Märjamaa vald	E-Piim Transport OÜ	08.07.2018
Lapsehoidja	Kohila alev	Teiemeie OÜ	15.07.2018
Kokk	Kohila alev	Eifeli Köök OÜ	01.07.2018
Koristaja	Kohila alev	KP Factory OÜ	17.07.2018
Tootmistööline	Kohila alev	EcoBox OÜ	08.07.2018
Müüja	Kohila alev	Rapla Tarbijate Ühistu	08.07.2018
Turvatöötaja	Kohila alev	G4S Eesti AS	30.06.2018
Laotöötaja	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	06.07.2018
Jurist	Kohila alev	Kohila Vallavalitsus	28.06.2018
Tehnik-elektrik	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	06.07.2018
Hooldaja	Hageri alevik	Hageri Hooldekodu MTÜ	30.06.2018
Müüja	Hageri alevik	Rapla Tarbijate Ühistu	08.07.2018
Lasteaiaõpetaja	Kehtna alevik	Kehtna Lasteaed Siller	30.06.2018
Farmitööline	Kehtna alevik	KEHTNA MÕISA OÜ	13.07.2018
Klaasivormimisemasina operaator	Järvakandi alev	O-I Production Estonia AS	18.07.2018
Järvakandi Kultuurihalli juhataja	Järvakandi alev	Kehtna Vallavalitsus	29.06.2018
Veoaautojuht	Järvakandi alev	Marismel OÜ	02.07.2018
Laadur-ekskavaatorijuht	Rapla maakond	ORGITA DOLOMIIDITOOTED OÜ	20.07.2018
Ehitaja	Rapla maakond	Destro OÜ	01.07.2018

	Mugulsibul, 1 kg	Rohelised oliivid, kivideta, 240 g	Nisujahu, T-405, Tartu Mill, 1 kg	Delikatess broileri-hakkliha, Tallegg, 300 g
Konsum	0,31	0,99	0,55**/0,70	2,10
Selver	0,31	0,95	0,55**/0,65	2,39
Maxima	0,28	-	0,65	1,79
Mini-Rimi	0,32	-	0,65	1,79
Meie Toidukaubad	0,59	-	065	-

**Soodushind kliendikaardiga/ tavahind
Hinnad on seisuga 26.06.18

KUU HOROSKOOP

JUULI

JÄÄR

Juulis võivad aset leida mitmed positiivsed muutused, mille tagajärjel saavutad suurema vabaduse. Tekivad ehk uued võimalused, mida suudad enda kasuks pöörata. Eriti just kuu esimene dekaad on aeg, mil

peaksid lahtiste silmadega ringi käima, et mitte mõnda kasulikku võimalust maha magada.

12. juulil (mõju ca 7.-17. juuli) kulmineerub Päikese-Pluuto vastasseis, mis sinu jaoks võib tähendada pingelist konkurentsi ja võimuvõitlust eelkõige ühiskondlikus mõttes, olgu tööl või mõnes muus sotsiaalses tegevuses. Teine võimalus on see, et pingestuvad lähisuhted või kodune olukord. Aeg võib osutada ka millegi kulminatsiooniks või murdepunktiks.

Heinakuu teisel poolel hakkab mõjuma Marsi-Uraani pingeseis. Võid tunda vajadust mässata kehtivate reeglite ja normide vastu. Oma kohustustesse suhtud täiesti süüdimatult. Kuna võtad kergesti tuld, oled vastuvõtlik provokatsioonidele. Eriti just kuu viimasel kümnel päeval võid käituda kui mustlase püss.

SÖNN

Juulis on heas seisus kõik üks ühele suhted, mis võivad sulle igati kasulikuks osutada. Võid kohtuda kellegagi, kes avardab su silmaringi ja õpetab vajalikke asju. Eriti soodne on selleks kuu esimene dekaad.

Juulis võib sul tekkida soov ennast maksma panna ja oma soovid iga hinna eest läbi suruda. Sellega aga võid provotseerida konkurentse, eriti kuu teises pooles.

7.-17. juulini võid olla seotud vaidluste ja lahkarvamustega. Su ideed ja arvamused kohtavad tugevat vastuseisu. Aga probleem võib olla ka selles, et oled oma väljendustes liialt pealetükkiv. Samal ajal võid olla tõeline seltskonnahing ning nautida ka romantilisi õnnestumisi.

20.-30. juulini on sul raske endale midagi keelata. Võid minetada suure osa oma kannatlikkusest ning püüad kohe rahuldada kõik oma soovid ja tahtmised. Sul on raske taluda vastutust, mistõttu püüad oma kohustustest kõrvale hiilida.

KAKSIKUD

Juulis on töö ja tervis jätkuvalt heas seisus. Eriti just kuu esimesel dekaadil on sul suurepärane võimalus selles osas initsiatiiv enda kätte haarata ja midagi konkreetset ära teha. Samas jälgi, et sa ei võtaks

ette midagi sellist, millest sul jõud üle ei käi. Suur tükk ajab suu lõhki!

12. juuli paiku (+/- 5-6 päeva) tasuks olla ettevaatlik kõikjal, kus võib õnnetus juhtuda. Võimalikud on pinged raha, omandi, omamisa, millegi kasutamise või tarbimise pinnal. Vältima peaks nii võlgu võtmist kui ka laenu andmist. Kuid aeg on soodne millegi parandamiseks, uuendamiseks, puhastamiseks.

Juuli lõpus, kuu viimasel kümnel päeval võib toimuda palju erinevaid sündmusi, mis tekitavad ajapuudust ja sellest tulenevat stressi. Peaksid end siduma vaid nende ettevõtmistega, mis on sulle tõesti vajalikud. Võimaluse korral tuleks vältida juriidilisi ettevõtmisi ning oluliste lepingute sõlmimist. Ka reisile minemine ei ole hea mõte.

VÄHK

Heinakuu soosib muudatuste tegemist ja ka minevikust tehtud tegude ülevaatamist, võimalikku vigade parandust. Kasulik oleks tegutsemise stiili muuta ja käia kaasas moodsate trendidega. Tuleks püüda

vabaneda negatiivsetest minevikumõjudest.

Kuu teisel poolel tuleks olla ettevaatlik nii liikluses kui ka mujal potentsiaalselt ohtlikes olukordades.

Juuli esimene dekaad soosib eriti kunsti- ja loomeinimesi (õnnelik aspekt nii küllusesarve Jupiteri kui ka inspiratsiooni ja loovuse sümboli Neptuuniga), ent võib tuua edu ja edenemist ka teistel elualadel. Su intuitsioon on kõrgseisus, mistõttu oskad osavalt kasutada kõiki ettetulevaid võimalusi. Noortel või lihtsalt aktiivsetel inimestel on suur tõenäosus sattuda romantilisse suhtesse või midu põnevasse seiklusse.

Samas võib aeg 7.-17. juulini olla pingeline kõigis ühele suhetes. Tooni annab nii konkurentis tööl kui ka rivaalitsemine isiklikes suhetes. Juuli viimasel kümnel päeval tasuks olla tähelepanelik raha- ja äriasjades.

LÕVI

Juulikuu vibratsioonid mõjuvad hästi kõigele, mis seondub koduste asjadega, perekonna ja lähisuhetega. Soositud on ka kõik maade ja majadega seonduv – kinnisvaratehingud, kolimine, kodu remont või laiendamine jne. Eriti soodsad on mõjud kuu esimesel dekaadil.

Psühholoogiliselt vajad nüüd rohkem rahu ja vaikust, mõnusat omaetteolemist koos pere või parimate sõpradega. Tervisele mõjuks väga hästi veekogu ääres viibimine.

7.-17. kuupäevani on Lõvi valitseja Päike opositsioonis võimuka ja kontrolliva Pluutoga. Pead olema valmis selleks, et keegi üritab sulle mingeid tingimusi või nõudmisi esitada. Võimalik on ka midagi intriigilaadset.

Juuli teisel poolel võivad paljud suhted ja kohtumised võtta ootamatuid või veidraid pöördeid. Keegi võib üllatada, šokeerida või lausa provotseerida. Eriti tugev on mõju kuu viimasel kümnel päeval.

NEITSI

Juuli esimene dekaad võib tuua häid mõtteid ja uusi ideid vanade asjade kohta. Kohati võib su mõttelend olla üsna suurejooneline, võid olla ebaneitsilikult unistav. Juuli soosib suhteid boheemlaste, kunstnike ja üldse vaimuinimestega.

12. kuupäeva paiku (+/- 5-6 päeva) võid sattuda vastuollu mingi seltskonna, grupi või kollektiiviga. Pead leidma õige tasakaalu enda ja selle seltskonna huvide vahel. Ära domineeri, kuid ära lase endale ka pähe istuda.

10. juulil siseneb armastuse ja naudingute planeet Veenus Neitsi märki (liigub Neitsis kuni 7. augustini). See on igati mõnus aeg suhtlemiseks ja uute suhete loomiseks. Sinus on rohkem karismat kui tavaliselt. Juuli viimasel dekaadil kipud aga looma suhteid oma ettekujutuste, mitte reaalse olukorra alusel.

Noortel on oht armuda ebasobivasse inimesse. Keegi võib sinuga ka mingeid mängu mängida, olla ebasiiras.

KAALUD

Kahju, kui oled juulis puhkusel, sest sinu sotsiaalsed võimalused on väga palju lubavad. Nii oma karjääris kui ka muus ühiskondlikus tegevuses võid nüüd olulise läbimurde saavutada. Seega

peaksid olema maksimaalselt aktiivne ja kõikidest võimalustest kinni haarama. Eriti just kuu esimene dekaad on parim aeg oluliste ettevõtmiste ja projektide alustamiseks. Sinu initsiatiivi märgatakse ning sa suudad teisi oma tegemistesse kergemini kaasa haarata. Sul on hea võimalus parandada oma mainet ja näidata ennast kui võimekat tegijat.

Kuid 12. juuli paiku (+/- 5-6 päeva) on võimalik äge konkurentis või vastasseis kellegi või millegagi. Võimalik, et pead tegema olulise valiku või langetama konkreetse otsuse.

Seevastu kõik, mis puudutab riskimist või ka oma soovide egoistlikku rahuldamist, võib eriti kuu teisel poolel kaasa tuua pingelisi inimsuhteid, ootamatusi või ebatavalisi sündmusi. Kuu teisel poolel võib sul olla raske taluda rutiini ja erinevaid kohustusi.

SKORPION

Skorpionis liikuv Jupiter on igati õnnelikus asendis, mistõttu peaks juuli kujunema sinu jaoks edukaks. Sul õnnestub nüüd anda oma elule avaram mõõde. Avastad ehk enda jaoks uue dimensiooni, mis mõjub vabastavalt

ja vaimselt inspireerivalt. Suudad väljuda iseenda loodud raamidest ja naudid seega suuremat vabaduse tunnet.

Juuli esimese dekaadi mõjud on eriti soodsad, mängides sulle kätte mitmeid võimalusi. Aeg soosib reisimist või uue valdkonnaga tutvumist. Tunned suuremat huvi maailma vastu ja maailm peegeldab seda sulle tagasi.

Samas võib aeg 12. juuli ümbruses (+/- 5-6 päeva) olla seotud pingete kasvuga, ägeda konkurentsi või tugeva vastasseisuga. Liikluses ja üldse liikumisega seoses erilist ettevaatust!

Seevastu umbes 28. juulil (+/- 4-5 päeva) soosib Veenuse ja Pluuto õnnelik aspekt nii seltskondlikku elu kui ka armuasju. Uued tutvused tekivad kergemini ja neis on positiivset intensiivsust.

AMBUR

Kuu esimene dekaad loob loomingulise ja veidi müstilise meeleolu. Sul on hea fantaasia, mistõttu võid veidi rohkem ette kujutada, kui asi väärt. See on sobiv aeg mediteerimiseks või

jooga/reiki tüüpi harjutusteks. Kasulik oleks viibida looduses.

Juuli tervikuna nõuab sinult vanadest mõttemustritest loobumist ning uute suundadega kaasaminemist. Samuti peaksid vältima kiirustamist ning mitme asjaga korraga tegelemist. Keskendumine peaks vaid kõige olulisemale. Suhtes oma lähimbrusega (sh naabrid) tuleks olla viisakas ja taktitundeline.

7.-17. juulini oleks mõttekas vältida olulisi rahalisi ettevõtmisi. Suuremate ostude-kulutuste puhul oleks vaja kõik hoolikalt läbi kaaluda. Võimalikud on pinged raha- ja äriasjades.

Juulikuu viimane dekaad võib kaasa tuua suure vabadusejanu, mistõttu mõte tööst ja kohustustest sind ei vaimusta. Võid käituda mässumeelselt ja eirata norme ning reegleid.

KALJUKITS

Juuli soosib suhteid erinevate gruppide ja rühmadega. Sinu ja meeskonna vahel on palju positiivset energiat, mis lubab teha igati viljakat koostööd. Kuu esimene dekaad on soodne ka kõikidele üks

ühele suhetele. Võid kohtuda või tutvuda inimesega, kellest on palju kasu ja abi. Või oled ise abistaja või õpetaja rollis.

Ent aeg 12. juuli paiku (+/- 5-6 päeva) võib suhetes olla pingeline, eriti kui sul on aktiivseid konkurente või rivaale. Sulle võidakse kuidagi survet avaldada või sundida tegema midagi, millega sa ei saa nõus olla. Aga sa võid nendel päevadel olla ka ise liialt võimukas ja domineeriv, millega provotseerid endale vastu töötamist.

Heinakuu viimased kümme või ehk veidi enam päeva võivad endaga kaasa tuua rahutu meeleolu, kuna palju asju võib juhtuda korraga ja läbisegi. Sulle võib tunduda, et mitte milleski ei saa olla kindel. Ettevaatust liikluses ja muudes potentsiaalselt ohtu sisaldavates oludes!

VEEVALAJA

Juuli esimene kümme päevak soosib neid, kes on ühiskondlikult aktiivsed või kel parajasti olulised projektid käsil. Aeg laiendab ja avardab su sotsiaalseid võimalusi, olgu selleks sinu karjäär või muu ava-

lik ja teistele nähtav tegevus. Mõjud loomuliku autoriteedina, mistõttu sinuga soovitakse koostööd teha. Kui oled kuidagi oma mainet rikkunud, võid nüüd selle vea parandada.

Umbes 7.-17. juulini (kulminatsioon 12. juulil) võib olla pingeline aeg, mil sinu soovid ja püüdlused võivad kohata vastuseisu. Konkurendid võivad sinu vastu kasutada mitte just kõige ausamaid võtteid. Peaksid hoidma tervist, vältima ületöötamist. Ettevaatust loomadega! Samas on aeg soodne suhetele ja seltskondlikule elule.

Juuli viimasel dekaadil võid Päikese ja Uraani pingeseisu tõttu olla mässumeelne ja piiranguid mitte sallida. Võimalikud on ka mitmesugused ootamatused ja äkkintsidendid, seega näiteks liikluses maksimaalset tähelepanu!

KALAD

Juulis on nii sinu mõistus kui ka intuitsioon mõlemad tugevad, mistõttu peaks probleeme olema kerge lahendada. Juulikuu vibratsioonid panevad sind asjadele ja inimsuhetele

avaramalt vaatama – vabaned paljudest vanadest eelarvamustest ning näed kõike palju värskema ja selgema pilguga. Juuli sobib reisimiseks nii vaimus (raamatud, filmid) kui ka füüsiliselt.

Heinakuu esimene dekaad sobib ideaalselt puhkuseks ja meelelahutuseks, elu nautimiseks selle kõikides vormides. 7.-17. juulini võid aga lõbutsemisega kergesti liiale minna ja sattuda kahtlase väärtusega suhtesse või afääri.

Juuli viimane kümme päevak võib kaasa tuua kõvasti üleidealiseeritud suhte, kus sa mõtled kellegi enda jaoks ilusaks ja näed temas vaid seda, mida näha tahad. Samuti võid kuu lõpus tegutseda puuduliku või lausa vale info põhjal, mis võib viia valede järeldusteni. Ka on oht asju kaotada või langeda varguse ohvriks.

3X3 Kohila Open laienes rahvusvaheliseks võistluseks

Siim Jõgis

On kujunenud igasuviseks traditsiooniks, et jaanilau-päeval või selle ümbruses toimub Kohilas kolm kolme vastu korvpalliturniir. Täna-vu oli võidupüha korvpalli 3x3 võistlusel kaks suurt uuendust – esiteks toimus võistlus FIBA Open egiidi all ning teiseks osalesid esmakordselt kaks võistkonda välismaalt. Üks neist Leedust ja teine Lätist.

Leedu võistkond Konfeti Grudita saigi täiskasvanute klassis esikoha. Leedulaste suurim konkurent oli Eesti 3x3 koondis koosseisus Jaan Puidet, Joonas Järvelainen, Oliver Metsalu ja Sander Viilup. Just need kaks võistkonda läksidki vastamisi täiskasvanute klassi finaalis. Konfeti Grudita võidunumbrid olid 21:16.

Reeglid nägid ette, et mängud kestavad kümme minutit või seni kuni esimene võistkond saab täis 21 punkti. Eesti koondisel lootusetult palju võidust puudu ei jäänud. Kohati

Esimest korda läks Kohila Võidupüha turniiri võit välismaale. Eesti koondise ja Oliver Metsalu ramm leedulastest üle ei käinud.

Foto: SIIM SOLMAN

püüti leedulasi murda aktiivse pressinguga, kuid kui see ei õnnestunud, viskasid vastased lihtsaid korve. Võistluspäeva korraldaja Jüri Pritšin ütles, et ürituse võib lugeda kordaläinuks. Täiskasvanute klassis oli

konkurents küll seitse tiimi, ent turniir peeti koos U18 võistkondadega, keda oli kohale tulnud kaks. Võitjad kuulutati välja mõlemas võistlusklassis siiski eraldi. Lisaks peeti ka U13 turniir, kus osales viis võistkonda.

Juba mõtleb Pritšin järgmise aasta võistluse peale. Ühe mõtena käis ta välja, et lisada võiks harrastajate võistlusklassi. Sest kui kohal on juba Eesti koondis, kerkib harrastajate jaoks tase päris kõrgeks.

Kuusmaa jätkab Avis Utilitas Rapla peatreenerina ka tuleval hooajal

Aivar Kuusmaa.
Foto: SIIM SOLMAN

Siim Jõgis

Rapla korvpallikool teatas jaanilau-päeval, 23. juunil, et Avis Utilitas Rapla senine peatreener Aivar Kuusmaa jätkab samas ametis ka hooajal 2018/19.

Korvpallikooli ametlikus pressiteates on rõhutatud, et senise nelja aasta jooksul on Kuusmaa toonud Raplasse neli medalit - kolm pronksi ja ühe hõbeda. „Korvpallilegendi sõnul on Raplas olemas toetajad, kogukond ja fännid, kelle pärast tasub just siin seda tööd teha. Soovime Aivarile palju õnnestumisi ja meelde jäävat hooaega uues liigas!” seisab ametlikus teates.

Viimases lauses olev vihje „uuele liigale” võib tähendada eelmise hooaja lõpus räägitud mõtet luua Balti liiga asemel uus Eesti – Läti ühisliiga.

Kehtna kündja Priit Puuorg oli edukas Euroopa künnivõistlustel

Heino Laiapea,
Kaspar Järvala künniklubi

Kaspar Järvala künniklubi esindaja Priit Puuorg saavutas 23.-24. juunil Venemaal Suzdalis peetud Euroopa künnivõistlustel viienda koha. See on Eesti kündjate parim tulemus tiitlivõistlustel.

35. Euroopa künnivõistlustel osales 11 riigist 21 kündjat. Võitis Liam O'Driscoll Iirimaa. Priidust eespool olid ainult Iirimaa ja Põhja-Iirimaa kündjad. Kaspar Järvala koht oli 19. Kaspar Järvala kündis varem EM-il 2014. aastal ja Priit Puuorg 2016. aastal Šotimaal, kus saavutas 9. koha. Tookord võistles Priit Roland Coulteri traktori adraga, millele eelnes nädalane treening maailma tippkündja Roland Coulteri juhendamisel.

Kehtna künnitiim on neljal korral osalenud Venemaa lahtistel künnivõistlustel, kus Puuorg saavutas 2015. aastal kolmanda koha. 2016. aastal võitis Kaspar Järvala ja 2017. aastal jäi ta teiseks. Just kogemuste omandamiseks on Kehtna künnimehed otsinud võimalusi välisvõistlustel osalemiseks. Tehnikafirmas OÜ Rodnas töötavad mehed on aktiivsed ka Eesti künnivõistlustel nii kündjate kui ka korraldajatena.

Priit Puuorg alustas künnivõistlustega Kehtna majandus- ja tehnoloogiakoolis õpingute ajal 2006. aastal. 2008. aastal sai ta Eesti noorte künnimeistriks ning jätkas tavaatrade meistrite klassis. Staažikate künnimeistrite Raido Kunila, Indrek Zilenski ja Kaspar Järvala kõrval Priit Puuorg seal esikolmikusse ei mahtunud. 2013. aastast võistleb Puuorg pöördatrade meistrite klassis, pakkudes konkurentsi üheteistkordsele Eesti meistri Jüri Laile.

Tunnustatud spordiveteranid liiguvad visalt oma eesmärkide poole

Reet Saar

Hiljuti korraldas Eesti Olümpiakomitee tänuvatu Eesti sportlastele ja treeneritele, kes on 2018 esimesel poolaastal võitnud rahvusvahelistelt tiitlivõistlustelt kokku juba 47 medalit. Spordiveteranidest olid kutsutud vaid kuldmedali saajad. Nende hulgas olid Mihkel Laurits ja Mati Tiidre Raplamaalt.

Juhtumisi on mõlemad EOK tänukirja saanud mehed Märjamaa vallast.

Jõutõstja Mihkel Laurits (73) on rahvusvahelistel võistlustel käinud 2005. aastast. „Esimene medalivõit tuli 2011. aastal. Tulemused kasvasid pidevalt ja soov võita samuti. Kui liigud oma unistuste täitumise poole, siis ükskord jõuad sinna,“ ütles Laurits. Nüüd on tal kaks MM-i ja neli EM-i tiitlivõitu, peale selle rohkesti teist värvi medaleid.

Tänavused maailmameistrivõistlused lamades surumises peeti

EOK president Urmes Sõrumaa ja jõutõstja Mihkel Laurits.

Foto: KALEV LILLEORG

Lõuna-Aafrika Vabariigis. Mihkel Laurits võistles M4 vanuseklassis (70-aastased ja vanemad) ja täitis seal endale seatud eesmärgi, surudes 150 kg. Nii suurt raskust ei olnud ta varem üles lükanud, see on ühtlasi ka Eesti rekord nii M3 kui ka M4 vanuseklassis. Seekordne medal oli Lauritsa esimene võit lamades surumises, varasemad võidud on olnud jõutõstmise kol-

mevõistluses.

Laurits trennib kaks korda nädalas koos Heino Maistega, kellega koos on käidud paljudel kohalikel ja rahvusvahelistel jõutõstmisvõistlustel. Mõlemad mehed on ka innukad oma ala propageerijad noorte hulgas ja juhendavad järelikasvu.

Mati Tiidre (75) võitis Madridis toimunud Euroopa meistrivõist-

lustel M75 klassis teivashüppes kuldmedali tulemusega 2.60. Teivashüppeni jõudis mees juhuslikult ja alles 66-aastasena. Enne seekordset EM-i oli Tiidre vigastatud ja ka võistles teibitult ning valuvaigistite toel. Kuna konkurendid lõpetasid juba 2.40 peal, kus tema alustas, ei näinud mees põhjust rohkem pingutada ja tervisega riskida. Tema isiklik rekord on 2.90, jätkuvalt on eesmärk ületada kolme meetri piiri. Tiidre senine tiitlivõistluste parim saavutus on 2013. a EM-i võit tulemusega 2.80. Tema kõige kaalukamas medalikollektsioonis on kolm EM-i kulda ja kaks MM-i pronksi.

„Teivashüpe on mu elu armastus. Nii kaua, kui hing sees, on mul teivas käes. Teivashüpe on nii emotsionaalne ja võimas ala! Peaks vaid tervis vastu, muuga saab hakkama,“ iseloomustas Mati Tiidre suhet oma lemmikalaga. Tiidre võimleb iga päev tund aega ja erialast trenni teeb kolm korda nädalas. Ennekõike harjutab ta iseisvalt, aga kui vaja nõu pidada, ei keela oma abi tuttav treener Art Artov. Septembrikuus on veterani MM Malagas. Sinna on Mati Tiidre end juba registreerinud.

RUSSIA 2018

Raplamaa Sõnumite ennustuspäev ületas ekvaatorijoone

Siim Jõgis

Üle poole jalgpalli maailmameistrivõistluste mängudest on peetud, kuid põnevam pool on alles ees. Koos sellega on keskjoonest üle jõudnud ka Raplamaa Sõnumite ennustuspäev.

Seni on ennustajad saanud pakkuda kaheksateistkümmet mängu tulemust. Viimane mäng, mis seekord arvesse läks, on 25. juunil Hispaania ja Maroko mäng. Ennustuspäeva lõpuni jääb seega veel

kuus kohtumist. Käesoleva nädalaga saavad maailmameistrivõistlustel läbi alagrupimängud, kuid ennustuspäev läheb edasi, sest palusime oma lugejatel ennustada ka maailmameistrit ja suurimat väravakütt. Need selguvad koos turniiri lõppemisega 15. juulil. Seega saame ennustuspäeva võitjad välja kuulutada Raplamaa Sõnumite 18. juuli numbris.

Praegu on ennustuspäeva seis selline nagu allpool kirjas. Tõime välja kõik ennustajad, kes on kogunud vähemalt 12 punkti.

- 20 – Tenver Ilistom
- 19 – Viljo Rull, Tauri Taal, Erika Kattai
- 18 – Tener Ilistom
- 17 – Are Vest
- 16 – Aivo Ait, Aare Lepiksaar, Henry Kaldas, Indrek Luts, Peeter Ilistom, Piret Paas, Indrek Pärnsalu, Kaire Keelmann, Ero Mihailov
- 15 – Mike-Cameron Simon, Kristian Raasiku, Raido Post, Terje Saar, Mart Laanisto, Raili Alliksaar-Pikinen, Eve Lindre, Karl Erik Strandberg
- 14 – Merly Raude, Rando Rõuk, Sten Kenert Maalinn, Janek Eslon, Siim-Sten Palm, Raido Keelmann, Mati Jõgis, Janar Tambaum
- 13 – Tanel Strandberg, Tiit Kralla, Margus Maltsar, Kaire Paju, Ants Lindre, Hannagreth Urke, Günther Erik Nisu, Tenro Ilistom
- 12 – Raido Laes, Sander Salmiste, Madis Teinema, Kersti Hein, Kristian Peedo, Kristjan Post, Tõnu Maal, Karla Keelmann, Sander Kala

Suurima naeratuse võis endale lubada Märjamaa vallavanem Villu Karu (vasakul), sest just Märjamaa tuli suvemängude võitjaks. Auhinna annab üle Rein Pajunurm.

Foto: SIIM SOLMAN

Vallavanemad said kätte SUVEMÄNGUDE KARIKAD

Siim Jõgis

Raplamaa 27. suvemängud peeti küll juba juuni alguses, kuid karikad jagati vallajuhtidele alles eelmisel nädalal.

Viimastel maakondlikel suve- ja talimängudel on Raplamaa spordiliit teinud nii, et karikatseremoonia ei toimu mitte võistluspäeval,

vaid hiljem. Siiani on seda peetud võistlustele järgneval Raplamaa Omavalitsuste Liidu täiskogu istungil. Seekord said valdade juhid oma karikad kätte neljapäeval, 21. juunil Kehtnas. Kõige suurema naeratuse võis endale lubada Märjamaa vallavanem Villu Karu, sest just Märjamaa krooniti seekordsete suvemängude võitjaks.

Võitjad alade kaupa:

Petank
Pendelteatejooks
Võrkpall (tüdrukud ja poisid)
Võrkpall (naised ja mehed)
MTB rattasõit
Laskmine
Sisesõudmine
Kergejõustik (mehed)
Kergejõustik (naised)
Orienteerumine

Märjamaa
Kohila
Rapla
Märjamaa
Rapla
Rapla
Märjamaa
Märjamaa
Märjamaa
Rapla

Kokkuvõttes:

1. koht - Märjamaa
2. koht - Rapla
3. koht - Kohila

Võidujooksu esikohad noppisid LUNDVER JA LEPIK

Siim Jõgis

Tänavu toimus Rapla Võidujooks juba 30. korda. Tegemist on pikaajalise suvise traditsiooniga, kus vahetult enne jaanilõkke süütamist saab end sportlikult proovile panna.

Võidujooksule anti start 23. juuni lõuna ajal Rapla ühiskümnaasiumi staadionil ning rajale läks 60 jooksjat. Võistlusdistsants oli 5,8 kilomeetrit. Rapla Võidujooks kulges enam-vähem samal rajal, mis Rapla ühiskümnaasiumi suurjooks, mille õpilased võtavad ette sügisel.

Rapla Võidujooksul teenisid tänavu esikoha Mardo Lundver (Rapla JK) ja Kaia Lepik (Täppsportlased). Lundveri võidu aeg oli 17 minutit ja 55 sekundit. Lepik jõudis finišisse ajaga 19.54. Temale kuulus esikoht ka eelmisel aastal, aga toona oli võidu aeg 20.40,57. Naiste konkurentsis oli Lepik ainuke, kes ületas lõpujoone vähem kui kahekümne minutiga. Tema tänavune tulemus märgib naiste arvestuses ka uut rajarekordit.

Rapla Võidujooksu traditsioon ulatub tagasi Nõukogude aega, kuid viimased kümme aastat ja natuke peale on seda korraldanud Rapla jooksuklubi ja Erik Horn. Seekordne osaleja

te arv, 60 jooksjat, ei ole iseenesest väga suur. Näiteks eelmisel aastal jõudis finišisse 78 jooksjat. Samas ei ole mõeldav ka jooksu tõstmine mõnele muule päevale, sest siis kaotaks see oma praeguse identiteedi. Võistlusega tähistatakse ju ikkagi võidupüha.

Ilmastikuolud olid jooksjate jaoks vägagi soodsad. Parajalt palav, kuid seda aitasid leevendada kerged tuuleilid. Vihma kätte jooksjad ei jäänud.

Meeste arvestuses sai Lundveri järel teise koha Martin Tamm (SK Sparta) ajaga 18.46. Kolmandana ületas lõpujoone Arvi Alamaa (Rapla jooksuklubi), kes kaotas Tammele täpselt 18 sekundiga. Tema aeg oli 19.04. Naistest sai Lepiku järel teise koha Liis-Grete Arro (Tallinn) ajaga 20.35. Kolmanda pjedestaalikoha võttis Liliana Torn (Täppsportlased) ning tema aeg oli 20.52.

Mardo Lundveri võidukas žest finišijoone ületamisel.

Foto: SIIM SOLMAN

Kuusiku-Nõmme KÜLAPÄEV 28. juulil kell 12

Oodatud on kõik, kes tunnevad seost selle külaga. Eriti aga praegused ja endised elanikud ning nende järglased. Ootame ka naabreid.

Kaasa võtta hea tuju, mälestused ja piknikukorv.

Kuusiku-Nõmme küla, Rapla vald Ees-Saare talu, Rebaskivi külalplats. Ülle 506 3759

- Ostame METSAKINNISTUID, ka raiutud ja hüpoteegiga
 - Ostame PÖLLUMAAD
 - Küsi hinda! Teeme pakkumise
- PärnuTel 447 7900, 528 5263
• Faks 447 7903, metsagrupp@hotmail.ee

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja võsa-raiejätmeid.

Metsä

Metsä Forest Eesti AS

Tel: 5148238, 5038777 e-mail: eesti@metsagroup.com

3. juulil Võru Kandle Aias
4. juulil Lihula laululaval
5. juulil Rapla laululaval
8. juulil Põltsamaa Lossihoovis
Pidu algab kell 19.00

EESTI RIDU OMAS MULLIS

PÉO PANEVAD KÄIMA

RECORS 2000
OLIVER

Erich Krieger
Boriss Lehtlaan
Are Jaama
Sunlight
Respekt
Uudis!

MULL

eesti käsitöölisonaad

Sooduspiletid müügil kuu lõpuni Piletilevis!
Kuni 30. juunini k.a ostetud piletiga on ürituse ajal kohv+vahvel hinnaga vaid 1 euro!

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Jürna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspete.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 505 8637, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

Ostan Teie seisva või mitte töötava auto või muu mootorsõiduki, võib ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike! Tel 5459 5118 kasutult. seisevauto@mail.ee

OÜ ESTEST PR ostab põlluja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

Timberstock OÜ ostab lehtpuuenamusega metsakinnistid ja raieõiguseid. Küsi pakkumist tel 507 1150 timber@timberstock.ee

MTZ, saksa virtsapüüt, Kirgistan press. Tel 5609 6431

seisvat tehnikat: traktorid, kombainid Niva, Jenissei, Don, ZIL, MAZ, ekskavaator, haagised, pressid jne. Tel 5835 4991

sõidukorras auto, võib ka vene auto. Sobib ülevaatuseta või pisema rikkega. Tel 5819 0200

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb toorest leppa ja sangleppa 30, 33, 38, 50, 60, 70 cm. Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris puidubriketti, pelletideid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

3-m lehtpuu, hind kokkuleppel. Lõhutud toores lehtpuu hind al 32 €, metsakuivi okaspuu al 35 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga. Tel 502 4895

Lõhutud ja saetud lepa küttepuid nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelletideid ning puidubriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503

soodsalt lõhutud küttepuid müük! Küsi pakkumist tel 5192 2723 või 600 5323 Holmes&Meyers

kuivad küttepuid, lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

halupuid - lepp. Tel 503 5569

mulda, küllustikku ja liiva. Tel 5373 7294

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 5196 2628, 5354 3002

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

soodsalt remonti vajav 2-toaline korter Raikküla mõisa vahetus läheduses. Tel 550 5264

suur garaaz 60 m² aadressil Ehitaja tn 18-14, Rapla linn. Garaaz asub 59 m² väikeelamumaal. Garaazi mõõdud on 9x3,3 m. Maaalune 5 m kanaliga korrus on sama suurusega. Paigaldatud on uus elektrijuhtmestik, automaatkaitse, LED valgustid, pistikud 220V ning 380V, laes on elektriteller. Katastri tunnus on 67001:008:2230. Hind 5500 €. Tel 5625 6225, eerik@kalesi.ee

KILLUSTIKKU Orgita II paekarjääris Märjamaa vallas, Orgita külas. Võimalus tellida materjali vedu koos transpordiga. Lisainfo ja tellimine tel 5661 1206 info@limestone.ee

ANNAN ÜÜRILE

2-toalise korteri Raplas. Tel 525 4239

TÖÖPAKKUMINE

AS RMW võtab tööle VÄRAVAMEHAANIKU. Tööülesannete hulka kuulub automaatpesulas sõidautode teenindamine. Tööaeg vahetustega: 1. nädal kl 6-14, 2. nädal kl 14-22. Lisainfo tel 506 8671. E-post info@rmw.ee

TEENUS

Soojuspumpade remont, müük ja paigaldus, kodumasinat ja sõiduki kliimaseadmete remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Helista tel 5330 7447, sivaauto2007@gmail.com

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Rehvivahetus Rapla linnas Jürna tn 2. Hinnad väga soodsad. Rehvivahetuse aja saab broneerida tel 5818 8986

Hoonete soojustamine puistevillaga. Konsultatsioon objektile tasuta. Tel 501 6689, ken@puistemees.ee, www.puistemees.ee

Osutame vihmaveesüsteemidega seotud teenuseid. Valtsimis- masinaga valmistamine rennid otse Teie objektile, puuduvad liitekohad. Tel 527 1059, info@vihmaveerennid.ee, www.vihmaveerennid.ee

Eesti Elektrimootorid OÜ Raplas remondib ja mahib elektrimootoreid. Tel 5333 5313 www.eestielektrimootorid.ee

Üldehitus, katuse-, fassaadi- ja viimistlustööd. Tel 5352 9476 mehitus@gmail.com

LOOMAARST Rika Mölder Raplas Viljandi mnt 72 A. Tel 5686 8171

Veo- ja kolimisteenused. Tel 5688 1227. Facebook: Veoteenus Raplamaal

Lamekatuste ehitus (rullmaterjalidega katmine), eterniitkatuste vahetus (eramajad, kortermajad jne). Tel 5629 8738, info@palmergrupp.ee

KATUSETÖÖD (viilkatused, lamekatused). AlvekoEhitus@gmail.com Tel 5698 4470

Katuste ja fassaadide pesemine ja värvimine. Tel 501 0834

Kaevetööd 3,2 t ekskavaatoriga ja kallurveod (6 t kandevõime ja kolme külge kallutav). Tel 5610 3200, mikser21@hotmail.ee, Facebook: Svenser OÜ

TÖÖPAKKUMISED

Otsime oma toredasse kollektiivi PUAHASTUSTEENINDAJAT Raplasse Rappeli Kaubanduskeskusesse. Tööaeg hommikuti 4 korda nädalas. Teisipäev ja neljapäev on tööaeg 9.30-10 Laupäeval 7.30-10. Pühapäeval 7.30-9.30 Sobib hästi lisatöök. Ametlik vormistamine. Lisainfo tel 674 7399

Pakun tööd EHITAJALE - puidutöö, plekitöö, soojustamine, SBS ja PVC katusekatete paigaldus. Tel 5629 8738, info@palmergrupp.ee

Navator OÜ otsib VAHESEINTE PAIGALDAJAT. Tel 514 2161 või janno.navator@gmail.com

Solbritt AS pakub tööd SEADISTAJALE. Töö sisu: tehno. seadmete hooldus, seadistamine, tehniliste rikete kõrvaldamine. Töökohti 2. Lisainfo: 489 0400, 524 8998, info@solbritt.ee või tulla kohapeale Viljandi mnt 91e, Rapla (Piimatehas)

OÜ Incassor otsib KLIENDITEENINDAJAT Raplasse. Lisainfo tel 5193 2403 või rapla@incassor24.ee

Otsin Klassik-valtspleki KATUSEKATTE PAIGALDAJAT eramajale. Töö sisu vana katte eemaldamine, rihtimine ja uue pleki paigaldus. Lisainfo 525 1178

Üks tee on lõpuni käidud, üks süda on vaikinud...

Südamlik kaastunne Tõnule kalli

ISA

kaotuse puhul.

Töökaaslased Rapla Olerexi tanklast

Irina perega! Südamlik kaastunne kalli ema

IRA PEREGODOVA

kaotuse puhul.

Kairi ja Margus

Südamlik kaastunne Tõnu Kastile perega isa

KARL KASTI

kaotuse puhul.

Ehitaja 3 majarahvas

Elust jäljetult ükski ei lähe, ikka midagi järele jääb. Sealpoolsuse säraval tähel oma maapealseid jälgi sa näed...

Mälestame

KARL KASTI.

Avaldame kaastunnet omastele. KÜ Rapla Koidu 17 pered

Südamlik kaastunne
Rapla Maarja-Magdaleena
koguduse õpetajale
Mihkel Kukele
venna

KALJU KUKE

surma puhul.

Raplamaa Sõnumid

Mälestame pühendunud ja
innustavat õpetajat

**MAIMO-HELENE
TRIIKI.**

Avaldame sügavat
kaastunnet lähedastele.

Rapla Ühisgümnaasiumi
60. lennu A klassi
vilistlased

*Päike paitagu su kalmu,
kuu ja tähed valvaku...*

Unustamatut
klassijuhatajat

**MAIMO-HELENE
TRIIKI**

mälestab
Rapla KK 23. lend.

*Historia est magistra
functus vitae.*
(Ajalugu on elu õpetaja)

Mälestame unustamatut, karismaatilist, tarka ja
nõudlikku ajalooõpetajat

MAIMO-HELENE TRIIKI.

Aitäh!

Sinu endised õpilased

Head klassijuhatajat ja
ajalooõpetajat

**MAIMO-HELENE
TRIIKI**

mälestavad endised
õpilased - Rapla
Keskooli 11.d klass
ja 42. lend

In memoriam

MAIMO-HELENE TRIIK

20. XI 1933 – 19. VI 2018

**Rapla Ühisgümnaasiumi
ajalooõpetaja 1957-2000.**

„Läksin oma klassi tundi ja tõmbasin õpetaja laua alt tooli välja, et istuda ja hakata päevikut täitma. Aga mulle tundus, et tool logiseb. Akna all oli teine, ma läksin ja vahetasin toolid ära. Võtsin enda meelest terve tooli. Ja nii kui ma selle peale istusin, nii ma laua all olin. Klassis oli haudvaikus, mis tundus mulle eriskummaline. Nõnda ma siis seal laua alt küsisin, et miks te ei naera. Klassis puhkes homeeriline naer, ma ise naersin ka, nii et silmist jooksis vesi.“

Nõnda meenutab Maimo-Helene Triik ise üht oma kooliseika.

Õpetajana oli ta tark, erudeeritud ja ääretult intelligentne. Üks tugevamaid ajalooõpetajaid maakonnas. Ajalugu oli tema harrastus. Kool - tema elu. Ta hindas oma peaga mõtlemaid inimesi. Ta oli nõudlik nii enese kui ka õpilaste suhtes. Oli kohusetundlik ja täpne.

Maimo Triik oli ajalooõpetajana Rapla Keskoolis legendaarne. Teda saatis range õpetaja kuulsus ja distsipliiniga ei olnud tal kunagi raskusi. Õpetaja Triik lihtsalt oli niisugune - väike ja väliselt tähelepandamatu, seisis ta klassi ees ja oma rahuliku häälega suutis kõik kuulama ja keskenduma panna. Väga harva tõstis ta häält ja see oli siis juba ka viimane piir.

Ajalugu, nagu öeldakse, sõltub tõlgendamisest. Maimo Triigi elutöö õpetajana jäi nõukogude okupatsiooni aega ja seda suurema tähenduse omandas oskus õpetada ajalugu mõistma. Kindlasti tuli õpetada vastavalt õppekavas ja õpikus kirja pandule, kuid rõhuasetustes ja selgitustes oli võimalik nii mõnelegi asjaolule tähelepanu juhtida. Eriti oluline oli see tolleaegse ühiskonnaõpetuse puhul, kus ta õpikut suisa ignoreeris ning oma selgitused konspekteerida laskis. Paljud tema õpilased said neist konspektidest abi veel ülikooliaastatelgi.

Igas viimases ajalootunnis enne vaheaega või suvepuhkust oli ta valmis vastama õpilaste esitatud küsimustele, ükskõik milliseid,

nõukogude ajal ka riskantseid teemasid need ei puudutanud. Ta oli väga suure lugemuse ja mäluga, mis andis võimaluse tunni piires anda õpiku tekstile huvitavamalt elustavamalt lisa. Tema faktide esitamise kiirus, nende rohkus ja põhjalikkus oli üllatav. Ja kõik see pidi kiirkirjas kirja saama ning ka meelde jääma. Sest selle õpetaja tundi lihtsalt ei saanud õppimata minna.

Ajalugu läksid edasi õppima mitmed tema õpetada olnud õpilased või said pikaajase ja püsiva huvi ajaloo vastu.

Maimo Triik juhendas keskkoolis ka ajaloo seminaritunde, ajalooringi ja kodu-uurimustöid. Kõrgkoolis edasi õppides kogesid Maimo õpilased esimestes seminarides, et paljudel värsketel üliõpilastel polnud mingit aimu, mida kujutab endast seminar ja kuidas selleks on vaja ette valmistuda. Tema ajaloo tundide vihikud ja saadud teadmised andsid võimaluse esimestel üliõpilasaastatel poliitiliste ainete tundides edukalt esineda. Selline tase oli tema õpetusel! Keskkoolis tehtud töö oli nii põhjalik ja loodud vundament tugev.

Õpilased hindasid Maimo Triigi tundidest saadud oskusi, mida oma elus kasutanud on: eelkõige süsteemsus, loogiline mõtlemine, konkreetsete faktide ümber jutu põimimine, enda mõtete selge väljaütlemine.

Maimo Triigile ei meeldinud periood, kui koolis ei tohtinud kahtesid panna: „Tekkis säärane mentaliteet, et ükskõik kas õpid või ei, „kolm“ venitatakse sulle ikka välja. See oli kohutav aeg sellegi pärast, et tekkis vastuolu sinu enda kutse-etiikaga.“

Maimo Triik hakkas õpetama Eesti ajalugu. Näpistas aega N Liidu ajaloo kursuse arvelt. Õpikuid muidugi ei olnud, materjali ei olnud. Pani siis õpilased kirjutama ja konspekteerima. Sellega seoses said nii mõnedki lennud kätte oma esimese konspekteerimise kogemuse. Tunde kontrollinud inspektor avastas laste konspektidest Eesti ajaloo käsitlemise. Ühel üleriiklikul ajalooõpetajate konverentsil Tartus teatas seesama inspektor, et vabariigis leidub kahjuks mõningaid ajalooõpetajaid, kodanikke natsionaliste, ning luges ette ka Maimo Triigi nime.

Maimo Triik meenutab oma parteisse astumist: „Punnisin visalt vastu, kuni lõpuks hakkas parteikomitee instruktor mul väga sageli tunnis käima. Poole aasta jooksul käis mul tundides kaheksa erinevat kontrollijat, mulle õeldi otsesõnu, et ma kas astun parteisse või lahkun töölt. Armastasin oma tööd ega kujutanud oma elu ilma selleta ette. Nõnda siis olin sunnitud astuma parteisse.“

Maimo Triik oli isiksuseks väga lihtne ja tagasihoidlik, eraklik. Oli seltskonnas jutukas, aga endast rääkis vähe. Olles tark ja nõudlik õpetaja, suutis ta jääda väga heatahtlikuks ja sõbraliku huumorimeelega inimeseks. Ta oli õpilastega koos kõigil klassivälistel üritustel ja ka tööd kolhoosipõldudel, kus tuli koos õpilastega ka õböida. Sellistes olukordades suhtles ta nendega kui võrdne võrdsega, säilitades sealjuures vajaliku soliiduse ja korrektsuse.

Maimo Triik laulis kooli õpetajate ansamblis Närbunud Õied.

2001 tunnustati teda Rapla valla haridusauhinna Rapla Rüblik, mis antakse isikule, kelle elutöö ja isiklik eeskujud on oluliselt kaasa aidanud valla hariduselu edendamisele üld- või huvihariduses.

Maimo-Helene Triigil on valminud küllaltki üksikasjalik, suurelt osalt arhiivimaterjalidel põhinev uurimus koolitamise ja hariduse ajaloo Raplas.

Soojad suhted oma õpetajaga säilisid paljudel õpilastel ka pärast lõpetamist, õpetaja külastamine kodus sai lausa traditsiooniks ja seal veedeti koos mõnusaid tunde.

Soojalt meenutavad oma endist kolleegi ka Rapla Ühisgümnaasiumi õpetajad.

Rapla Ühisgümnaasium

Südamlik kaastunne
Anne Idvandile lähedastega
armsa onu

AKSEL TAURAMI

kaotuse puhul.

Töökaaslased Eidapere
koolist, lasteaiast ja
rahvamajast

*Las olla maa
Sul pehme säng
ja katteks kerge muld...*

Avaldame kaastunnet
Tõnu Kastile isa

KARL KASTI

surma puhul.

AS Olerex kollektiiv

Langetame pea ja
mälestame õpetaja

**MAIMO-HELENE
TRIIKI,**

kellega koos reisitud
sadu kilomeetreid ja kelle
põhjalikke selgitusi ning
ettekandeid sai kuulatud
suure põnevuse ja
kaasaclamisega.

Kunagised giidide kooli
õppurid

Teatame kurbusega, et
lahkus meie kallis abikaasa
ja isa

KARL KAST
31. X 1929 – 24. VI 2018

Omaksed

Ärasaatmine 29. juunil kell
12 Rapla kalmistu kabelist

*Iga koit lõpeb
loojangukumas,
öösse kaob iga elupäev.
Elust jäljetult
ükski ei lähe,
ikka midagi järele jääb.
Sealpoosuse säraval tähel
oma maapealseid jälgi
ta näeb ...*

(V. Osila)

**MAIMO-HELENE
TRIIKI**

Mälestame kauaaegset
õpetajat ja avaldame
kaastunnet lähedastele.

Rapla Ühisgümnaasium

Mälestame endist
klassijuhatajat ja õpetajat

**MAIMO-HELENE
TRIIKI.**

Avaldame kaastunnet
lähedastele.

Rapla I Keskooli 51. lend

*See suvepäev äkki
tõi troostitu nukruse rinda.
Kui ohakas kurku
jää torkima nutt.
Meil raske on mõista
veel kaotuse
koledat hinda,
et jäädavalt lahkusid,
hääbus Su naer ja nutt...*

AGE TUISK
4. X 1976 – 25. VI 1999

Mälestavad
19. surma-aastapäeval
poeg Aigar, ema, isa
ja õde poegadega

KINO

MÄRJAMAA HELK

„Winchester“ (USA-Austraalia, alla 12aastastele keelatud)

27. juuni kl 17

„Päriik“ (USA, alla 12aastastele keelatud)

27. juuni kl 19, 21.20

4. juuli kl 19

„Siit tuleb võlur Torss“ (USA joonisfilm, eesti keeles)

29. juuni kl 15, 17

1. juuli kl 15, 17

3. juuli kl 15, 17

„Kull“ (USA, alla 14aastastele keelatud)

29. juuni kl 19, 21

4. juuli kl 17, 21.15

„Sicario: Soldado päev“ (USA, alla 14aastastele keelatud)

1. juuli kl 19, 21.15

3. juuli kl 19, 21.15

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM

Näitus „Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992“
Püsiväljapanek „136 aastat Järvakandi klaasitööstust“

„Tindipotid ja -pudelid Järvakandi

klaasimuseumi kogudest“

Muuseum avatud K, N, R 11-18, L 11-15,
tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM

Näitus „Mahtra sõda kunstis“

Püsinäitus „Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda“

Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSALA TALUMUUSEUM

Näitus „Sammudes Eesti Vabariiki“
(näitusesaalis)

Näitus „Sangarlik Saalistete suguvõsa“

„Kolme kihelkonna vennad ja õed.“

Vennastekoguduse usuliikumine Hageri, Juuru ja Rapla kihelkonnas“ (näituseküünis)

„Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944 Rahvusarhiivi materjalide põhjal“

Püsinäitus „Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu“

Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM

Püsinäitused „Maa-apteek“, „Kihelkonnakeskus Hageri“ (fotonäitus)

Avatud T, K, N kl 11-17, R kl 11-19; iga kuu 1. ja 3. laupäev kl 11-15 tel 5648 3828 või 555 0117

KOOLITUS

Noortele – capoeira töötuba

Juuru rahvamaja, 28. juuni kl 14

Keraamika õpituba (eelregistreerimisega)

Sulu külakeskus, 1. juuli kl 10

Kursus „Ärkame koos“

Mõisamaa ökokeskus, 3.-9. juuli

KONTSERT

XII Juuru orelisuvi: Kabelikontsert „Laulud

Eestile“, Sakarias Jaan Leppik ja Urmas Nagel

Juuru kirik, 3. juuli kl 19

Euroopa vaimuliku koorimuusika kaunimad

pärlid läbi aegade - Vivace Chorus (Inglismaa)

Rapla Maarja-Magdaleena kirik, 29. juuni kl 19

MITMESUGUST

Maakonna raamatukogude suveprogramm

„Suveraamat 2018“

Kuni 31. august

Täisealiste suvelaager LAAGER18

Karitsa, 28. juuni – 1. juuli

XVII Hard Rock laager

Vana-Vigala, 29.-30. juuni

Mihkel Vaarmanni 130. sünniaastapäeva

tähistamine

Sillaotsa talumuuseum, 30. juuni kl 12

Seikluslaager 7-12-aastastele lastele

Rapla Vesiroosi gümnaasium, 2. juuli algusega kl 8

Märjamaa perearstikeskuse sünnipäev

Märjamaa, Oru 12, 3.-5. juuli

Luulelõuna Peeter Teppo loominguga.

Esinevad Juuru harrastusteatri näitlejad

Rapla keskraamatukogu, 4. juuli kl 13

NÄITUS

Eesti ajaloolised rahatähed

„Rahvariidel mustreid mitu“. Eesti

rahvarõivateemalised vanad postkaardid

Tiiu Saaristi kogudest

„Keava postkaartidel“. Fotode autor

Annika Lepp

Kehtna raamatukogu

„Unistuste tappev kasvamine“. Marge Nelgi

illustratsioonid Mehis Heinsaare raamatule

Eesti Nahakunstnike Liidu valiknäitus „Eesti

kirjandus eesti köites“ (kuni 30. juuni)

Kohila raamatukogu

Ly Lestbergi fotonäitus „Vaadeldes punguvaid

puid“

Siiri VJ keraamikanäitus „Pidupott“

Kohila Tornigalerii (Kohila, Viljandi mnt 1).

Näitus on avatud kiriku lahtioleku aegadel,

muul ajal helistada 5623 0741.

Meeli Maria Viikmaa näitus vol 2

Birgit Vahemetsa fotonäitus „Loodus ja

matemaatika“

Märjamaa muusika- ja kunstikooli eelkooli

näitus „Lennukad maalid“ (lastekogus)

Märjamaa valla raamatukogu

Ene Vetemaa nahkehistööde näitus

„Mälestuste radadel“ (avamine 3. juuli kl 15)

Laura Lainvõe joonistuste näitus „Kohtumised“

Tarvo Aro Meti vitraažinäitus „Kaleidoskoop“

Studio „Ruum ja Disain“ õpilaste keraamika

näitus „Eesti 100“ (kuni 2. juuli)

Rapla keskraamatukogu

SPORT

RMK EOP Raplamaa orienteerumispäevak

Hiie, 27. juuni, start avatud kl 17-19

Pikamaajooksusarja V etapp, 800 m

Kohila staadion, 27. juuni kl 19

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK

Orelimuusika pooltund 27. juuni kl 20

Armulauga jumalateenistus, peab Juuru koguduse

õpetaja Kalle Kõiv 1. juuli kl 12

Rapla kirik on teeliste kirikuna avatud 1.06 - 31.08

teisipäevast laupäevani kell 10-17, pühapäeviti

enne ja pärast jumalateenistust, esmaspäeval

suletud.

EELK JÄRVAKANDI PAULUSE KIRIK

Armulauga jumalateenistus, peab Juuru

koguduse õpetaja Kalle Kõiv

1. juuli kl 15

EELK KOGUDUSTE SURNUAIAPÜHAD

30. juuni

Kergu kl 12

8. juuli

Juuru kl 11

1. juuli

Vigala kl 11

Hageri kl 12

15. juuli

Vahastu kl 14

Järvakandi kl 15

7. juuli

Lelle kl 11

29. juuli

Nissi kl 12

Kehtna kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil

kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130.

Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 4. juuli lehes.

RALLY
ESTONIA
13-15 JUULI 2018

Sponsored by

RALLIPASSID JA
KONTSERDIPILETID
MÜÜGIL
CIRCLE K JAAMADES JA
RALLYESTONIA.EE

NYUSHA

AMETLIK KONTSER
NYUSHA JA LIIS LEMSALU
14.07, 22.00
TARTU LAULUVÄLJAK

LHV
autolaen
AUTO
EXPO
13.-15. JUULI
VABADUSE PST
TARTU

AUTOESINDUSED
PROOVISÕIDUD
RASKEVEOKID
PÖLLUMAJANDUSTEHNIIKA
SÕJATEHNIIKA
KARDIRADA
LASTEALA
NAISTEALA
FÄNNITOOTED ipm

ELVA VALD

KANEDI VALD

O. TÄNAK / M. JÄRVEOJA
TOYOTA YARIS WRC

visit estonia

visitestonia.com
#visitestonia

VAATA ROHKEM INFOT

RALLYESTONIA.EE

EESTI AUTOSPORTI LIIT
ESTONIAN AUTOSPORT UNION

EESTI MEEDIA
LOOME PAREMA ÜHISKONNA

LUGU, MIDA KOGED SÕITES!

ŠKODA Rapid erimudel Comfort
vaid 12 490 €.

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

ÖKONOOMNE JA PRAKTILINE. Rapidi keskmine kütusekulu on 4,2-4,6 l/100. Oma klassi mahukaim pagasiruum kuni 1490 l. Üleeuroopaline tehasegarantii 4 aastat / 120 000 km.

SOODNE PIDADA. Škoda on madalaimate ülalpidamiskuludega automark Eestis! (TNS Emor, Car Brand Health Estonia 2014-2016)

TIPTASEMEL VARUSTUS! Rapid Comfort varustuses on üle 20 turvalisus- ja mugavusvarustuselemendi nagu tehase alarm mahu- ja kallutusanduriga, kaugjuhtimisega kesklukustus, 6 turvapatja, juhitavuskontroll ESC, ASR veojõukontroll, elektrooniline diferentsiaalilukk, HBA hüdrauliline pidurdusassistents, konditsioneer CLIMATIC, Blues raadio, esiistmete soojendus, 15" valveljed. Ja palju muud!

300 ŠKODAT
EESTI LAOS
KAMPAANIA.SKODA.EE

www.skoda.ee

Ametlikult volitatud ŠKODA edasimüüjad Eestis on:

ŠKODA Tallinn · Auto 100 Tallinn AS
Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1, 10621
Telefon: 6808 222 · info@skoda.ee, auto@skoda.ee
www.skodatalinn.ee

ŠKODA Laagri · SKO Motors OÜ
Pärnu mnt. 543, Laagri 76404
Telefon: 6837 070 · auto.laagri@skoda.ee
www.skodalaagri.ee

ŠKODA Tartu · Aasta Auto AS
Tartu, Sepa 24 A, 51013
Telefon: 7308 000 · info@aastaauto.ee
www.aastaauto.ee

ŠKODA Kuressaare · Warma Auto OÜ
Kuressaare, Tallinna 82a, 93815
Telefon: 4530 120
info@warmaauto.ee · www.warmaauto.ee

Moller Auto Pärnu OÜ · Pärnu, Välja tn. 3, 80010
Telefon: 4476 140 · parnu@moller.ee

Moller Auto Viru OÜ · Jõhvi, Narva mnt 143, 41536
Telefon: 6808 200 · viru@moller.ee

ŠKODA Viljandi · Folk Auto OÜ
Viljandi, Tallinna 45, 71018
Telefon: 4355 347 · info@folkauto.ee

Suviselt soodsad keevisraamil haagiste pakkumised

Kampaania kestab 14.05.-30.06.2018

BREN300H

(kast 3 x 1,25 m)
+ plastkaas
+ tugiratas

Komplekti hind ainult

1490 €

Brentexi haagisega veab kindlalt!

BREN325H

(kast 3,25 x 1,5 m)
+ plastkaas
+ tugiratas

Komplekti hind ainult

1590 €

NB! Pakkumised kehtivad üle Eesti.

RAPLAMA: Jarex Invest OÜ | Metsa-Antsu tee 2, | 5887 7330

Vaata ka teisi soodsaid pakkumisi

WWW.BRENTEX.EE

BRENTEX

www.metsaamet.ee

Teenused erametsaomanikule:

- Metsakinnistute ost
- Raieõiguse ost
- Metsa ülestöötamine ja vedu
- Maapinna mineraliseerimine koos külvi
- Metsamajandamise kavade koostamine

Teave e-post: info@metsaamet.ee Tel. 5615 0680, Karl Lister

Sinu tehtud huvitav

FOTOTABAMUS
ootab lehes avaldamist!
Saada foto@sonumid.ee

www.lumbar.ee
Reigo Madi, reigo@lumbar.ee
Tel 53 420 379

Ostame:

- kasvavat võsa
- vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
- leht- ja okaspuu küttepuid
- lepa enamusega metsakinnistuid

TEIE LEPIKULE PARIM HIND!

tre Raadio

RAPLA HOMMIKUPROGRAMM

E-R 7:00 - 10:00

igal pooltunnil kohalikud uudised, raplamaal toimuvad sündmused, põnevad saatekülalised, ilm, horoskoop, muusikat retropärlitest - tänapäeva hittideni

91,3
MHZ

www.treraadio.ee

violante

THE SCANDINAVIAN WAY

Violante Mööbel OÜ asub Raplamaal Tamme külas. 50 töötajaga ettevõtte toodab pehmet mööblit ja ekspordib toodangut Skandinaavia turule.

Otsime oma meeskonda tähtajalise lepinguga

MÜÜGISEKRETÄRI

Firma eesseisvate arengute ja kasvu tõttu võimalus edasisele püsivale töölepingule.

Kandidaadilt eeldame arvutitundmist, täpsust ja kohusetundlikkust.

Vajalik inglise keele oskus kesktasemel nii kõnes kui kirjas. Kasuks tuleb norra ja/või rootsi keele oskus.

Pakume head töökeskkonda ja konkurentsivõimelist palka.

Inglisekeelne CV saata: natella.ahlberg@violante.ee
hiljemalt 15. juuliks 2018. Info tel 48 90 761

TERASKATUSED JA VIHMAVEESÜSTEEMID OTSE TOOTJALT!

VÕTA KOHE ÜHENDUST!
kalle@olly.ee, 53 600 757

OLLY
TERASPROFIILID

E-POOD: www.loodusspa.ee

Raplas kaupluses Väärt Raplamaa Toode

AS TREV-2 Grupp on taristuobjektide ja -rajatiste ehitamisele ja hooldamisele keskendunud ettevõtte. Meie eesmärk on pakkuda kestvaid, säästlikke ja nutikaid lahendusi. Ehitades ja hooldades insener-tehnilisi rajatise, tahame tõsta inimeste elukvaliteeti ja turvalisust.

Otsime Raplas asuvasse metallitsehhi

LUKKSEPPEA

kelle peamiseks ülesandeks on metallitööde teostamine ning toodete osakomponentide valmistamine ja komplekteerimine.

Oled sobiv kandidaat, kui Sul on baasteadmised metallitöötlemisest, omad CNC pingil (painutuspink, giljotiin) töötamise kogemust ning oled täpne, kohusetundlik ja hea pingetaluvusega.

Omalt pool pakume väljaõpet, huvitavat ja vastutusrikast tööd, väärilist töötasu ning professionaalset meeskonda.

Kui tunned, et käesolev töökuulutus Sind kõnetas, siis ootame Sind kandideerima personal@trev2.ee

Kandideerimise tähtaeg on 13. juuli 2018

Lisainfo: Heino Baumeister tel 511 7331

TREV2

Pärnu mnt 463
10916 Tallinn
Tel 677 6500
Faks 677 6501
www.trev2.ee

pm
PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:
metsakinnistuid, kasvavat metsa, kasepakku, okaspuu palki, paberipuitu, küttepuid, võsa hakkeks.

Pakub:
saematerjali, metsaveoteenust, kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696E-post priimo.mets@priimo.ee

LANDEKER

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055.
www.landeker.ee

Vivace
Chorus

EUROOPA VAIMULIKU KOORIMUUSIKA KAUNIMAD PÄRLID LÄBI AEGADE
A CELEBRATION OF EUROPEAN SACRED MUSIC THROUGH THE AGES

DIRIGENT / CONDUCTOR : JEREMY BACKHOUSE
ORELIL/ ORGAN : WILLIAM NICHOLSON

Kavas / Programme : Händel, Arenski, Tšaikovski, Rahmaninov, Mozart, Franck, Fauré, Pärt, Dubra, Ešenvalds, Rutter, Elgar, Parry

Reedel, 29. juunil kell 19
Rapla Maarja-Magdaleena kirikus

KRAAVITATSIOON

PEA LAIALI OTSAS (potentsiaalne kraavisõitja)

OSKAR LENNUK ... TU TETSU (rahvatants)

KIIRE APPI-TÖTTAMISE VIIS KRAAVISÕIDU HELI

ABIKÄE ULATAJAD (kes peatuvad, kui nt kellegi auto on kraavis)

NJURA VASTUTOIME (kraavisõidu vältimiseks võiks kiire)

TEE LAHTI KOKKU... ja SELLE TÄISLAKS-VARIANT

ELMAR ILMAKAAR HOMER SIMPSONI KAASA

ARNI ÄRN MITTE NII RÄNI TEED

ESE ...PEDAAL (kraavisõidu vältimiseks mõistlik vajutada)

SIIM TALI OOTAMATU TÕRGE (kraavisõidu võimalik põhjus)

MOES ...LIT (kuulus doktor)

ERRGEE KRAAVIST VÄLJA SIKUTAMISE ABI-VAHEND

KANA ASE VASAKSIRGE VASTAND POOLIK BLAMAAZ

SUGUPUUSAIT ÄMBRISSE ÜDINI PÜHENDUMA

JOOMA (lastek) MEHENIMI JURIDIILINE TEA UUS

USA VAIMNE ÕPETAJA LASTE-RAAMATU HÄRRA

EESTI KOLHOOSI-EHITUS SASS SOE

4-JALGNE ...PIDI (keeruline sõita, võib kraavi sattuda)

UMBES SIIS ...VÕITU (suht kitsas) ELLE METS

VÄIKE JUHAN ...KIRI ...OOT ...PEEP SÜSI

LIINA PORKON OSSA ... (leabe hüüe kraavisõidul)

OLDI PEATUMISJÄRGSELT RAADIOHÄÄL AUVALVES

...VALGUSI ...HIRMUS-ÕUDNE (kraavisõidu olemus)

TÕMP JUUP EESRUUM ÜLLE TEENINDUS-KOOL(üh)

KELNER HALB NÄHTAVUS (kraavisõidu võimalik põhjus)

LÄTI ADA ... MAHAL NÕNDA SÕUAD, KAL-GELE JÕUAD

PUNKT NB! VASTUS VEDAMISABI

...ATIIVNE TEGUTSEMINE (nt kraavisõitja aitamisel)

...KUSSE (võssa) SASSIS "TUI" NÄKILINE

AEG (murd) TUNNE (soome k) OPUS ... (Jumala töö)

APITOT-TAJAD OLEMUSELT KAI TAMM JÕRISEMISE ÜHIK

APANANSKI

KAALUKAOTUSKÄSK NUIAV ISLANDI TELEVÕRK

ORGANISMI SEISUND (kui see jupsib, võib kraavi sõita) NAISENIMI

ELEVANT(vn) KEHV TEEOLU (kraavisõidu võimalik põhjus)

OHUGEENITA (potentsiaalne kraavisõitja) ARTUR

ELLE KULL A KORRUS-VOODI

URMO AAVA VEEBISAIT THE ... (Lordi õudusfilm)

...GRAAFIA (kivitrükk) KIVIAIA OSIS RÄÄKIMISE SÜMBOL

TÖÖÜHIK ...LUBA (laskmiseks) APETIIT qqq.

LADINA SUVE-MAGALA TELK ÜHELE URMAS

SIKUTAS (nt kraavist välja) TABEL KALLE

KURI HÄÄL "ROHELINE" (potentsiaalne kraavisõitja)

KIMAMINE (kraavisõidu võimalik põhjus) NORD

Kas sa saad aru, miks see auto kraavi sõitis? Heh, raske juhus - sirge tee, libe ei ole, ilm ka ilus ja selge. Nii et ilmselgelt!!!!

Koostas: Aivi Meister *Pühendatud Liina Porkonile, tema pojale ning veel kahele tundmatule abivalmis inimesele /Foto on illustreeriv/

LASTELE

LAHENDUS VÄRVILISTES RUUTUDES

AUHINNAKS

ÕIGESTI VASTASID:
 LISANNA ALLIKA
 KAROL KEELMANN
 RENNO KEELMANN
 KAREL REINTOP
 HELINA BAKAJEV
 MAILIS RAIDMA
 KERLI HIETAM
 BERIT LIIMANN
 KÄROLIIS HIETAM
 MARGO PULVER
 KRISTOFER LUSTI
 MAIDO KUKK
 KALMER KUKK
 KRISTIINE-MARII TUUGA
 ERKI ÜTSMÜTS
 HANNA LUUKAS
 DOMINIK SAMUEL
 MARTIN JAIR
 TRIINE TÕMINGAS
 STEN-ERIK TREIER
 GEORG LAURI
 ALEX VALNER
 MARILIS OJAVEE
 LISANN TERRAS
 ARON TERRAS
 ROLAND KLAAS
 KAREN BUHT

KUUBIKU VÕITIS DOMINIK SAMUEL EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLI „PLÄTUD“

Saada ristsõna vastus hiljemalt 2. juuliks e-postile: kuulutused@sonumid.ee (märksõnaga "täiskasvanute ristsõna" või "lasteristsõna") või Raplamaa Sõnumite toimetusse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511.

NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhindad saab kätte toimetusest kahe nädala jooksul.

20. juunil ilmunud suure ristsõna vastus on „SAADA PARIMAKS GROGIJAKS“ Talupoie kinkekaardi võitis **TOOMAS ORUL**

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus

.....

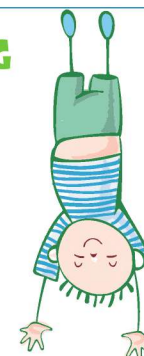
Nimi

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS

.....

NIMI

Üks kodune jaanipäev

Jaanitrall on taas läbi ja jaanipäevi peeti igal pool kogu Raplamaal. 22. juunil peeti jaani näiteks Eidaperes, Mahtas, Kehtnas, Valgus, Kabalas, Kaereperes, Vana-Vigalas ja Loodnal. 23. juunil aga Järvakandis, Raplas, Märjamaal, Juurus, Kuimetsas, Keavas, Hagudis, Haimres, Kohilas, Purkus, Kuusikul ja Järlepas.

Maris Adoma

Valikut, kuhu minna, oli inimestel küllaga. Kuid kas alati peab jaanipäeva tähistama kuskil mujal? Miks mitte veeta jaanilaupäev hoopis sõprade seltsis ja oma kodus. Nii otsustas üks sõpruskond alustada jaanilaupäeva toreda võistlusega.

Päeva alustati jaanipäeva autoorienteerumisega, milles osales 15 võistkonda. Kella poole kaheks kogunesid kõik tiimid Ingliste haridus- ja kultuurikeskuse ette, kus võistluse korraldaja Valter Nõmmik tutvustas reegleid ja jagas kätte kaardid, mille järgi orienteeruda. Orienteerumisega läbiti erinevaid paiku Juurust Lelleni välja. Aega raja läbimiseks oli kolm tundi ja punkte, kuhu tuli jõuda, oli kokku 46. Need olid kaardil tähistatud erinevate märkidega - ringide, ruutude ja kolmnurkadega. Kujundid näitasid punkti raskusastet ja vastavalt nendele jagati tiimidele ka punkte.

Igas punktis tuli üles leida lipik, kuhu oli kirjutatud suvaline täht või number, mille pidi endale üles märkima. Alati ei olnud aga lipiku leidmine kerge, vahel oli see peidetud kaardile märgitud kohast näiteks 100-200 meetrit eemale. Kes sellisel rajal lipiku üles leidis, sai endale kirja suurema arvu punkte. Võitsid kolm esimest tiimi, kes kogusid kõige rohkem punkte.

Orienteerumise võitis rallisportlase Elmo Allika tiim, kuhu kuulusid veel Marlen Pärtel, Ants Allika, Raimo Kook ja Triin Allika. Teise koha sai Anu Bortnik oma õdede Riina ja Airi Lohuga ning kolmandaks jäi Tõnu Nõmmik koos Reelika Jürissaluga. Kõik kolm tiimi said auhinnaks uhke karika, kus peal olid kuldne auto, minikarikas ja kaks finišilippu.

Orienteerumine läbi, liikus iga inimene omas suunas jaaniõhtut tähistama. Väike punt orienteerumisel osalenud inimesi liikus aga jaanipäeva pidama Ingliste külas asuvasse Männiku talusse, kus pererahvas lahkelt oma sõbrad vastu võttis. Kõigepealt grilliti liha ja jagati muljeid orienteerumisest. Kella 21 paiku süüdati jaanituli ja hakati sõitma vigursõitu autoga Lada 01, mille omanik on Ahti Kollo. Vigursõitu sõideti põllule tehtud rajal, mis tuli läbida slaalomis.

Rajale olid püstitatud puutoikad ja nende vastu minemisel või maha sõitmisel arvestati osaleja ajale juurde 5 sekundit. Võistluse jooksul sõideti toikaid maha ja suretati ka autot välja. Vaatamata sellele, et üks osalenud naine suutis maha sõita peaaegu kõik toikad ja riivas ka kuuske, ei andnud ta alla ja sõitis oma lõbuks veel kaks ringi otsa, kõik elasid kaasa ja kõigil oli lõbus.

Südaöö saabudes tegid naised maagilise ringi ümber tule, käies kolm korda päripäeva - see pidi tooma järgneval aastal õnne. Sellega veel aga jaanirituaalid ei lõppenud, üldlevinud kombe kohaselt otsustati jaanitulele midagi annetada. Tulle visati kringlitükke, leiba, kartulikrõpse ja münste, vanasti visati aga vilja, leiba, soola ja putru.

Õhtu lõpul nautisid viimased inimesed veel lõkkesoojust ning head ja paremat jaanilaualt. Kes soovis, sai käia ka tunnisaunas. "Käisin ise ka kodust eemal jaane pidamas, kuid veeta jaaniõhtu kodus pere ja tuttavate seltsis on isegi parem kui minna kuskile suure rahva hulka," arvas Männiku talus elav Silver Selling. Uurides järgmise aasta jaanipäeva kohta, uskus pererahvas, et ka järgmised jaanid peetakse pigem kodus.

Jaanilõke.

Päeva alustati jaanipäeva autoorienteerumisega, milles osales 15 võistkonda.

Fotod: MARIS ADOMA

ISSN 2228-1886

SÕRAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Stina Andok (489 2137), Katri Reinsalu (489 2246), Helerin Väronen (489 2132), Haldi Ellam
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundajad: Ulvi Blande (489 2138), Siim Solman
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130).
Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastõid.

Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel. Toimetus võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363